

Møte tirsdag den 11. desember kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 27):

1. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2002 vedkommende Utdannings- og forskningsdepartementet, Kultur- og kirkedepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeridepartementet og Landbruksdepartementet (Budsjett-innst. S. nr. 12 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002), St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 (2001-2002) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002))
2. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om å innføre et videreutdanningsår for lærere for å stimulere til kunnskapsvekst og motvirke utbrenthet (Innst. S. nr. 30 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:13 (2001-2002))
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Oppland fylke, Reidun *Gravdahl*, har tatt sete.

Fra Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Heidi *Sørensen* fra og med 11. desember og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Akhtar *Chaudhry*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Akhtar Chaudhry er til stede og vil ta sete.

S a k n r . 1

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2002 vedkommende Utdannings- og forskningsdepartementet, Kultur- og kirkedepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeridepartementet og Landbruksdepartementet (Budsjett-innst. S. nr. 12 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002), St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 (2001-2002) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på partiene:

Arbeiderpartiet 40 minutter, Høyre 35 minutter, Fremskrittspartiet 25 minutter, Sosialistisk Venstreparti 20 minutter, Kristelig Folkeparti 20 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem re-

plikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre vil det bli foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Rolf Reikvam (SV) (komiteens leder): Albert Einstein sa en gang om kunnskap: Kunnskap er intet, fantasi er alt. Det gjelder at kunnskapen passerer fantasien. Først da er kunnskapen noe verd. –

Vi bør legge oss dette på minne i en tid med komparative studier, som sammenlikner kunnskaper og ferdigheter til skoleelever, for så å lage en rangert liste mellom ulike land. Studiene, som kun tar for seg deler av læreplanen, blir så brukt til de mest fantasifulle forslag. For ikke å bli misforstått: Vi skal ta resultatene av studiene på alvor. Vi skal gjøre endringer i de deler av opplæringen der vi ikke når målene i læreplanene. Men denne type studier må ikke få oss til å tvile på våre egne valg og våre egne prioriteringer.

Vi har et opplæringssystem som har ulike og dessuten mange mål. I den generelle læreplanen er visjonene trukket opp. Disse er felles for hele utdanningsløpet. Opplæringens mål er å utvide barns, unges og voksnes evner til erkjennelse og opplevelse, til innlevelse, utfoldelse og deltakelse. Den generelle læreplanen har kapitler med overskrifter som det meningsseekende mennesket, det skapende mennesket, det arbeidende mennesket, det allmenndannende mennesket, det miljøbevisste mennesket og det integrerte mennesket. Det er dette som er skolens mål, verken mer eller mindre, å gi en opplæring tilpasset den enkeltes evner og forutsetninger. Denne skolen skal gi fagkunnskap som bygger opp om de ulike målene. Denne kunnskapen skal i kombinasjon med holdninger skape ferdigheter som trengs i et samfunn som endres raskt.

Vi må klare å holde fast på de ulike målene i en tid der komparative studier lett kan fordreie fokus fra hele læreplanen, slik at vi kun forholder oss til delmål. For å unngå enhver tvil: Vi skal ikke være fornøyd så lenge store grupper leser og skriver for dårlig når de går ut av grunnskolen. Dette skal vi gjøre noe med, ikke fordi vi havner midt på listen der landene er rangert etter resultater, men fordi vi vil ha en skole der alle får et opplæringstilbud tilpasset egne evner og forutsetninger, en skole der alle går, en skole der vi ikke har segregering. Klarer vi det, vil helt sikkert flere nå tilfredsstillende nivå uavhengig av hvem vi måtte ønske å sammenlikne oss med.

Komiteen har delt seg i et flertall og et mindretall i den foreliggende innstillingen. Som komiteleder vil jeg gi ros til en samlet komite for det arbeidet som er gjort. Etter diverse forsøk og ulike forhandlingsløsninger ble det til slutt et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, SV og Senterpartiet, som står bak flertallsinnstillingen. Jeg går ut fra at mindretallet selv vil begrunne sine forslag.

Det er forresten grunn til å legge merke til at både flertallet og mindretallet gjør endringer i Regjeringens

forslag. Flertallet omprioriterer ca. 222 mill. kr, mens mindretallet omprioriterer noe mindre.

Flertallet er en noe uvanlig konstellasjon. Vi erkjenner at da vi startet forhandlingene, var vi enige om hva som skulle prioriteres, og at vi skulle begrense hva som skulle prioriteres. Alle de partiene som står bak flertallsinnstillingen, lovt økt stipendandel og økt kostnadsnorm da vi behandlet meldingen om reformer i høyere utdanning. Denne meldingen behandlet vi i juni i år. Stipendandelen skulle opp til 40 pst. Det gjelder faktisk vår troverdighet som politikere. Denne reformen, denne økningen av stipendandelen fra 30 pst. til 40 pst., ville koste mye, og det ville kreve flere store kutt. Flertallskonstellasjonen var enig om å beskytte grunnskole, videregående skole, høyskoler og universiteter. Dessuten var det uaktuelt å gjøre kutt i bevilgninger til private høyskoler og private skoler.

Vi har nå fått til en stipendandel på 40 pst. fra 1. november neste år. Vi har fått dette på plass én gang for alle. For oss er dette en viktig seier, fordi vi har hatt dette på programmet som en politisk sak i mange år.

Når vi nå har fått på plass 40 pst. stipendandel, kan vi ta fatt på de øvrige deler av reformen som gjelder høyere utdanning. Vi kan ta fatt på bedring av studiemiljøet, tettere oppfølging av studentene, økte midler for tilrettelegging, alt det vi tidligere har kalt kvalitetsreformen. Jeg vil gjerne understreke at stipendandel og kostnadsnorm er en del av kvalitetsreformen, men når vi har fått det på plass, kan vi ta fatt på de øvrige delene av kvalitetsreformen.

Med 40 pst. stipendandel fjerner vi også dagens ordning med et eget storstipend for elever i folkehøyskolen som er over 19 år. De vil få støtte som andre studenter med en stipendandel på 40 pst. Flertallet i Stortinget definerte i en egen merknad i innstillingen til St.meld. nr. 27 for 2000-2001 folkehøyskoleåret til samme lengde som øvrige studieår. Dette ligger til grunn for merknadene i innstillingen.

Flertallet har funnet rom til påplussing til United World College. Ved behandlingen av revidert budsjett i år fikk colleget en påplussing for inneværende år som skulle kompensere bl.a. for økte lærerlønninger. Flertallet erkjenner at kompensasjonen må føres videre, derfor denne påplussingen. Jeg vil understreke at vi må få en nærmere avklaring av finansieringsansvaret for denne utdanningsinstitusjonen. Departementet bør derfor foreta en samlet gjennomgang sammen med de andre nordiske land som er inne med tilskudd, for å få en permanent og forutsigbar finansiering.

Vi legger dessuten inn 1 mill. kr ekstra til Oslo Domkirke. Det gjør vi for å dekke opp de ulike nasjonale funksjoner denne menighetskirken har.

Kuttene våre skjærer utdanning. Det eneste kuttet som berører utdanning, går på landslinjer. Det blir noe lavere tilskudd til landslinjer i forhold til tilskuddet for inneværende år. Men det blir krokodilletårer når de som ønsker å kutte bort landslinjer, regjeringspartiene og Regjeringen, nå gråter over at vi har tatt vekk noen millioner kroner. Regjeringen fremmet forslag om å kutte hele

tilskuddet. Stortinget la det tilbake igjen. Vi mener likevel det kan reduseres noe. Vi skjærer de kostnadskrevene linjene og linjer som har nasjonal betydning.

Jeg registrerer at partier som har anklaget SV for ikke å ville ta ansvar, nå beskylder oss for å løpe fra våre løfter. Vi er blitt fortalt at kompromisset betyr at vi ikke får til alt. Vi erkjenner at så lenge vi ikke har rent flertall, er dette vår virkelighet. For oss var stipendandelen så viktig at vi valgte å prioritere den, selv om konsekvensene er kutt på områder vi gjerne skulle ha beskyttet. Det blir likevel patetisk når det partiet her på Stortinget som har fått så stor innflytelse, ifølge dem selv, at de knapt vet hva de skal bruke makten til, i en uttalelse fra landsstyret påstår at studentene er taperne. Vi har valgt å lytte til studentorganisasjonene og dessuten ikke minst til våre egne lovnader.

Jeg vil minne om at det ble gjort noe med stipendandelen for fire år siden. Da ble den løftet opp til 30 pst. Regjeringen lovt samtidig at andelen skulle opp til 40 pst. i løpet av fireårsperioden. Hvis jeg ikke husker feil, var målet også nedfelt i den såkalte Lysebu-erklæringen den gangen. Sem-erklæringen trenger selvsagt ikke å få samme skjebne, men vi valgte likevel å si at nå er tiden inne, det er nå vi skal ta grepet, det er nå vi skal ta løftet for å sikre denne reformen.

Stortinget har tidligere vedtatt en opptrappingsplan for forskning. I løpet av 2005 skal den opp på gjennomsnittsnivå OECD-nivå. Det er gjort et kutt i næringsrettet forskning. Jeg beklager at flertallet ikke har klart å finne penger til å rette opp denne skjevheten. Vi har også fjernet en ordning som har fungert godt, en tilskuddsordning for å stimulere forskningsinnsatsen i det private næringsliv.

Vi skal nå innføre en ordning med skatteincentiver. Jeg tror nok at den beste modellen – og det har vi nå fått mange signaler om fra næringslivet – ville vært en direkte tilskuddsordning, kanskje i kombinasjon med skatteincentiver. Jeg skulle nok ønske at Regjeringen ville se på det en gang til og eventuelt komme tilbake til Stortinget med en tilskuddsmodell.

I dette forslaget bruker vi av fondsmidler til stipendiattstillinger og til utstyr. Dette fondet var et grunnforskningsfond som i utgangspunktet ikke burde brukes til finansiering av institusjonene. Når det likevel er gjort slik, vil jeg be Regjeringen og departementet – når de skal fordele tilskuddet, de 100 mill. kr som er foreslått, til utstyr – også å se på de vitenskapelige høyskolene, slik at de ikke faller bort. Vi har noen vitenskapelige høyskoler som lett kan falle utenfor hvis en kanalisere utstyrsmidlene kun inn til universitetene. Altså bør en være obs på at de vitenskapelige høyskolene lett kan falle ut i denne fordelingsprosessen.

Vi vet at det er en ny modell for finansiering av universitetene og høyskolene. Stort sett er det en sementering av dagens modell, og vi må være veldig obs på at vi ikke sementere forskjeller som vi ikke ønsker skal sementeres. Derfor er det grunn til å se på om denne modellen tar nok hensyn til høyskoler som ikke har profesjonsutdanning. Derfor må departementet følge utviklin-

gen og foreta en kontinuerlig evaluering av den nye modellen.

Jeg er dessuten glad for at en samlet komite nå står bak vårt forslag om å be Regjeringen komme tilbake med et forslag om en eventuell lovendring som garanterer gratis grunnskole – at det blir en reell situasjon. Vi vet i dag at man betaler store egenandeler, over 200 mill. kr er de siste registreringene. Vi vet også at foreldreaksjonen «Barn kommer ikke i reprise» var opptatt av egenbetaling. Det er nå opp til Regjeringen å komme tilbake med et forslag som tetter det hullet som måtte være i vår opplæringslov.

La meg også kommentere noen av de andre kuttene som er gjort. Flertallet har lagt inn et kutt på departementet og utdanningsdirektørene. Flertallet er kjent med at departementet står overfor en omfattende omorganisering for å se på hele den sentrale utdanningsadministrasjonen, så vi vil legge åpent for departementet at dersom det kuttet som er lagt inn – nesten 5 mill. kr på departementet og 3 mill. kr på utdanningsdirektørene – kan foretas på andre måter eller de vil foreslå andre måter å fordele dette kuttet på, vil det være naturlig for departementet å ta det opp i forbindelse med revidert. Vi har ikke noen sterke og klare følelser på at det er der kuttet bør tas, det som vi har lagt inn, så det er opp til departementet å komme tilbake med eventuelt andre forslag, sett i sammenheng med den revisjonen av den statlige utdanningsforvaltning som er på gang.

Vi foretar et kutt på Kirken, og omfordeler en del av midlene som er foreslått til Kirken. Flertallets svar er å bruke en større andel av avkastningen av Opplysningsvesenets fond til finansiering av Kirken og gjennom omfordelingen mellom de ulike postene sikre antall nye prestestillinger og et antall nye diakonstillinger. Vi mener det er en god løsning. Vi mener det er den beste løsning. Dessuten vil det også sikre forutsigbarhet, tror vi, i framtiden, når man kan bruke av disse midlene til finansiering av Kirken. Vi tror også at Kirken vil si at det er en fornuftig måte å bruke avkastning av disse fondsmidlene på.

Så en liten oppklaring. På side 26 i vår innstilling står det at vi bevilger 2 mill. kr til et spesielt tiltak. Vi vil gjøre oppmerksom på at dette ikke er en ny bevilgning. Det er det forslaget på 2 mill. kr som ligger i forslaget fra departementet, som vi retter inn mot ett bestemt tiltak. Flertallet ønsker altså å prioritere ett bestemt tiltak.

Så helt til slutt viser jeg til forslaget som er omdelt der vi ber Regjeringen om at økningen i bevilgningene til private høgskoler blir fordelt prosentvis i forhold til dagens tilskuddsordning. Vi forstår det slik at det er lagt inn noen kostnadsnormer, men det er uklart hva det er for noe, så når vi ikke riktig vet hva det er for noe, bør fordelingen foretas i samsvar med dagens tilskuddsordning.

Presidenten: Presidenten forstod det slik at representanten tok opp det forslag han refererte til.

Rolf Reikvam (SV): Det var det jeg prøvde, president.

Presidenten: Da har representanten Reikvam tatt opp det forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ine Marie Eriksen (H): I valgkampen ble hele Norge advart mot å stemme fram en ikkesosialistisk regjering som måtte ha støtte fra Fremskrittspartiet. I komiteen fant ikke regjeringspartiene og Fremskrittspartiet sammen, rett og slett fordi vi ikke var enige politisk. Men det er tydelig at valgkamp og det som skjer etter valgkampen, er to vidt forskjellige ting. Som representanten Reikvam sjøl sa: Det er forskjell på fantasi og virkelighet.

For ikke bare fant SV sammen med Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet – i tillegg må det jo være veldig spesielt for SV å bryte systematisk nesten hvert eneste utdanningspolitiske løfte de gav i valgkampen, bare for å gjøre seg lekker for Fremskrittspartiet.

Denne politiske kuvendinga har lite å gjøre med den troverdigheten som politiker som representanten Reikvam snakket fint om. SV lovte dyrt og hellig i valgkampen at det ikke skulle innføres konverteringsordning for stipend før kvalitetsreformen i høyere utdanning var gjennomført. Reikvam sa ikke ett ord om denne konverteringsordninga i sitt innlegg, fordi det er en bakside av stipendmedaljen han helst ikke vil snakke om.

SV lovte dyrt og hellig å satse på bygging av flere studentboliger fordi det er et stort behov. Ja, det er helt riktig. Men hvorfor kutter da SV 26 mill. kr av det budsjettet som er lagt opp for neste år?

SV lovte i valgkampen dyrt og hellig å sette barn og unge først. Etterpå har det vist seg annerledes. SV kutter nå 12,8 mill. kr på språkopplæring for minoritetslever i grunnskolen. Da blir mitt spørsmål til Rolf Reikvam: Hvordan kan SV på den ene siden, i valgkampen, snakke så varmt om de tingene jeg nettopp nevnte, og når valgkampen er over og budsjettet skal snekres sammen, finne sammen med dem man kalte verstinger i valgkampen, og få til en usosial profil på Regjeringas budsjett?

Rolf Reikvam (SV): La meg først presisere at rammene for vårt område er det ikke vi som vedtar. De som fastsetter rammene, er dessverre andre partier i denne sal, så vi har valgt å forholde oss til de rammene som Stortinget har lagt for vår komite.

Innenfor de rammene valgte vi å prioritere, og vi valgte å prioritere noe av det vi har lovet klart og tydelig, nemlig økt stipendandel – noe av det som stod øverst på vår politiske dagsorden. Og vi klarer å innfri en lovnad, vi klarer å få til noe av det vi har lovet klarest og tydeligst, nemlig 40 pst. stipendandel.

Så har noen satt noen rammer for oss som gjør at vi beklageligvis ikke klarer alt det andre. Det betyr at vi var nødt til å foreta noen kutt. Men som jeg sa, har vi skjermet alt som har med utdanning å gjøre, med unntak av det som går på tilskudd til landslinjer, det som regjeringspartiene ønsket å fjerne helt, det har vi tatt en liten bit av. Utover det har vi skjermet alt det som har med utdanning å gjøre, og det var en viktig sak for oss. Det vi

hadde sammen med Fremskrittspartiet, var 40 pst. stipendandel. Det var utgangspunktet, og det var det vi kunne klare å få til innenfor denne rammen.

Vi har også lagt inn en konverteringsregel. Vi ønsker ikke konvertering – det er helt riktig. Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet ønsket full konvertering. Kompromisset ble 25 pst. Det betyr at nominelt får studentene etter denne endringen like mye som de fikk før. De får altså det samme utbetalt som stipend når de starter på studiene, og så skal da 15 pst. konverteres. Jeg synes at vi har oppnådd ganske mye i disse forhandlingene med det utgangspunktet som de ulike partiene hadde, men selvsagt skulle jeg ønske at vi ikke hadde konvertering; jeg tror at det er den aller, aller beste modellen. Men til tross for dette var det akseptabelt for oss med denne konverteringsmodellen, som vi da har gått inn på.

Arne Sortevik (FrP): Det er slik at når Stortinget i dag behandler budsjettet for rammeområde 17 så å si som en slags eksamen, er skoleordningen vår faktisk samtidig oppe til eksamen ute i virkelighetens verden. Vi får også den ene tilbakemeldingen etter den andre om at den offentlige monopolskolen stryker til eksamen.

Det som er like viktig som tallinnholdet i et budsjett som gjelder for kommende år, er også de strukturforslag og de merknader knyttet til struktur som kan legges inn i et budsjett, og som kan være retningsgivende for år langt fremover. Og mitt spørsmål til alliansepartneren fra SV om kommende års ramme går da inn i strukturområdet. På bakgrunn av at vi nå igjen har ferske eksempler på at den offentlige monopolskolen stryker, ikke produserer resultater som er gode nok, vil da representanten fra SV fortsatt tviholde på at den beste løsningen er at den offentlige er monopoldriver av skoleverket i Norge? Eller vil representanten fra SV også være med og øke rammen, slippe til andre skole drivere, åpne for andre syn og for at andre aktører og andre drivere kan bringe inn utvikling og bedre resultater i norsk skole – kort og godt gjøre noe med lovgivningen, slik vi har sett det i vårt nærmeste naboland, Sverige, med godt resultat? Det er faktisk verdt å merke seg at Sverige ligger betydelig bedre an enn Norge på den OECD-statistikken som nå har vært fremme.

Rolf Reikvam (SV): Arne Sortevik brukte begrepet «monopolskolen». Hva han legger i det, er litt uklart for meg, men det offentlige har iallfall ikke monopol på å drive utdanning. Vi har private skoler, vi har en privat-skolelov som åpner for at andre aktører kan drive skole – med gode tilskuddsordninger. Hvis vi sammenlikner oss med andre land i Europa, er de tilskuddsordningene meget, meget gode, kanskje altfor gode.

Det som er viktigst for oss, er å sikre den offentlige fellesskolen, fellesskolen som en møteplass for alle barn i et lokalsamfunn. Det er der de skal møtes, det er der de skal brynes på sine standpunkter, det er der de skal utfordres på sine holdninger, og det er også der de skal få kunnskap. Det må være den felles møteplassen som vi kommer til å kjempe hardt for og forsvare hardt: den felles offentlige skolen.

Men så vil vi gjerne ha mangfold i den offentlige skolen. Vi vil gjerne ha store variasjoner, at den offentlige skolen skal ha ulike tilbud og ulik pedagogikk. Og det vet vi er tilfellet i dag. Det er et stort mangfold i den offentlige skolen. Det vil vi fremelske, og det vil vi stimulere. Vi har flere ganger prøvd å fremme forslag om øremerkede midler som skal stimulere til mangfold, som skal kunne gis til skoler som vil prøve ut nye metoder, osv. Derfor vil vi gjerne ha mangfoldet, vi vil stimulere mangfoldet, men det er viktig å ta vare på den felles offentlige skolen. For den tror vi på, og vi er helt sikre på at det er det beste alternativet.

Så helt til slutt: Jeg prøvde innledningsvis å si litt om de komparative studiene. Vi må ha klart for oss at våre læreplaner har ulike mål. Det vi nå har målt og sammenliknet oss med, er bare en del av læreplanen. Vi må klare å fokusere på hele læreplanen. Hvis vi gjør det, føler jeg meg trygg på at vi har en god offentlig skole.

Arne Lyngstad (KrF): Komitelederen var opptatt av å framstå som en troverdig politiker og begrunnet dermed økningen av stipendandelen. Men i neste setning påstår representanten at regjeringspartiene ikke har vært opptatt av landslinjene. Alle i denne sal vet at regjeringspartiene la på plass forslaget om landslinjer i forhold til finansinnstillingen, og de har også sørget for at alle pengene er på plass i forslaget til budsjett. Jeg synes ikke det vitner om noen spesiell troverdighet fra komitelederens side når han benytter den form for retorikk som han her gjør.

Så påpeker også komitelederen at han har vært mot den konverteringsmodellen som har vært. Og det er helt riktig. Jeg vil sitere fra en merknad som SV hadde i forbindelse med kvalitetsreformen:

«Dette medlem er sterk motstander av en slik vekt-tallsbasert stipendmodell, og viser til sine merknader til studiefinansieringen. Dette medlem understreker at dersom en slik stipendmodell innføres i noen form, må dette først skje etter at studiekvaliteten er bedre gjennom nye evaluerings- og læringsformer.»

Fra høsten 2002 er vel ikke disse nye evaluerings- og læringsformene på plass? Er dette troverdig fra SVs side?

Og til slutt: Jeg sitter også og lurer på om vi har fått en leder for kirkekomiteen, for Reikvam sier at Regjeringen til våren må komme tilbake med midler fra Opplysningsvesenets fond fordi dette vil gi bedre forutsigbarhet i finansieringen av kirkelige aktiviteter. Mener kirkekomiteens leder at egne penger fra Kirken er mer forutsigbare enn statlig finansiering? Er dette SVs kirkepolitikk?

Rolf Reikvam (SV): Representanten Arne Lyngstad avsluttet sitt innlegg med ordene «egne penger fra Kirken». Hvem som har eiendomsretten til Opplysningsvesenets fond, er vi nok uenige om – om dette er Kirkens eiendom eller statens eiendom. Og jeg synes ikke vi skal ta den debatten her og nå. Det er et fond som er til disposisjon, et fond som gir avkastning, som bør kunne brukes, og skal kunne brukes, til kirkelige formål. Vi er opptatt av at Kirken har og får gode arbeidsvilkår. Vi tror og

mener at økt bruk av avkastningen fra fondet til kirkelige formål må være av interesse og av viktighet både for Kirken og for Kristelig Folkeparti.

Regjeringen foreslo å kutte landslinjene. Det står der som et faktum. Å fjerne alle tilskudd var Regjeringens utgangspunktet. Det står der så uomtvistelig. Det at et flertall her på Stortinget, og etter hvert også et enstemmig storting, vedtok å legge tilbake pengene og øremerke dem på Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjett, kan vi jo diskutere hvem som skal ha æren for, men stortingsflertallet gjorde det i alle fall.

Så har vi vedtatt at en del av disse midlene kan brukes til andre ting, men vi er helt klar på hvilke deler av disse landslinjene som skal vernes og beskyttes, nettopp fordi de har en spesiell funksjon og er spesielt kostnadskreven-

de. Som jeg sa: Når det gjelder konverteringsordningen for stipendandelen, så er ikke det vårt primærstandpunkt – helt klart ikke. Vi ønsket en nullkonvertering. Det var det ikke mulig å få til. Vi valgte likevel å si at å nå målet om 40 pst. og få det på plass er så pass viktig at vi er nødt til å velge det kompromisset, for vi ser at vi ikke får flertall for vår modell, for der står vi alene. Og i denne saken valgte vi kompromisset, og vi fikk 40 pst. på plass.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Utdanningspolitikk handler om å gjøre drømmer til virkelighet. Det handler om å sørge for at det utvikles ny kunnskap og viten. Det handler om å sørge for at velferdsstaten forsynes med dyktig personell. Men mest av alt handler det om å gi den enkelte en sjanse til å strekke seg etter sine mål, realisere sitt potensial og virkeliggjøre sine drømmer for framtiden. Kampen for en god skole skal føres på tvers av alle politiske skillelinjer. Spørsmålet er om vi som politikere klarer dette.

Etter denne budsjetttrunden, og etter å ha merket meg utspillene til den nye regjeringen på skoleområdet, må jeg si at jeg er betenkt. På ny varsles det om flere omkamper, som f.eks. pluss eller minus ett år i skolen, endring av privatskoleloven og ny debatt om organisering av høyere utdanning. Resultatet av dette kan fort bli en skyttergravsdebatt, med den konsekvens at den prinsipielle debatten overskygger den praktiske. Vi må som politikere ta et tak og forsøke å unngå dette, slik at debatten om kvalitet i skolen ikke drukner i ideologiske frontlinjer.

Statsbudsjettet er et sted der partiene viser sine prioriteringer. Bondevik II-regjeringen har kuttet i rammene med nær en halv milliard kr og prioritert økning til private høyskoler og prestestillinger, på bekostning av skolebøker for elevene og høyere stipend for studentene. Finansministeren omtalte dette som et budsjettforslag som prioriterer skattelettelser. Ja, det vil jeg si meg helt enig i. Når så regjeringspartiene under forhandlingene innenfor KUF-rammen går til det drastiske skritt å forandre på sitt eget budsjett med 68 mill. kr ved å omprioritere mesteparten av disse midlene til private formål, ja da må en

stille spørsmål. Ikke nok med at statsråden har blitt instruert av Stortinget i forhold til sitt eget budsjett, men vi ser også at regjeringspartiene ikke har vært fornøyd med statsrådets framlegg til statsbudsjett. Flertallet i komiteen har også tydelig vist hva man prioriterer. Sterkere kan det ikke vises gjennom en slik allianse.

En grunnpilar i en rettferdig skole er at den er gratis. Derfor har Arbeiderpartiet vært svært kritisk til egenandeler. Og her fortjener Regjeringen ros for å videreføre Stoltenberg-regjeringens forslag om å dekke egenandeler til leirskole. Men utlånsordningen for lærebøker i den videregående skole er et viktig bidrag til en gratis skole, og denne ordningen fjerner som kjent Regjeringen. Jeg forstår godt at elevorganisasjonene føler seg ført bak lyset av Regjeringen. Høyres Jan Tore Sanner hevder derimot at «Arbeiderpartiet har opptrådt med stor uansvarlighet i KUF-budsjettet». Kontrasten til verden der ute kunne ikke vært større hvis vi ser på de sterke reaksjonene til elev- og studentorganisasjonene den 19. november. Kuttet i utleieordningen blir gjennomført uten at Regjeringen leverer et alternativ, under begrunnelsen om at det skal utredes. Elevenes høye utgifter til skolebøker er et faktum som vi ikke har behov for å utrede. Dette har faktisk vært en sak i Stortinget siden 1995.

Internasjonale undersøkelser har den siste tiden gitt oss et bilde av norske elever som har mangelfulle kunnskaper i norsk, naturfag og matematikk. Og vi vet at lese- og skrivevansker er et problem, noe som også statsråden har påpekt. Det bør tas alvorlig at atskillig flere har blitt dårligere, men vi må samtidig også evne å trekke fram det positive med den norske skolen. Norsk skole er bra, men kan og må bli bedre. Vi må også ta med oss at i en undersøkelse som ble offentliggjort for en tid tilbake, kom det fram at over 70 pst. av spurte foreldre var fornøyd med skolen i nærmiljøet. Skole-Norge har mange sider. Det er store utfordringer, men vi kan ikke tegne et ensidig negativt bilde.

Kvalitätsdebatten må ta utgangspunkt i den virkeligheten barn og unge lever i. Mange elever kommer til skolen med store kunnskaper og ferdigheter, trent i å bruke nye medier og ny teknologi. Men fortsatt gjelder ikke dette alle elevene. Vi vet også at forventningspresset fra samfunnet har blitt stort. Elevene møter et stadig større press for å realisere seg på nye måter. Vi vet at alle søker etter svaret på hva man skal bli, men også på hvem man skal være. Vi vet at behovene er mangfoldige. Derfor er det også viktig at vi har en god offentlig skole som fanger opp alle.

Vi må bli flinkere til å bruke de mulighetene som ligger i skolen til å tilrettelegge undervisningen for den enkelte. Et av Arbeiderpartis viktigste prinsipper er å gi elevene en tilpasset og god opplæring. Skal alle elever sikres en likeverdig utdanning, må vi møte dem ulikt. Det er viktig å minne om at det foregår en god del utviklingsarbeid i skolen, både når det gjelder innhold og arbeidsmåte, f.eks. innenfor pedagogikk. Læreren er sentral i dette arbeidet, og derfor er det også store krav og forventninger til den kommende stortingsmeldingen om lærerutdanningen.

(Bekkemellem Orheim)

Som et ledd i kvalitetsarbeidet foreslo Stoltenberg-regjeringen å endre den sentrale delen av eksamen i grunnskolen. Som det presiseres i flertallets merknad, innebærer dette en omorganisering, ikke fjerning av eksamen. Evaluering av eksamen skal selvfølgelig fortsatt skje etter sentralt utarbeidede objektive kriterier. Flertallets forslag innebærer å få mer ut av hver krone brukt til eksamen, slik at vi kan konsentrere ressursene om det vi mener kan være kjernen i læringen, dvs. undervisningen. Flertallet i komiteen og Arbeiderpartiet vil heller effektivisere eksamen enn å kutte i kvaliteten på undervisningen. At statssekretær Haugstad tolker det dit hen at dette vil svekke elevenes rettssikkerhet, får meg til å undres på om han i det hele tatt har fulgt med i timen. Jeg håper statsråden har gjort det.

Statsråd Clemet har i kjølvannet av de internasjonale undersøkelsene ofte gjentatt at Norge ligger på toppen når det gjelder ressurser pr. elev i grunnskolen, og at vi derved burde få bedre resultater rent kunnskapsmessig. Jeg er til dels enig, men samtidig må vi passe oss for å adoptere en helt rasjonell modell som tilsier at hver krone skal gi resultater som kan måles.

Elevene spiller en svært viktig rolle i en evaluering av undervisningen. Elevene representerer en stor ressurs i form av erfaringer og meninger. De er skolens brukere, og de må lyttes til og tas på alvor. De må gis mulighet til reell innflytelse og til å påvirke hvordan deres utdanning skal være. Elevedemokratiet er et gode i seg selv.

Arbeidet mot vold, rasisme og diskriminering er viktig; ikke minst krever dette en kontinuerlig og langsiktig innsats fra hele samfunnet vårt. Forebyggende og holdningsskapende arbeid i skolen er stikkord. Skolen representerer den beste muligheten til å nå alle barn og unge og deres foreldre. Dette er en av årsakene til flertallets forslag om å bevilge 2 mill. kr til stiftelsen MOT. Deres holdningsskapende arbeid for å redusere mobbing, vold og rusmisbruk er imponerende. Her er skolebesøk, skoleing av instruktører, samarbeid med idrettslag, kommuner og næringliv en viktig del av deres arbeid.

Det er tydelig at Regjeringen prioriterer privatskoler på bekostning av den offentlige skole, både i form av finansiering og saksbehandling. Arbeiderpartiet ønsker å prioritere offentlige ressurser på den offentlige skolen. Budsjettforslaget fra regjeringspartiene representerer det motsatte og signaliserer en uenighet. Vi ønsker mangfold og ikke ensretting. En godkjenning av en privat skole innenfor et lov- og regelverk er noe langt mer enn å utvise toleranse. Det er et spørsmål om å sette et offentlig kvalitetsstempel i henhold til forvaltning av en lov, fra statsrådens side.

Statsråden har i en rekke kronikker invitert til samarbeid om bedre kvalitet i skolen. Dette er prisverdig. I den forbindelse vil jeg komme med noen velmente samarbeidsråd når det gjelder utformingen av framtidens skole: La oss unngå omkamper, og la oss gå inn i selve debatten om innholdet i skolen. Av forslaget til statsbudsjett kan en få inntrykk av at kvalitet i skolen kun handler om en time mer i skolen og verdiprosjekter. Jeg tror vi alle her i

dag er enig i målet om å skape en bedre skole. Etter Arbeiderpartiets mening gjør vi dette best ved å se framover og ikke bakover, ved å bearbeide innholdet i skolen og ikke ved å reformere tidligere reformer. La derfor dagen i dag danne et grunnlag for samarbeid framover. Det synes jeg vi skylder dagens unge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Søren Fredrik Voie (H): Jeg kan trøste representanten Bekkemellem Orheim med at regjeringspartiene er meget godt fornøyd med den regjeringen vi har – spesielt statsråden på dette området. Det er kanskje litt i motsetning til hva Bekkemellem Orheim er med sin egen avgåtte regjering, for nå er det bare to måneder siden arbeiderpartiregjeringen forsvant, og Arbeiderpartiet er faktisk med på å innføre en helt annen politikk enn hva de lovt norske studenter mens de fortsatt satt med egen statsråd.

Like etter at studieåret startet, sendte nåværende stortingsrepresentant og tidligere statsråd Trond Giske ut en brosjyre til alle landets studenter hvor han lovt følgende i forbindelse med ny stipendmodell:

«Ny stipendmodell blir ikke innført før bedre studiekvalitet og nye evalueringsformer er på plass.»

Det gikk da på konverteringsordninger i stipendmodellen.

Det første Arbeiderpartiet gjør når regjeringen er avgått og man kommer til et nytt budsjett, er å bryte løftet fra egen statsråd og innføre nettopp konverteringsmodellen. I tillegg reiste Arbeiderpartiet i valgkampen land og strand rundt og advarte mot hvilken vederstyggelighet som ville bli landet til del hvis vi fikk en regjering hvor Høyre var med, og hvor Fremskrittspartiet var støttespiller. Det første Arbeiderpartiet gjør når man da kommer til en budsjettbehandling etter at vi har fått en slik regjering, er å gå i samarbeid med nettopp Fremskrittspartiet, som man under valgkampen advarte alle mot. Er det slik at Arbeiderpartiet i opposisjon ikke vet hva Arbeiderpartiet i posisjon stod for? Eller har man både endret politikk, holdninger og seriøsitet i Arbeiderpartiet? Og er den agitasjonen man stod for i valgkampen, null verd når man kommer over i en annen situasjon og har skiftet regjering?

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg tror nok at Høyre har mer behov for å trøste velgerne enn representanten Bekkemellem Orheim. For jeg tror det er mange av Høyres velgere som er meget, meget skuffet når de kjenner til innholdet i Høyres skolesatsing etter den offensive holdningen Høyre har hatt nettopp til skolepolitikk gjennom lang, lang tid. Da blir det ganske påtakelig når vi kjenner innholdet i Høyres framlegg til statsbudsjett. Derfor har det også skapt sterke reaksjoner.

Jeg skjønner meget, meget godt at Høyre er sår over det forliket vi klarte å få til. Man snakker om en uvanlig konstallasjon som omtrent var uspiselig, og spør hva i all verden det er som har skjedd i Stortinget denne gangen. Det som har skjedd i Stortinget denne gangen, er at et flertall av partiene har vært sterkt misfornøyd med det

opplegget som Regjeringen la fram. Derfor har vi kommet til et forlik. Og jeg tror at Høyre nå etter hvert vil komme til å merke hva det vil si å samarbeide og inngå kompromisser. Det vil en merke hver dag i Regjeringen, og det er også et kompromiss som disse partiene har fått til gjennom de flertallsinnstillingene vi har fått på dette budsjettet. Og da er det ikke slik at Arbeiderpartiet har endret retorikken sin. Tvert imot er vi meget godt fornøyd med å få til et helhetlig opplegg overfor norske studenter som norske studenter selv applauderer for, i forhold til det opplegget Høyre hadde.

Jeg har også lyst til å si at Høyre ønsker å innføre en stipendandel på 40 pst. for en liten håndfull studenter, nemlig folkehøgskoleelevene. Og jeg kan ikke forstå at dette er i tråd med Høyres politikk, men jeg tror nok at det har vært et kompromiss, der Kristelig Folkeparti nok hadde en hånd på rattet.

Arne Sortevik (FrP): Som representant for det presumptivt uspiselige partiet skal jeg forsøke å vinkle dette litt annerledes. Jeg har et veldig direkte spørsmål til representanten fra Arbeiderpartiet, og så har jeg et spørsmål som går på struktur – for å dra tråden videre fra det spørsmålet som var stilt til representanten fra SV.

Men for å ta det direkte spørsmålet først: Har også representanten fra Arbeiderpartiet undret seg over regnestykkene knyttet til utgiftene i forbindelse med høyden og retningen på stipendene? Det er jo slik at representanten kommer fra det partiet som la inn i budsjettet 40 pst. stipend, som altså ble tatt ut av regjeringen Bondevik, og har nå vært med i et flertall som vil legge det tilbake. Har representanten undret seg over regnestykkene når det gjelder uttak og tilbakelegging?

Så til strukturen – og da er det sikkert forutsigbart at spørsmålet blir omtrent det samme som det som gikk til SV, kanskje mer rettet til Arbeiderpartiet enn til SV, for det er jo Arbeiderpartiet som har hatt enhetsskolen som en av sine store fanesaker gjennom mange, mange tiår etter krigen, og med et elendig resultat. Vil Arbeiderpartiet og representanten som jeg nå stiller spørsmålet til, ta innover seg at resultatene svikter katastrofalt, og at det må åpnes opp for at andre kan slippe til og drive skoler? Når OECD-undersøkelsen gir oss den ene strykkarakteren etter den andre fra den offentlige skolen – det jeg kaller monopolskolen, og som Arbeiderpartiet kaller enhetsskolen, og hvor det offentlige i det alt vesentlige er driver – vil man nå ta innover seg disse elendige resultatene og være innstilt på å åpne opp for at andre også kan drive skole? Da må vi altså åpne lovgivningen, som vi har sett det har vært gjort i vårt naboland Sverige.

Karita Bekkemellem Orheim (A): På representanten Sorteviks første spørsmål kan jeg svare veldig klart ja. Det er ingen tvil om at det er mange tanker og undringer en gjør seg når en skal sitte og avgi et statsbudsjett, deriblant den ulike virkeligheten som kan bli presentert når en har fjernet seg fra posisjon til opposisjon. Det samme gjelder vel også for de andre partiene som da har kommet i en annen situasjon, nemlig at de befinner seg i posisjon.

Når det gjelder regnestykket på stipendandelen, ønsker vi å se nærmere på det, for vi ser at vi nok har brukt litt ulike tall. Arbeiderpartiet er innstilt på å følge dette opp i ettertid i den grad vi har muligheten til å kvalitets-sikre de regnestykkene som departementet har gjort. Vi vet at det vil være usikkerhet rundt anslagene over hvor mange studenter som vil benytte seg av ordningen. Det er vel grunn til å tro at det er noenlunde like beregninger som foretas i departementet, uavhengig av hvilken statsråd som sitter der – jeg tar det som en selvfølge at det skjer – men vi mener at det er grunn til å se på dette regnestykket og vil komme tilbake igjen til det på et senere tidspunkt.

Når det gjelder det andre spørsmålet, om å gjøre den norske skolen bedre, er det klart at vi er innstilt på det. Og her må vi ikke frykte en debatt om kvalitet. Jeg tror alle de partier som sitter i denne salen, er opptatt av å ha en kvalitetsdebatt og å øke kvaliteten i den norske skolen. Men jeg synes det blir veldig feil – og jeg sier ikke at jeg er mot alle private skoler, vi har åpnet opp for det – når alt vi ser av satsing fra regjeringspartiene gjennom de omdisponeringene som er gjort, går til den private skolen, og at ingenting går til å styrke fellesskolen. Når vi ser mange av de problemene vi i stadig sterkere grad har i det norske samfunnet – mobbing, rus, mange problemer knyttet til våre nye landsmenn – tror jeg det er av unik verdi at vi har en enhetsskole som fanger opp de fleste av våre barn.

Rolf Reikvam (SV): Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet står sammen om mange viktige formuleringer som ikke er knyttet til selve tallbudsjettene. Det går på innhold i skolen, det går på universitets- og høyskolesektoren. Viktige politiske signaler gis gjennom disse formuleringene.

Jeg vil også si at det var for så vidt et ganske dristig forslag som Arbeiderpartiet kom med da de ville fjerne 12 mill. kr til eksamen i grunnskolen. At vi gjennom kompromiss har dratt det noe tilbake igjen – slik jeg opplever det – får så være, men i utgangspunktet var det et spennende og dristig forslag.

I Norge bruker vi flere hundre millioner kroner årlig – hvor mange vet jeg ikke, jeg har ikke akkurat tallet – på å utvikle ulike former for eksamen i grunnskole og videregående skole. Finland, det landet som vi ønsker å sammenlikne oss med når det er snakk om kvalitet, har ikke sentralgitt eksamenssystem i grunnskolen tilsvarende det Norge har. Så det kan ikke være eksamensformen i seg selv som er med på å sikre kvaliteten i skolen.

Vi vet en del om å endre innhold, få til nye arbeidsformer og nye måter å jobbe på i skolen. Vi har hatt evaluering av Reform 94, der det ble påpekt at læreboka, eksamensformen og karaktersystemet i stor grad er styrende for det som skjer i skolen. Så hvis vi skal få til en skikkelig innholdsreform, må vi gjøre noe med disse tingene. Og mitt spørsmål til Arbeiderpartiet er: Vil Arbeiderpartiet sammen med oss sette inn et støt for å gjøre en skikkelig innholdsending, men samtidig ta de nødvendige grepene som går på evaluering, vurdering og eksamen,

for å få til den innholdsreformen som vi alle sannsynligvis ønsker?

Presidenten: Hvis representanten Bekkemellem Orheim mot slutten av sitt svar på denne replikken kunne redegjøre for forslag nr. 2, ville det være fint.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Det var akkurat det jeg hadde tenkt å gjøre på slutten av mitt innlegg nå. Men jeg kan gjøre det først. Jeg vil da ta opp forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, og antar at jeg ikke trenger å utrede det noe mer.

Når det gjelder spørsmålet fra Reikvam, om eksamen i grunnskolen, mener Arbeiderpartiet at vi fortsatt skal ha eksamen i grunnskolen. Men vi mener samtidig at vi er nødt til å se på hvordan vi kan gjøre systemet bedre. Derfor er det litt overraskende at reaksjonene fra nettopp Høyre er så sterke på dette punktet. Jeg opplever Høyre som et parti som hele tiden vil effektivisere, få mer ut av hver krone, men her ser vi på et vis Høyres sanne ansikt, at det er et stakk konservativt parti, som egentlig vil ha det slik det har vært. På område etter område i utdanningspolitikken ser vi at vi får en reversering av vedtatte reformer – en ønsker seg tilbake til der en var. Det synes jeg er et litt defensivt utgangspunkt. Jeg synes i hvert fall at vi skal gjøre et forsøk med å prøve ut nye metoder. Og det er viktig at vi legger inn noen hovedfundamenter, der objektive kriterier må være viktig. Og eksamen skal fortsatt inngå i vurderingen av faglige resultater.

Vi skal ha eksamen, men vi må samtidig se på muligheten til å gjøre den mer effektiv. Jeg er ikke sikker på at kun en sentral evaluering vil være det beste og mest optimale for norske elever. Jeg tror vi kan prøve ut andre modeller. Hvis det ikke viser seg å ha den verdien vi tror, skal jeg være den første til å gå tilbake igjen og ha et annet standpunkt på dette feltet.

Presidenten: Karita Bekkemellem Orheim har tatt opp det forslaget hun refererte til. Da skulle vi være å jour når det gjelder forslagene.

Replikkordskiftet er omme.

Søren Fredrik Voie (H): Høyre fører en utdanningspolitikk der kvalitet og kunnskapsformidling er sentrale målsettinger. Kunnskap, kompetanse og kreativitet gir trygghet og evne til å mestre utfordringer og omstillinger i et samfunn i stadig raskere endring. Denne grunnleggende forutsetningen i Høyres skolepolitikk er også en felles målsetting for regjeringspartiene, nedfelt i Sem-erklæringen og videreført gjennom Regjeringens praktiske politikk.

Den gode skole skal formidle kulturarv, verdier og kunnskaper, men også gi hjelp til mestring, utfoldelse og sosial utvikling. Et høyt utdannings- og kompetansenivå er viktig for å opprettholde velferdsnivået og øke verdiskapingen i Norge. Svært mange av de bedriftene og virksomhetene som blir etablert i årene som kommer, vil være kunnskapsbaserte og kunnskapsintensive. De vil i

enda større grad enn i dag være avhengige av mennesker med god utdanning og høy kompetanse. Som nasjon må vi være i stand til å utvikle og opprettholde forsknings- og teknologimiljøer blant de beste i verden. Derfor vil Høyre øke satsingen på bedre utdanning og bedre kompetanse. Med dette som bakgrunn er Høyre dypt uenig i Utdanningsforbundets leder Helga Hjetlands utsagn om at norske elever er flinke nok. Jeg synes det er en direkte fornærmelse mot norske skoleelever, deres foreldre og skolesamfunnene som helhet nærmest å postulere at det er naturlig for norske skoleelever å være middelmådige.

La meg få lov å understreke at det er svært mye bra i norsk skole. Vi har både elever og lærere som gjør en utmerket jobb, med innsatsvilje, kreativitet og humor. Men når vi får en undersøkelse hvor det fremkommer at vi til tross for å ligge høyest i forhold til ressursinnsats, bare skårer middelmådig med hensyn til resultater, må det stilles kritiske spørsmål ved hvordan vi organiserer og driver vår undervisning og vår skole.

Det er vel ingen ting som skulle tilsi at vi nordmenn generelt er dummere enn våre naboer i de andre nordiske landene eller i Europa for øvrig. På dette området tillater jeg meg å være litt egoist og tro at vi kan hevde oss blant hvem som helst. Da må vi også ta konsekvensen av slike nedslående undersøkelser – finne ut hva vi gjør feil og hvordan vi kan bli best, også i utdanning og skole. Dette dreier seg i sin ytterste konsekvens om hvordan vi i fremtiden skal make å opprettholde vårt velferdssamfunn. Da nytter det ikke å gå i skyttergraven og akseptere at det er typisk norsk å være middelmådig. Fra Høyres side tar vi sterk avstand fra en slik påstand og griper fatt i utfordringen. Derfor har statsråden oppnevnt et eget utvalg som nettopp skal vurdere og komme med forslag om hvordan vi raskest kan komme ut av denne situasjonen.

For oss er det ikke tilstrekkelig å være best i å bevilge penger til skolen. Vi må også sørge for at elevene får den undervisningen de har krav på og behov for, og oppnår de beste resultater. Et viktig element vil være en bedre lærerutdanning, økt mulighet for etterutdanning av lærerne og høyere status og anseelse for læreryrket.

Høyre er svært glad for at Regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett legger vekt på å øke kvaliteten i skolen, spesielt når dette er rettet inn mot helt fundamentale og viktige områder, som sterkere satsing på lese- og skriveopplæring. Uten å få med seg denne basale ferdigheten fra barnetrinnet i grunnskolen vil enhver elev stille med et alvorlig handikap senere i livet, både i forhold til arbeidsliv og privatliv.

Høyre er også tilfreds med den klare markeringen som lå i Regjeringens oppretting av Arbeiderpartiets forslag om å svekke eksamensordningen i grunnskolen. Eksamen virker motiverende for de aller fleste elevene. Etter ti års skolegang har elevene etter vårt syn krav på en skikkelig eksamen og en uhildet vurdering av sine resultater. Regjeringspartiene går derfor inn for å opprettholde Regjeringens bevilgningsforslag. Obligatorisk eksamen etter grunnskolen er et viktig tiltak i læringsprosessen, og vi vil ikke svekke denne delen av det samlede evalueringssystemet.

I det budsjettforliket som er inngått mellom Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og Fremskrittspartiet blir eksamensordningen i grunnskolen svekket, på samme måte som i premissene fra arbeiderpartiregjeringen. Det er ikke overraskende at Arbeiderpartiet og SV benytter anledningen til å svekke eksamensordningen. Det er jo på mange måter helt i tråd med deres ideologi. Det er betydelig mer overraskende at Fremskrittspartiet, som jeg hadde trodd stod mye nærmere regjeringspartiene i utdanningspolitikken, gir seg inn på den samme galeien. Jeg håper derfor at Fremskrittspartiets samrøre med sosialistene i denne budsjettbehandlingen kun er uttrykk for et øyeblikks ubetenksomhet, og ikke noe varig sidesprang.

Undringen omkring profil og prioriteringer blir enda større når en ser at både Fremskrittspartiet og Senterpartiet er med på en alvorlig nedbygging av landslinjene i videregående skole, og at de samme partier er med på å gi Den norske kirke og frikirkene vanskeligere arbeidsforhold. Dette er stikk i strid med Høyres prioriteringer. Høyre vil opprettholde landslinjene som i dag, uten innlemming av bevilgningene i fylkeskommunens rammetilskudd. I parentes vil jeg bemerke at jeg synes det tjener vår komiteleder til lite ære å påstå i sitt hovedinnlegg at regjeringspartiene var mot å bevilge tilskudd til landslinjene, når det tvert imot var regjeringspartiene som fikk finanskomiteen til å legge inn et øremerket tilskudd til landslinjene i finanskomiteens innstilling – som SV nå beklageligvis er med på å redusere.

Jeg beklager også sterkt at flertallet vanskeliggjør arbeidsforholdene i Kirken ytterligere, både ved å fjerne bevilgninger til dåpsopplæring og ved å svekke Opplysningsvesenets fond. Etter vår vurdering er dette en utidig overkjøring av Kirkens selvstyre og Kirkens frihet til på fritt grunnlag å disponere og råde over sine ressurser.

Høyre går inn for å styrke de private skolene innenfor hele utdanningssystemet. Disse skolene er et viktig supplement og korrektiv til det offentlige skoleverket. Økonomisk må disse skolene i størst mulig grad få de samme rammevilkår som de offentlige skoler. I regjeringspartienes forslag til vedtak er dette prioritert.

Det store temaet i komiteens behandling av statsbudsjettet for neste år har vært studiefinansieringen. Regjeringen har i sitt forslag til statsbudsjett fulgt opp Høyres løfter fra valgkampen om ikke å innføre noen konverteringsordning i studiefinansieringen før kvalitetsreformen i høyere utdanning er innført. Videre har Regjeringen fulgt opp valgloftene om å øke kostnadsnormen for studiefinansieringen og beholde minimum 30 pst. stipendandel.

Arbeiderpartiet og SV, med støtte fra Fremskrittspartiet, prioriterer innføring av økt stipend, med konverteringsordning og iverksetting helt på slutten av kommende år. Dette finansieres ved å inndra rentegevinsten fra samtlige studenter ved overgang til månedlige utbetalinger, og forverrer samtidig vilkårene for utenlandsstudenter og studenter ved private høyskoler. Dette synes å være en forunderlig form for hjemmesnekret finansakrobatikk og prioritering.

Jeg kan i denne sammenheng ikke unnlate å nevne at SV tidligere har vært en sterk motstander av enhver form for konvertering, med klar prinsipiell begrunnelse. Ved denne budsjettbehandlingen har åpenbart flere SV-prinsipper forsvunnet samtidig. Ikke bare går man til sengs med sin erklærte og utskjelte erkefiende Fremskrittspartiet, nei, SV er også med på å innføre konverteringsordning i studiefinansieringen, samtidig som man er med på å kutte bevilgninger til bygging av flere studentboliger. At Arbeiderpartiet bryter sine løfter, tar sikkert Fremskrittspartiet hele æren av – jeg håper da det.

Jeg finner også grunn til å minne om at stortingsflertallet – med støtte fra både SV og Senterpartiet – blankt avviste Arbeiderpartiets forrige forsøk på å innføre månedlige innbetalinger av studielån. Prinsippene i SV ser ikke ut til å vare særlig lenge.

Betydningen av fremragende forskning for å opprettholde og videreutvikle vårt velferdssamfunn kan ikke overvurderes. Forskningen er viktig både for næringslivet og for offentlig sektor, samtidig som forskningen har en viktig kulturbærende funksjon. Kunnskap og kompetanse er avgjørende for samfunnets evne til å øke verdiskaping. Derfor går Høyre inn for en sterk vekst i norsk forskning, bl.a. gjennom tilførsel av økonomiske virkemidler, som skatteincentiver og kraftig vekst i Forskningsfondet.

Innenfor deler av marin og maritim sektor er Norge allerede i dag verdens ledende. For å opprettholde og helst øke vår aktivitet på disse områdene og for å kunne utnytte noen av våre enorme vekstmuligheter innen maritim sektor vil Høyre styrke forskningen ytterligere i årene som kommer.

Over tid er det veksten i fastlandsøkonomien som bestemmer velstandsutviklingen i Norge. I dette perspektivet er en god skole, med kvalitet og kreativitet som grunnleggende holdninger basert på noe av verdens fremste forskning og forskningsresultater, den beste forutsetning for å lykkes.

Statsrådets fokusering på kvalitet i hele utdanningssystemet er derfor en viktig og god oppfølging av Høyres skolepolitikk. Årets statsbudsjett er i så måte et skritt i riktig retning og markerer begynnelsen på en kontinuerlig kvalitetsheving av det norske utdanningssystemet.

Representanten Karita Bekkemellem Orheim gjør det til et poeng at også regjeringspartiene har gjort noen marginale endringer i Regjeringens forslag til statsbudsjett. Det er selvsagt et forsøk på – og ikke bare et forsøk på, men det er – en videreføring av Regjeringens oppretting av tidligere statsminister Stoltenbergs fremlagte budsjett, som Regjeringen hadde meget kort tid på å rette opp. Og de forslag som regjeringspartiene har fremmet, går enda lenger i oppretting av de skjevheter som Stoltenbergbudsjettet inneholdt.

Avslutningsvis tar jeg opp og fremmer fellesforslaget.

Presidenten: Søren Fredrik Voie har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg har stor forståelse for at Høyre er såret og også skuffet over at de ikke har blitt med på et forlik gjennom det statsbudsjettet de har lagt fram. Det er helt tydelig et klart slag for den nye statsråden at stortingsflertallet ønsker en annen satsing og innretning enn det statsråden selv legger opp til.

Men nå er det ikke kun stortingsflertallet, det er faktisk også Høyres stortingsgruppe som er misfornøyd med statsrådens håndtering av statsbudsjettet. Og jeg hører hva representanten her sier. Ja, det er marginale forskjeller, men det er faktisk flytting av 70 mill. kr. Flertallet har flyttet på 210 mill. kr, slik at det er faktisk vesentlige endringer. Og jeg kan ikke forstå annet enn at hvis dette var så viktig for Regjeringen, måtte de da klare å få den type marginale tilpasninger på plass innenfor sitt framlegg til budsjett.

Jeg kan ikke forstå hvordan Høyre kan forsvare en økning av stipendandelen til folkehøyskoleelever med 40 pst. når man samtidig mener at det et flertall gjør ved å øke stipendandelen til *alle* elever opp til 40 pst., er uansvarlig.

Jeg har lyst til å utfordre Høyre på dette, og ønsker at de gir et klart svar på hvorfor det på et vis blir så veldig etisk riktig å gjøre det overfor folkehøyskolestudenter, mens det stortingsflertallet gjør overfor alle norske studenter, er totalt uansvarlig.

Søren Fredrik Voie (H): Jeg kan berolige representanten Bekkemellem Orheim med at Høyre slett ikke er skuffet. Tvert imot synes vi det budsjettet som Regjeringen har lagt frem, er et godt budsjett, som jeg prøvde å understreke i mitt innlegg. Som representanten også kjenner til, oppnådde også regjeringspartiene et omforent forlik med Fremskrittspartiet, som det dog ikke ble et flertall for i denne sal. La nå det være.

Jeg synes heller ikke, som det ble uttalt her, at det er noe klart slag mot statsråden at budsjettet får en annen innretning. Hva er den andre innretningen? Jo, den andre innretningen er at man innfører 40 pst. stipend i to måneder av ett år når det gjelder en politikk som Regjeringen selv har sagt man skal innføre. Men man fremskynder det med to måneder. Ja, det var et gedigent slag – hvis det kan kalles for det.

Når det så gjelder dette med at regjeringspartiene har flyttet på noen kroner i budsjettet, er det en klar prioritering i tråd med Regjeringens egen prioritering. Vi har forsterket og gått videre på de samme områder som Regjeringen selv har prioritert, i tråd med både Sem-erklæringen og regjeringspartienes målsetting, og synes det både bygger opp under og forsterker den politikken som Regjeringen ønsker å føre.

Når det gjelder stipendet til folkehøyskoleelevene, synes vi det er et rimelig prinsipp at ingen skal komme dårligere ut enn i forhold til de ordningene man har hatt tidligere. Og det har regjeringspartiene rettet opp gjennom sine forslag.

Arne Sortevik (FrP): Representanten for finansakrobatene skal ha hovedinnlegg etterpå og skal ta noen av Høyres sorgreaksjoner i den forbindelse.

Men jeg har tre konkrete spørsmål. Det ene er: Skal Høyres skolesatsing komme frem til byggene, undrer det oss at man ikke vil være med og sørge for en innretning av kommuneøkonomien som gjør at man kan gjøre nytte av avdragsfriheten. Da må man gjøre noe med forskriftene for kommuneøkonomien og regnskapene i kommunene. Det undrer oss at man ikke vil være med på det. Vil man se på det på nytt igjen?

Og skal det være slik at Høyres skolesatsing på denne ene skoletimen for 2.–4. klassetrinn høsten 2002, denne ene norsktimen, skal ha en rimelig sjanse til å komme frem til eleven, må man faktisk være opptatt av å sikre det. Og den enkleste måten å sikre det på, er faktisk å øremerke pengene slik at det blir gjennomført en undervisningstime – hvis det er det man er på jakt etter.

Jeg spør igjen hvorfor Høyre ikke vil være med på å sikre at disse 100 mill. kr faktisk kommer frem til elevene på 2.–4. klassetrinn høsten 2002.

Jeg tror jeg skal la det bli med det, jeg ser at tiden er ute.

Presidenten: Det var ikke dumt!

Søren Fredrik Voie (H): Når det gjelder retningslinjene for utbedring av skolebygg, er det en sak som er til behandling i departementet. Der blir partene som er involvert, tatt med på råd – henholdsvis KS og andre berørte organisasjoner i skolesamfunnene. Departementet tar sikte på å ha disse retningslinjene klare fra 1. januar, slik at de kan iverksettes da. Da vil det også bli gitt føringer, slik at de bygg som er dårligst stilt, blir først prioritert.

Når det gjelder øremerking av tilskudd, som representanten Sortevik var inne på, er det en grunnleggende holdning fra Høyre at vi vil ha minst mulig øremerkede tilskudd, for vi har faktisk tro på lokaldemokratiet, at de som sitter nærmest problemene, også er i stand til å prioritere, selv om de ikke sitter på Stortinget, men utøver politikk på et annet plan.

Og når det gjelder styrkingen av norskundervisningen på andre, tredje og fjerde klassetrinn, er jeg overbevist om at lokalpolitikkerne vil følge opp de sterke signaler som blir gitt fra Stortinget, og at man har de samme prioriteringer lokalt som vi ønsker å ha sentralt – uten øremerking.

Lena Jensen (SV): Jeg er glad for at Høyre bruker veldig mye av taletiden sin på SV.

Statsbudsjettet viser helt klart og tydelig hva de ulike partiene på Stortinget har prioritert, og de visjonene som de ulike partiene har, når Høyre og de andre regjeringspartiene både har fjernet støtten til skolebøker i videregående skole og kuttet på kommunene.

Prinsipper er viktig. I sitt alternative budsjett har SV i forhold til Regjeringens forslag en økning på 3,7 milliarder kr på utdanningsbudsjettet.

Når det gjelder studiefinansieringen, er den en del av SVs prinsipp. Vi er glad for at vi har klart å forholde oss til Regjeringens rammer, men likevel klart å videreføre studiefinansieringen. Det vil bety at for neste års budsjett

er Regjeringen nødt til å legge inn omkring 1 milliard kr. Vi har ikke bare klart å få til en 40 pst. studiefinansiering, men vi har også klart en ting som Regjeringen og Høyre har gått mot, nemlig en inntektsgradert tilbakebetaling, som er utrolig viktig for mange studenter som er ferdig med sin utdanning. Spørsmålet mitt er: Ser ikke Høyre denne problemstillingen?

En god skole og en offentlig skole er også viktig – en felles plattform, ikke bare for ulike kulturer og for ulike religioner, men også for dem som i ulik grad er svake, og for de elevene som er dyktige. Den norske skolen er på riktig veg. Den norske skolen har integrert både gode og dårlige elever. Ser ikke Høyre at dette er nødvendig for å få et godt – og viktig – næringsliv?

Kjell Engbreten hadde her overtatt presidentplassen.

Søren Fredrik Voie (H): Det kunne være fristende å returnere spørsmålet til representanten Lena Jensen og spørre om ikke SV ser at norsk skolepolitikk dreier seg om annet enn studiefinansiering for studenter. Fremtidige akademikere er man veldig opptatt av, men alt annet som har med norsk skolepolitikk å gjøre, ofrer man liten oppmerksomhet.

Når Lena Jensen sier at vi her har fått en klar og tydelig prioritering, skylder jeg å gjøre oppmerksom på at det man har diskutert og vært uenige om, dreier seg om under 0,5 pst. av det samlede budsjett for kirke- og undervisningssektoren, som vi har hatt til behandling i komiteen. Alt det andre er vi enige om. Vi er altså enige om 99,5 pst. av prioriteringene, og så er det ifølge Lena Jensen en klar og tydelig prioritering på de siste 0,5 pst. eller litt mindre enn det.

Høyre fører en helhetlig skolepolitikk, hvor studiefinansieringen er en del av den helhetlige skolepolitikken. Og når det gjelder stipendandel og konverteringsordning, har Høyre sagt at dette skal også vi sørge for kommer opp på 40 pst. Men vi skal ha innført det som tidligere statsråder har lovet, og som vi har lovet i valgkampen, nemlig å ha på plass hovedtrekkene i kvalitetsreformen før vi innfører en konverteringsordning. Det vil vi stå fast ved, og det vil vi også sørge for blir gjennomført i kommende år.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Arne Sortevik (FrP): La meg før jeg glemmer det, ta opp våre forslag, nr. 3–7 – så er det gjort.

I forhold til brutto utgiftsramme på ca. 36 milliarder kr innenfor rammeområde 17 i St.prp. nr. 1 og Tilleggene nr. 1–4 har Fremskrittspartiet gjennom eget budsjettforslag flyttet på ca. 370 mill. kr eller vel 1 pst. Selv med 1 pst. er det mulig å få en markert og klar politisk profil. Og selv om Fremskrittspartiets alternative budsjett ikke er vedtatt, og selv om Fremskrittspartiet under trussel om kabinettsspørsmål har valgt å støtte Regjeringens budsjett, er det likevel både riktig og viktig å bru-

ke noen ord nettopp på Fremskrittspartiets alternative budsjett.

Først og fremst vil jeg vise til den delen som de andre partiene definitivt ikke vil snakke om, nemlig utenlandsbudsjettet. Også for 2002 har Fremskrittspartiet foreslått at vi kan sette opp et eget statsbudsjett for de varer og tjenester vi som søkkrik oljenasjon kan kjøpe i utlandet, uten at temperaturen i norsk innenriksøkonomi blir berørt med en tiendedels varmegrad. I et slikt utenlandsbudsjett kan også utdanningssektoren tilgodeses med viktige poster. Her har Fremskrittspartiet foreslått følgende:

- 1 milliard kr til kjøp av IKT-utstyr til hele utdanningssektoren
- 500 mill. kr til studieplasser i utlandet
- 2 milliarder kr i ytterligere fondsøkning i Forskningsfondet

Etter vår mening er det åpenbart at et slikt økonomisk løft ville gi stor effekt. Vi kunne gjennom et år kommet meget langt med hensyn til å utruste skoler og høyere læresteder med topp utstyr for riktig mange elever. Gjennom kjøp av studieplasser ville vi kunne øke studiekapasiteten og sikkert også studiekvaliteten.

Det er beklagelig at vi fortsatt ikke får en konstruktiv debatt om en slik lønnsom bruk av oljepenger, og beklagelig at vi foreløpig ikke samler flertall for tiltak som ville kunne gi hele utdanningssektoren et løft.

Fra Fremskrittspartiets opprinnelige innenlandsbudsjett for rammeområde 17 nevner jeg spesielt følgende forhold:

- Rammen for kap. 2410 Statens lånekasse er økt med mer enn 400 mill. kr.
- Kap. 920 Norges forskningsråd og kap. 286 Fondet for forskning og nyskaping er samlet tilført 360 mill. kr.
- Kap. 240 Private skoler og kap. 282 Privat høgskoleutdanning er tilført betydelige midler.
- Vi har også kuttet kraftig, bl.a. i bevilgninger til opplæring i morsmål og norsk for innvandrere og asylsøkere – en post som synes sterkt overbudsjettet.

Spesielt vil jeg vise til at Fremskrittspartiet nok en gang gjentar sine strukturforslag for norsk utdanningssektor – strukturforslag som etter Fremskrittspartiets mening radikalt ville endre tilbud, finansiering og kvalitet.

Det er fristende å vise til den OECD-undersøkelsen om elevers kunnskaper som ble kjent gjennom media i forrige uke. Norge har en utgiftskrevende utdanningssektor, men den stryker til eksamen. Det er den offentlige monopolskolen som stryker til eksamen! Den offentlige monopolskolen – enhetsskolen der alt skal utjamnes nedover – har vært selve bærebjelken i etterkrigstidens norske skolesystem. Bjelken er råtten; nå faller det offentlige skolehuset sammen, ikke bare på grunn av dårlig vedlikehold, men også på grunn av dårlig innhold.

Også i dag er det en alarmmelding i media om elendige resultater i norsk skole. I dag er det fersk statistikk som viser at elevene blir stadig dårligere til å regne.

Tiden er overmoden for nytenkning. Tiden er overmoden for å endre system. Fremskrittspartiet har løsningen:

fri adgang til etablering av skoler og læresteder innenfor rammen av et nasjonalt godkjennings- og evaluerings-system, og med en finansiering som gjør at statlige penger følger eleven og studenten. Elever og studenter må bli kunder. Elever og studenter må kunne sette krav til undervisningsproduktet. Konkurransen vil stimulere til nytenkning og kreativitet. Fri skoleetablering vil også gi den offentlig drevne skolen et puff fremover og oppover.

I den sammenheng må vi i det minste si oss tilfreds med at innstillingen fremviser et flertall av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre som vil gjennomgå privatskoleloven med sikte på å forenkle godkjenningssystemet og korte ned saksbehandlingstiden. Ikke minst vil dette flertallet se på privatskolenes økonomiske grunnlag for bedre å sikre foreldres og elev-ers valgmuligheter. Det er et lite, men viktig skritt i riktig retning. Fra Fremskrittspartiets side forutsetter vi aktiv oppfølging fra Regjeringen.

Det er tankevekkende at i den omtalte OECD-undersøkelsen ligger Sverige markert foran Norge når det gjelder de tre fagene som var fremvist. Sverige tok et radikalt grep på sin skolepolitikk for snart ti år siden; de slapp skolene fri, de åpnet for etablering av private skoler på en helt annen måte enn det nåløyet flertallet fortsatt tviholder på i Norge.

I arbeidet med budsjettet for rammeområde 17 har Fremskrittspartiet ikke lagt frem nok et alternativt budsjett. Vi har i stedet valgt, gjennom forhandlinger med andre partier, å søke flertall for endringer som Fremskrittspartiet fant viktig.

Med bakgrunn i St.meld. nr. 27 for 2000-2001 og Innst. S. nr. 337 for 2000-2001 – Kvalitetsreform av høyere utdanning – har vi naturlig nok satt vårt hovedfokus på stipendordningen for studentene. De fleste husker nok at Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet sørget for flertall i denne innstillingen for en økning av stipendene fra 30 til 40 pst., med full konvertering – altså en gulrot knyttet til studieprogresjon og eksamensavleggelse. En slik ordning var som kjent også lagt inn i budsjettforslaget fra regjeringen Stoltenberg. At regjeringen Bondevik tar ut igjen den samme ordningen, blir i utgangspunktet ganske provoserende – det kan heller ikke overraske regjeringspartiene.

Det viste seg vanskelig å få bevegelse fra regjeringspartiene i stipendspørsmålet, med god virkning i 2002 og 2003. En avtale ble forhandlet frem, men likevel forkastet i tolvte time. Ikke noe sensasjonelt ved det, ofte er det jo slik at i en forhandlingssituasjon er det vanlig prosedyre at forhandlerne sjekker med sin egen organisasjon at fremforhandlet «bytte» er akseptabelt. I dette tilfellet ble altså konklusjonen: ikke akseptabelt. I ettertid er det også åpenbart at det var en riktig konklusjon. Fremskrittspartiet har i forhold til den saken som klart var lagt på topp i prioriteringen – stipendordningen – også klart fått en langt bedre uttelling gjennom budsjettavtale med partiene Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet.

En uvanlig allianse, vil mange si. Det er en uvanlig allianse, fordi partiene til dels har ganske sterkt ulikt syn på utdanningspolitikken. Men så er det jo slik at budsjett-

salderingen for 2002 innenfor en tallramme på 220 mill. kr ikke fører til noen andre systemendringer og strukturendringer enn nettopp stipend for studenter. Og grunnen til at vi greit fant frem til enighet med partiene Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet om økning av stipend, var at alle fire deltakere hadde fokus på denne ene saken, alle fire deltakere var innstilt på å få på plass 40 pst. fra 2002, og alle fire deltakere var innstilt på å få dette til gjennom kompromisser.

Fremskrittspartiet er tilfreds med at vi har fått økning fra 30 til 40 pst., vi er tilfreds med at vi har fått en konverteringsandel på 15 pst., og vi er tilfreds med at vi har fått på plass en slik markert økning med virkning fra 2002.

Det er jo slik at det største antall studenter nok tar eksamen i slutten av første studiehalvår 2002–2003, dvs. slutten av kalenderåret 2002. Når ordningen trer i kraft fra 1. november 2002, vil derfor svært mange av de studentene som får lån, og som tar eksamen i skoleåret 2002–2003, få glede av stipendøkningen. Og ikke minst: vi bør nå ha sikret en ordning med 40 pst. stipend også for hele 2003.

Økningen i stipend er av departementet beregnet til å koste 220 mill. kr. Det kan sies mye om de regnestykkene, men det vil Fremskrittspartiet forfølge utenfor budsjettsaken.

Salderingen fra partiene som er i flertall, er fordelt over en rekke kapitler og poster. Det er en blanding av tekniske justeringer, for høy dimensjonering i 2001 samt overføring av ubrukte beløp i 2001 til 2002, og utgiftsreduksjon på budsjettposter for 2002. Ingen liker å bli utsatt for budsjettreduksjon, men etter vår mening er reduksjonene til å leve med. Jeg vil også minne om at de fleste utgiftskrevende postene på budsjettet for Statens lånekasse er overslagsbevilgninger. Her er det både tid og rom til å innjustere deler av kuttene ved utarbeidelse av revidert budsjett om et halvt år. Når jeg understreker dette, er det ikke fordi flertallet er usikre på sin egen saldering, men rett og slett ut fra ønsket om ikke å måtte redusere mer enn det faktisk er nødvendig å gjøre.

Av de enkelte salderingspostene innenfor rammen av 2002 er det en post på 12,3 mill. kr, som bl.a. Høyre har valgt å legge stor fokus på. Jeg tenker på kap. 224 Felles tiltak i grunnskolen – ordningen med skriftlig avgangsprøve i grunnskolen blir lagt om.

Det er påvist en innsparingsmulighet ved å gjennomføre sensur av sentralt utarbeidede prøver på en annen måte. Når Høyre fremstiller dette som om eksamen forsvinner, og at eksamen blir gjennomført på en forferdelig dårlig måte, må de først bestemme seg for hva de egentlig mener. Deretter bør de ta innover seg fakta.

Vi har full tillit til at departementet innenfor et omfattende sentralt styringsverk – med filialer i nesten hvert eneste fylke gjennom Statens Utdanningskontor – kan klare å gjennomføre sensur på en for eleven objektiv og god måte. Skulle derimot den politiske ledelsen i departementet ha behov for mer detaljert instruks, kan sikkert flertallet være behjelpelig.

Til slutt: Vi må ta signalene om den offentlige monopolskolens forfall. Vi har penger til bygninger, utstyr og

materiell, men vi vil ikke bruke pengene. Vi trenger et system som åpner skolen, åpner skolen for impulser og utvikling. Vi må legge til rette for og oppmuntre til at andre enn det offentlige driver skoler. Vi må fjerne det offentlige skolemonopolet og gjøre elever og foreldre til kunder. Foreløpig er det dessverre for liten politisk vilje til å gjøre noe med strukturen. Da mener vi at vi kunne fått en prosess i undervisningssektoren som også ville gi gode læreresultater.

Det er beklagelig at Fremskrittspartiet fremdeles står alene her.

Presidenten: Arne Sortevik har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Trond Giske (A): Jeg har lyst til å ta fatt i det siste som representanten snakket om, nemlig eksamen i grunnskolen og videregående skole. Det er helt riktig, som representanten sier, at det er klart det er mulig å gjennomføre eksamen for et langt lavere beløp enn 26 mill. kr. Faktisk er det sånn at vi bruker 13 mill. kr bare på å utforme den ene grunnskoleeksamen som skal avholdes i året. Hvis statsråden er opptatt av fornyelse i offentlig sektor, burde dette være et meget konkret område å ta fatt i.

Hvis man skulle følge Fremskrittspartiets program, skulle man innføre eksamen og prøver i en rekke flere fag enn det som vi nå gjør i grunnskolen. Vi skulle bruke mer penger på å avholde prøver, vi skulle bruke mer penger på sensur – penger som isteden kunne ha vært brukt til økt kvalitet på undervisning og læremiljø. Og mitt spørsmål til representanten Sortevik er: Er det ikke en mye mer fornuftig bruk av ressursene å sette pengene inn der elevene faktisk lærer, nemlig gjennom undervisning, gjennom større muligheter til prosjekter, gruppearbeid, bedre utstyr osv., enn til flere passive prøver?

Jeg er enig med representanten Sortevik i at man med det som har skjedd i budsjettet nå, fullt ut kan opprettholde det prøvenivået og det eksamensnivået som er i dagens grunnskole. Men er det ikke en riktig utvikling å bruke mindre penger på den type passive tiltak og mer penger på aktive læringstiltak som sikrer det som er det viktige med skolen, nemlig at elevene kan mest mulig når de er ferdige med utdanningen sin?

Arne Sortevik (FrP): Jeg er selvfølgelig helt enig i at vi bør sikre et godt læringsresultat i skolen, men vi har nok et helt ulikt syn på hvordan det best kan gjøres.

Likevel er jeg veldig tilfreds med at også representanten fra Arbeiderpartiet, som har omtalt denne eksamensomleggingen i budsjettframlegget fra sitt eget parti, nå bekrefter at den omleggingen som det er snakk om, fortsatt vil føre til at det avlegges eksamen i grunnskolen i 2002.

Så vil jeg legge til at vi har et ønske om å gjøre noe med hele skolestrukturen. Vi vil ikke bare gjennom lovgivning åpne for at mange kan drive skole, men også gjøre noe med finansieringen, men med en taletid på 10 mi-

nutter, som gjorde at dette ble heseblesende, var det ikke anledning til å berøre det. Vi vil altså gjøre noe med finansieringsordningen slik at pengene følger eleven, og vi vil ha et nasjonalt skoletilsyn som skal føre tilsyn med skolene. Vi er sikker på at det vil bli en betydelig bedre finansieringsordning for elevene enn det vi ser i dag, hvor mange av de pengene som ligger i rammetilskuddet til kommune, faktisk forsvinner i både tomme kommunekasser og kommunekasser med ebbe, og som slett ikke kommer frem til undervisning i grunnskolen og heller ikke gjennom fylkeskommunen til undervisning i videregående skole. Vi må gjøre noe både med strukturen, slik at mange kan få drive skole i konkurranse med offentlig skoledrift, og vi må gjøre noe med finansieringen, som sikrer at det følger statlige penger med elev og student. Da tror vi at vi vil få en samlet god løsning og en langt bedre løsning enn det vi har i dag.

Raymond Robertsen (H): Jeg registrerer at representanten Sortevik fra Fremskrittspartiet i flere replikker og i sitt eget innlegg nevner at den offentlige monopolskolen er oppe til eksamen. Jeg synes det er et paradoks at han bruker det uttrykket, og jeg vil kommentere det og også stille spørsmål til Fremskrittspartiets representant både om eksamen og stipend.

Vi registrerer i Stortinget at den dagen Fremskrittspartiet har mulighet til å påvirke hvordan budsjettet til utdanning skal være, ser vi ingen styrking av privatskolene, som skulle være et supplement til den offentlige monopolskolen.

Så til eksamen. Man bruker dyr og «hellig» tid fra talerstolen i Stortinget til å forklare at vi fremdeles skal ha eksamen, og samtidig refererer man til en artikkel i Aftenposten i dag som skriver at tre av ti elever ikke kan matte. Det er jo nettopp den omleggingen av eksamen som fratrar oss muligheten til å vite hva elevene i den norske skolen kan gjennom sentralgitt sensur.

Jeg vil stille følgende spørsmål til representanten fra Fremskrittspartiet: På hvilken måte kan en få bedre kvalitet i skolen uten å vite hvor mye elevene kan gjennom sentralgitt eksamen?

Og det neste spørsmålet jeg er nødt til å stille, er: Når man snakker om stipend og økningen av stipend, hvordan kan Fremskrittspartiet, som har gått i bresjen for at man skal styre mer og bestemme mer og være et friere individ, gå inn for at staten nå gjennom Statens lånekasse skal være barnepike og betale ut stipendandelen i por-sjonsvise deler?

Arne Sortevik (FrP): Som ventet terper Høyre på eksamen, som de dels er misfornøyd med kvaliteten på etter omleggingen som tilsvarer 12,3 mill. kr, og som de dels hevder vil helt forsvinne. Det er ikke slik. Men denne terpingen fra både representanten Robertsen og andre i partiet Høyre må være uttrykk for en sorgreaksjon – jeg kan ikke skjønne det annerledes – en sorgreaksjon over at man ikke lykkes med å nå frem i forhandlinger. Men der bør man vel først og fremst stille spørsmålene i for-

hold til sin egen forhandlingsvilje og sitt eget forhandlingsrom, som åpenbart var svært trangt.

Eksamen blir gjennomført. Vi har tiltro til at det styringsverket som fortsatt vil finnes innenfor rammen av mange hundre millioner kroner, både sentralt og, som jeg nevnte i mitt innlegg, ved Statens utdanningskontor, fullt ut vil være i stand til å gjennomføre en forsvarlig eksamen for grunnskoleelevene, med en forsvarlig sensur, med en forsvarlig klagemulighet og også slik at menneskerettighetsaspektene er ivaretatt, siden det også har vært spilt inn av et sorgtungt Høyre.

Jeg har stor tro på at det blir eksamen fortsatt, og jeg har også full tiltro til at departementet klarer å gjennomføre denne omorganiseringen og ta inn denne innsparingen, som Høyre ellers ofte er veldig ivrig etter å jage på sammen med oss. Jeg skjønner ikke helt at dette skal være så problematisk. Her er det altså anvist en innsparingsmulighet ved å gjøre tingene litt annerledes, og med det samme gode resultatet. Det må det være fullt mulig å få til, også innenfor en fullt ut forsvarlig ramme.

Lena Jensen (SV): Det er mye å gripe fatt i. Jeg tillater meg å ta med meg opp den OECD-rapporten som Sortevik henviser til, og som han hadde lest om i media.

Når representanten Sortevik framstiller det slik at OECD-rapporten viser at den norske offentlige skole får strykkarakterer, så er det fullstendig feil. At representanten Sortevik er interessert i å stigmatisere den norske offentlige skole, skjønner jeg. Men det rapporten viser, er at vi er nødt til å utvikle skolen. Det er mye som må gjøres. Men det den også viser, er at blant sammenlignbare land er vi midt på treet. Det den viser, er at andre land har mye mer sentraliserte og mange flere eksamener, så de er mer vant til en slik type eksamen. Dessuten er det mange flere spesialskoler i sammenlignbare land. I Norge har vi det jeg mener er veldig bra – vi har alle inne i den offentlige skolen, både de som er svake, og de som er dyktige.

Jeg vil stille et spørsmål til Sortevik. Passive prøver tror ikke SV er veien å gå. Er ikke en kontinuerlig evaluering gjennom hele året noe man blir nødt til å forholde seg til når man kommer ut i det virkelige liv utenfor skolen?

Arne Sortevik (FrP): Det er faktisk slik at eksamen er noe man må forholde seg til i virkelighetens verden. Man er som voksent individ stadig oppe til en eller annen form for eksamen.

Vi har tiltro til OECD-rapporten, siden den nå ble brakt frem. Jeg har med meg et eksemplar selv. Vi har tiltro til at det er en god og grundig undersøkelse, som dessverre bærer et veldig klart bud om at resultatene i den offentlige monopolskolen er dårlige. Er det noe vi nordmenn hater, er det vel å bli slått av svenskene, og her blir vi faktisk slått av vårt nære naboland Sverige, ganske klart dokumentert. Da er det også naturlig å spørre seg om hva Sverige gjør annerledes enn oss innenfor utdanningssektoren. Og da er det et uomtvistelig faktum at for snart ti år tilbake ble det gjennomført en nokså omgripende utdanningsreform i vårt nære naboland Sverige,

hvor også sosialdemokrater var med, hvor man åpnet opp for en helt annen mulighet til å etablere skoler i konkurranse med den offentlige eide skolen.

Jeg kan ikke skjønne det annerledes enn at av de resultatene vi nå leser ut av denne grundige og omfattende OECD-rapporten, som viser at Sverige dessverre ligger solid foran Norge på mange viktige fagområder, er det bl.a. den konklusjonen å trekke at de har fått igjennom et mangfold i skolen og en god utvikling i sin skole takket være at mange andre enn det offentlige er kommet inn på arenaen og driver skole i konkurranse med den offentlige skolen, som selvfølgelig finnes i svært rikt monn i Sverige. Det som også hevdes i den svenske debatten, er at det at man har fått konkurranse til den offentlig eide og drevne skolen, har styrket den offentlige skolen i tillegg. Så man har faktisk fått en situasjon hvor begge aktørene har vunnet.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Arne Lyngstad (KrF): Dagens budsjettdebatt er den første store debatt om kirke-, utdannings- og forskningspolitikk i denne stortingsperioden. Det kan være grunn til å spørre om vi i dagens debatt ser noen politiske prioriteringer for kommende fireårsperiode.

Kristelig Folkeparti har i denne perioden valgt å gå inn i et regjeringssamarbeid med Høyre og Venstre. I Sem-erklæringen finner vi det politiske grunnlaget for dette samarbeidet. For Kristelig Folkeparti er det viktig å framheve at skolen skal gi kunnskap, kompetanse og kreativitet. Derfor er det riktig å ha fokus på kvalitet, læringsmiljø og mangfold. Men det er like viktig for Kristelig Folkeparti å peke på at læring er en livslang prosess. Den gode skole skal formidle kulturarv, allmenndannelse, verdier og kunnskap, men også hjelpe barn til mestring, utfoldelse og sosial utvikling. Dette krever et helhetlig læringssyn som tar utgangspunkt i barnets verdighet, evner og muligheter. En skolepolitikk som ikke tar utgangspunkt i enkelteleven, vil fort miste fokus.

Budsjettet for 2002 er noe spesielt. Regjeringsskiftet etter valget gjorde at mye av premissene og grunnlaget er gitt av den avgåtte Stoltenberg-regjeringen. Samarbeidsregjeringen hadde liten tid og begrenset mulighet til å sette sitt preg på budsjettet. Likevel er det satsinger her som varsler nye og viktige prioriteringer. Det viktigste signalet er viljen til å øke timetallet på barnetrinnet for bl.a. å bedre lese- og skriveopplæringen. Den nye PISA-undersøkelsen viser at vi har en jobb å gjøre her. OECD-undersøkelsen viser også behovet for å jobbe med skolens læringsmiljø. Mange elever klager på ødeleggende uro i skolen. Prosjektet «Verdier i skolehverdagen» griper rett inn i denne utfordringen. Videre styrker Regjeringen mangfoldet ved å øke bevilgningene til private høyskoler, og samarbeidspartiene følger opp i innstillingen med økte midler til de private skolene. Studiefinansieringen bedres ved å øke kostnadsnormen og opprettholde et basisstipend på 30 pst. til alle, uavhengig av om studenten klarer eksamen. Forskningsopptappingen til gjennomsnittlig OECD-nivå innen 2005 står ved lag, og

det gis skattelette for FoU-tiltak for å øke næringslivets forskningsinnsats, samtidig som Forskningsfondet økes.

Så har Samarbeidsregjeringen vist vilje til å satse på Den norske kirke ved å sikre midlene til den lokale kirke, foreslå flere stillinger og starte på prosjekter for en bedre dåpsopplæring. Disse prioriteringene viser at Kristelig Folkeparti har påvirkningskraft på samarbeidspartiens politikk.

I dagens budsjettinnstilling opplever vi et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Dette flertallet har én felles prioritering: økt stipendandel i studiefinansieringen. Men denne omprioriteringen på om lag 220 mill. kr har kostet dyrt, og jeg er ikke sikker på om flertallet er like klar over konsekvensene av sine budsjettkutt. Jeg opplever en manglende vilje hos flertallet til å konkretisere kuttene, noe vi ser både i kuttet på landslinjene i videregående skole, til Kirken og til morsmålsopplæringen. Flere steder henviser flertallet til at er kuttene for alvorlige, må Regjeringen gjerne komme tilbake med nye anslag i revidert nasjonalbudsjett våren 2002. I tillegg forsøker flertallet å redusere smerten ved å øke bevilgningene til studentboliger og nordisk utdanningssamarbeid i nysalderingen av budsjettet for 2001 og overføre disse bevilgningene til 2002. Vi som har fulgt budsjettprosessen på nært hold i komiteen, ser klart det overordnede politiske ønsket om å påføre Regjeringen et tydelig nederlag. Det må vi i Kristelig Folkeparti selvfølgelig akseptere, men da forventer jeg også at flertallet er tydelig på hvordan inndekningen skal skje og ikke forsøker å bagatellisere eller skyve ansvaret over på Regjeringen. Det har skjedd flere ganger og vitner om manglende politisk mot.

Et annet interessant spørsmål er om dagens flertall vil være styrende for utdanningspolitikken framover. Det tror ikke jeg, for til det er motsetningene for store, f.eks. når det gjelder synet på eksamen og vurdering i grunnskolen, morsmålsopplæringen og private skoler. Dette flertallet har lite felles politikk utover økt stipendandel. Dette bekrefter inntrykket av at resultatet er klart politisk motivert. Men det betyr også at det ikke er noe utdanningspolitisk flertallsalternativ til samarbeidspartiens politikk, og at Regjeringen har gode muligheter for å prege de store linjene i utdanningspolitikken i denne stortingsperioden.

Et flertall bestående av Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og Fremskrittspartiet har gått sammen om å øke stipendandelen for studentene med 10 pst. Samtidig har de blitt enige om en konverteringsordning.

Arbeiderpartiet foreslo en konverteringsordning uten sosial profil, der den som ikke bestod sin eksamen, mistet hele stipendet sitt. Nå har Arbeiderpartiet moderert sin ordning, studenten mister 15 pst. om hun eller han ikke består eksamen.

Flertallet har etter Kristelig Folkepartis mening på budsjettet for neste år prioritert en to måneders gevinst for studentene ved innføringen av økt stipend. Dette har kostet dyrt. Det har kostet dyrt for elever på folkehøgskoler, minoritetsspråklige elever i grunnskolen, studenter

med boligproblemer og elever ved de mange landslinjene rundt omkring i landet. Det har også kostet dyrt for Kirken, som nå er nødt til å ta den tunge byrden med å finansiere andre sektorer som partiene ønsker å satse på.

For å finansiere deler av stipendet har flertallet dessuten valgt å dele stipend og lån til studentene i månedlige utbetalinger. Dette har samarbeidspartiene vært skeptiske til, da det bærer preg av sterk statlig kontroll med studentenes økonomi, fordi man ikke lar studentene forvalte sitt eget lån.

Nå ser vi også at 50 000 studenter ved private høyskoler og ved studiesteder i utlandet kan få dårligere råd som følge av den nye betalingsmodellen. Selv om man har bestemt at halvparten av pengene skal utbetales ved semesterstart, er ikke dette nok til at studentene har råd til å betale semesteravgiften ved skolestart. Også utenlandsstudentenes interesseorganisasjon ANSA mener dette forslaget vil gjøre det mindre gunstig å reise ut for å studere. Det samme kan sies om studenter som trenger bolig i pressede markeder hvor tre måneders depositum ofte er påkrevd. Disse problemene har også ført til at studentorganisasjonene har vært avvisende til denne ordningen.

Sist månedlige utbetalinger ble foreslått i 1994, gikk SV imot. Den gangen gikk SVs Øystein Djupedal ut og sa at dette forslaget var i nærheten av en provokasjon.

Men det er ikke bare i forhold til månedlige utbetalinger at SV har snudd. Også når det gjelder konverteringsordningen, har SV nå akseptert en modell de tidligere har vist sterk prinsipiell motstand mot.

SV har altså gjort en stor snuoperasjon på svært kort tid. Og det er jo litt forunderlig at når SV ønsker å ha politisk innflytelse, går de sammen med Fremskrittspartiet for å få det til.

Mange studenter vil ha glede av økt stipend. Men når vi innfører konverteringsordningen før kvalitetsreformen er på plass, betyr det at mange studenter ikke får den forutsatte oppfølging fra sin studieinstitusjon. Dette vil føre til at noen studenter faktisk går *ned* i stipend, fordi de før ville fått 30 pst. stipend uansett, mens de nå bare vil få 25 pst. om de stryker.

Samarbeidsregjeringen varslet at stipendandelen skal trappes opp fra 30 pst. i forbindelse med gjennomføringen av kvalitetsreformen, og at økningen utover 30 pst. skal gjøres avhengig av avlagte vekttall. Alle studenter skal fortsatt være sikret et basisstipend på 30 pst.

Flertallet viser ingen vilje til å satse på Den norske kirke. Kristelig Folkeparti har påpekt to viktige prioriteringer i kirkepolitikken framover.

For det første: Vi må få en styrking av dåpsopplæringen. Bare gjennom en god og aktiv dåpsopplæring kan folkekirken overleve. Dette har også Kirkemøtet understreket.

For det andre: Kirken trenger økt bemanning for å kunne imøtekomme behovet for kirkelige tjenester, men også for å gi sine ansatte tidsmessige arbeidsvilkår. Begge disse prioriteringene forutsetter økte ressurser. Jeg konstaterer dessverre at Den norske kirke ikke vil få tilstrekkelig med ressurser hvis dagens flertall får fortsette. Det viser etter min mening hvor nødvendig det er å kom-

me videre i arbeidet med å gi Den norske kirke en selvstendig kirkeøkonomi..

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eva M. Nielsen (A): Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet har det samme syn på en rekke områder innenfor skolepolitikken, som f.eks. at skolen må ta elevene på alvor, ta dem på alvor som hele mennesker, at skolen må gi barn og unge selvtilit, lære dem å vise respekt for menneskeverdet og ruste dem for det voksne liv. I likhet med Kristelig Folkeparti vil også Arbeiderpartiet videreføre fellesskolen med et godt tilbud for alle barn.

Representanten Lyngstad holdt etter min mening et meget godt innlegg i en tidligere debatt i Stortinget med temaet: Trenger vi eksamen? Et av temaene han snakket om, var ressursbruken. Bruker vi for mye ressurser på organisering av eksamen og på sensur? En del av disse argumentene er nøyaktig de samme som dagens flertall har når det gjelder synet på og begrunnelsen for omorganiseringen av den sentrale eksamen. Så mitt første spørsmål blir: Deler representanten Lyngstad flertallets syn når det gjelder den sentrale delen av eksamen? Deler han vårt syn i dag?

Jeg har også lyst til å komme inn på det merkelige som har skjedd i årets skoledebatt og i komiteen. Det er merkelig at Kristelig Folkeparti kan si ja til at elevene som tar folkehøyskoleutdanning, fortjener 40 pst. stipendandel, mens Kristelig Folkeparti mener at alle de andre elevene får nøye seg med 30 pst. Så jeg vil spørre representanten Lyngstad: Hvilken begrunnelse har Kristelig Folkeparti for å forskjellsbehandle norske studenter?

Arne Lyngstad (KrF): Jeg er enig med representanten Nielsen i at Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet har delt og deler mange grunnleggende verdier i forhold til fellesskolen, den offentlige skolen. Vi ønsker en sterk offentlig skole for at alle elever skal få en god utdanning.

Vi har også hatt det til felles at vi ønsker en sosial profil i skolepolitikken i forhold til lik rett til utdanning. Da er det litt forunderlig for meg at Arbeiderpartiet i sin studiefinansieringspolitikk har vært så opptatt av å få innført en konverteringsordning som nettopp har skapt usikkerhet hos mange elever med hensyn til om de tør å ta høyere utdanning. Hvis en ikke består eksamen, sitter en igjen med en desto høyere gjeld. Derfor har Kristelig Folkeparti vært opptatt av at vi har et basisstipend nettopp for å gi også studiefinansieringen en sosial profil. Her har jeg opplevd at Arbeiderpartiet har sviktet sine egne idealer.

Trenger vi eksamen? – Et meget godt spørsmål! Jeg skulle ønske at flertallet hadde klarlagt hva som ligger i dette kuttet på 12 mill. kr? Betyr det at grunnskoleeksamen skal forsvinne, eller betyr det bare at pengene forsvinner? Hva betyr dette? Jeg hadde skjont det hvis fler-

tallet hadde gått inn for å kutte ut eksamen i grunnskolen. Da hadde det vært logikk også i det kuttet. Men flertallet – så vidt jeg skjønner – gjør jo ikke det. De effektiviserer den. For meg er det litt uklart hva som ligger i det. Jeg tror vi kan bruke midlene mye bedre i forhold til prøver i grunnskolen enn det vi gjør i dag. Da kan vi ikke fjerne pengene først. Det er ikke på den måten vi skaffer bedre evaluerings- og vurderingsformer.

Til slutt om folkehøyskolen. Kristelig Folkeparti har vært opptatt av at ingen skal gå ned i stipend. Det var det som skjedd med Arbeiderpartiets forslag og ... (presidenten klubber)

Presidenten: Presidenten må be representantene søke å holde taletiden.

Ursula Evje (FrP): Representanten Lyngstad var opptatt av at flertallet burde ha fjernet hele eksamenen. Da har representanten Lyngstad fulgt særdeles dårlig med! Fremskrittspartiet ønsker ikke å fjerne de objektive evalueringsformene som vi fortsatt har igjen. Det er ikke så mange av dem. Vi ønsker tvert imot å legge inn nye evalueringsformer, former som kan vurdere på objektivt grunnlag.

Videre var representanten Lyngstad opptatt av spesielt utenlandsstudentene og det arbeidet ANSA har lagt ned på vegne av disse. Da er det det å bemerke at det viktigste for ANSA var at kostnadsnormen for utenlandsstudenter skulle være differensiert og ikke slik som det i St.prp. nr. 1 ble lagt opp til ut fra administrative problemer i Lånekassen. Gebyrstipendene, som disse studentene betaler likeså, må ivareta deres skolepenger og bli valutajustert.

Det jeg imidlertid ønsker å stille Arne Lyngstad et helt konkret spørsmål om, gjelder forholdet til landslinjer, som han er levende opptatt av både i dette hus og i pressen. Landslinjer var som kjent overhodet ikke med i St.prp. nr. 1. Heller ikke regjeringen Bondevik fant det nødvendig å legge inn penger til dette før ved behandlingen i finanskomiteen – og da etter sterkt påtrykk fra Fremskrittspartiet.

Da blir spørsmålet ganske enkelt: Var denne nullen på landslinjer en bevisst politikk, eller var det en helt forklarlig forglemmelse?

Arne Lyngstad (KrF): Jeg tar til etterretning at Fremskrittspartiet ikke vil fjerne de objektive kriteriene i vurderingen. Det betyr også at Fremskrittspartiet ikke vil fjerne eksamen. De vil ha nye evalueringsformer, sier representanten Evje. Men pengene til å gjøre dette forsvinner jo! Det er det som er hele problemet. Her ønsker Fremskrittspartiet å lage nye oppgaver, men stiller ikke midler til disposisjon.

Så er representanten Evje opptatt av utenlandsstudentene. Det har også Kristelig Folkeparti og samarbeidspartiene vært opptatt av. Vi har til og med foreslått en økning i gebyrstipend til utenlandsstudentene, men det ville ikke Fremskrittspartiet være med på.

Representanten Evje var opptatt av at kostnadsnormen måtte være differensiert for utenlandsstudentene. Ja, det kunne vi ha funnet en løsning på i forhandlingene hvis Fremskrittspartiet hadde vært interessert i å prioritere dette.

Så kommer spørsmålet om landslinjene. Samarbeidsregjeringen klarte ikke å rette opp dette i forhold til Stoltenberg-regjeringens budsjett. Det var for kort tid til å få det til. Men vi tok konsekvensen av det og fikk rettet det opp i finansinnstillingen, og denne viljen som samarbeidspartiene der la til grunn, ble også Stortingets vedtak. Dermed ble bevilgningene til landslinjene videreført. Men Fremskrittspartiet ville ikke videreføre alle, og vi har ennå ikke hørt hvilke av landslinjenes tilbud Fremskrittspartiet ønsker å legge ned når de kutter bevilgningene med 30 mill. kr, fra 140 mill. kr til ca. 110 mill. kr. Det synes jeg Fremskrittspartiet skal svare på før debatten er over.

Eirin Falde hadde her overtatt presidentplassen.

Rune J. Skjælaen (Sp): Kristelig Folkeparti og Senterpartiet har stått sammen med Arbeiderpartiet for å få til en god og solid grunnskole. Samtidig har Senterpartiet og Kristelig Folkeparti – også sammen med Arbeiderpartiet – sett viktigheten av at privatskoler sikres gjennom lovverket. Livssynsskoler og skoler med alternativ pedagogikk har hatt og skal ha gode økonomiske rammer. Nå virker det som om det er Høyres politikk som preger Regjeringens politikk på skoleområdet.

Mitt spørsmål til Kristelig Folkeparti er: Deler Kristelig Folkeparti høyresidens mål om å opprette private skoler – grunnskoler – på annet grunnlag enn livssyn og alternativ pedagogikk?

Arne Lyngstad (KrF): Representanten Skjælaen påpekte helt riktig at Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har hatt mye felles i utdanningspolitikken. Og jeg må si at jeg har et litt ulykkelig kjærlighetsforhold til Senterpartiet akkurat i dag når jeg leser innstillingen. Det som forbauser meg, er at det er forsvinnende liten forskjell mellom Senterpartiets og SVs utdanningspolitikk i innstillingen. Det er et tankekor for meg. Jeg skulle ønske at representanten Skjælaen ville trekke opp en del perspektiver på hva som er forskjellen når det gjelder Senterpartiets politikk og politikken til dem som de nå står sammen med i innstillingen. Forsvinnende få selvstendige standpunkter, så vidt jeg kan se.

Så blir jeg utfordret på dette med friskoler. Det er riktig at Kristelig Folkeparti ønsker å beskytte foreldreretten. Det er det avgjørende kriteriet som vi legger til grunn når vi vurderer dette. Det hjemler at foreldrene skal kunne velge oppdragelse og skoler både ut fra livssyn og fra en pedagogisk plattform, fordi skolens pedagogikk i sin grunnholdning er et spørsmål om dannelse og oppdragelse. Foreldrene må derfor ha det avgjørende ord der. Så når Kristelig Folkeparti nå går inn i en ny prosess i forbindelse med privatskoleloven, er det nett-

opp med det for øye at foreldreretten skal bli ivaretatt både i forhold til livssyn og i forhold til pedagogisk oppfatning. Kristelig Folkeparti har ingen planer om å slippe til et fritt, kommersielt marked innenfor grunnskolen og videregående opplæring. Det ser vi ikke behovet for. Men vi ser behovet for økt mangfold i norsk skole.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Rune J. Skjælaen (Sp): Først vil jeg framholde den gode samarbeidsånd som har preget arbeidet med å få til et budsjett som danner flertall i komiteen, et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Senterpartiet sa ja til å være med i dette samarbeidet fordi vi hadde et felles mål: Å øke stipendandelen til 40 pst.

Da Bondevik II-regjeringen la fram tillegget til St.prp. nr 1 og hadde fjernet stipendandelen, var det ikke bare vi i Senterpartiet som reagerte. Studentene kalte det et svik. Og jeg forstår studentenes opplevelse av å bli sveket. Løftene i valgkampen hadde skapt forventninger. I debatter der utdanning var tema, overgikk regjeringspartiene hverandre med løfter knyttet til studiefinansiering. Venstre ville til og med innføre borgerlønn på 100 000 kr året. Det er vel ikke vanskelig å forstå studentenes krasse ord mot Regjeringen i denne saken. For Senterpartiet var det viktig å få ordningen med 40 pst. stipendandel på plass, sjøl om ordningen som sådan, og slik den har blitt, ikke er den ideelle. Men budsjettforliket innebærer at Senterpartiets første skritt i retning av en bedre studiefinansiering faktisk er nådd. De som kjenner Senterpartiets program, vet at vi har som mål å få til en ordning hvor studentene ikke skal betale tilbake mer enn det de har lånt, tilnærmet lik rentefrie studielån, at vi ikke ønsker en konverteringsmodell av stipendet på 15 pst. Samtidig er vi glad for at de få som er inne under ordningen med inntektsavhengig tilbakebetaling av studielån, fortsatt skal dra nytte av ordningen, og at reglene for tilbakebetaling av studielån skal gjennomgås bredt.

Det har vært snakket mye om landslinjene. Budsjettforliket innebærer at landslinjene fortsatt får et særlig tilskudd. Jeg vil minne om at både regjeringen Stoltenberg og Samarbeidsregjeringen hadde fjernet tilskuddet til landslinjene. Det lå heller ikke inne midler i rammetilskuddet til kommunene. Senterpartiet markerte raskt behovet for en særbehandling av disse linjene. Når tilskuddet til landslinjene nå er tilbake med vel 109 mill. kr, og med en merknad om at særlig kostnadskrevende linjer, eller linjer som har nasjonal betydning, skal prioriteres, mener vi faktisk at hovedansvaret i landslinjetilskuddet er ivaretatt. En gjennomgang av tilskuddsordningen, som vi ber Regjeringen komme med til våren, vil vise om dette er tilfellet. Hvis Regjeringen kommer fram til noe annet, får vi ta det opp da.

I et budsjettforlik vil det alltid være kompromisser. På flere områder ønsket Senterpartiet sterkere satsing. Vi hadde i vårt alternative statsbudsjett, synliggjort i finansinnstillingen, en langt sterkere satsing på utdanning og forskning enn det den vedtatte ramme gir rom for. Det

gjelder bl.a. områder som breibandutbygging, FoU, kulturskoler, og ikke minst økte ressurser over Kommunaldepartementets budsjett til å drive skolene lokalt.

Senterpartiet har i sitt alternative budsjett en sterk satsing på breibandutbygging. I dag er det i sentrale og tettbygde strøk at breibandutbyggingen først og fremst skjer. Det er dyrt å bygge ut i distriktet, og markedet er ikke en tilstrekkelig drivkraft. Jeg er derfor glad for at en samlet komite understreker at breibandutbyggingen krever en sterk offentlig satsing, og at komiteen samlet understreker at skoler i distriktet har krav på like gode tekniske løsninger innenfor informasjons- og kommunikasjonsteknologi som skoler i sentrale strøk, sjøl om kostnadene er store. Det vil kreve mye av storsamfunnet. Men samtidig må det være en selvfølge.

Så litt om FUNN-ordningen. Den forsvinner. Denne ordningen har vært en suksess. Tilbakemeldingene fra mange bedrifter har vært positive. Ordningen har vært ubyråkratisk, med rask vurdering av og svar på søknader. Gjennom FUNN-ordningen har man lyktes i å øke næringslivets forskningsinnsats, og man har nådd fram til bedrifter som normalt ikke ville kommet inn under Forskningsrådets ordinære programmer. Senterpartiet tror at en trenger flere modeller for å stimulere til forskning. En kombinasjon av en FUNN-modell og skatteincentiver tror vi faktisk er nødvendig.

Senterpartiet er kjent for å være et kulturparti, og kulturskolene står Senterpartiets hjerte nær. Det er faktisk tilfellet at det har skjedd mye positivt med kulturskolene etter at Stortinget lovfestet musikk- og kulturskolene i 1998. Senterpartiet ser musikk- og kulturskolene som svært viktige for oppvekstmiljøet, og ikke minst for at barn og unge kan utvikle evner og anlegg utover det skolen tradisjonelt kan bidra til. Det er flott å se hvordan kulturskolene i mange kommuner har bidratt til å løfte og utvide kulturbegrepet. Senterpartiet hadde i sitt alternative budsjett forslag om å heve timesatsen, noe som ville tilført kulturskolene om lag 37 mill. kr.

Så til grunnskolen, som drives av kommunene. Det er gjennom kommunebudsjetter rammene for skolen dannes. Vi ser at rammetimetall skjæres ned, skoler legges ned, ja i svært mange budsjettdebatter i kommunene er skolestrukturen stadig til debatt. Dette skjer ikke fordi politikerne nødvendigvis ønsker at elevene skal reise langt, eller at de vil at elevene skal gå på overfylte skoler, men rett og slett fordi pengene til å drive en god skole ikke er der. I OECD-undersøkelser er vi blitt minnet om at norske elever lærer for lite, og at de bråker for mye. Dette er viktige signaler om at alt ikke er like bra i den norske skolen. Senterpartiet ønsker flere voksne inn i skolen – flere lærere og miljøarbeidere. Bråk skal ikke tolereres. Det er alle enige om. De som er svake, skal ha hjelp og tilrettelagt undervisning, alt etter de evner og muligheter den enkelte har. Det er dette som må være målet for all undervisning. Jeg er også overbevist om at de aller fleste lærere faktisk har som mål å gi den enkelte best mulig tilrettelagt undervisning og hjelp. Samtidig kjenner mange lærere på maktesløshet, fordi det er så stor avstand mellom mål og de midler som stilles til disposisjon.

Statsråden har signalisert muligheten for å kutte ett skoleår. Hun vil stramme opp gjennom å stramme inn på tid. En mer effektiv skole, kanskje lengre skoledager. Ut fra den situasjonen skolen befinner seg i, med store klasser og lav voksentetthet, tror jeg nettopp det vil gå ut over dem som strever aller mest i dagens skole.

Så til et forslag fra en samlet komite:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om endring av opplæringslova slik at gratisprinsippet i grunnskolen blir reelt».

I dag er situasjonen den at foreldre må bidra økonomisk på flere områder i grunnskolen. Dette skyldes først og fremst skolebudsjetter som ikke gir rom for ekskursjoner og lignende. Alle aktiviteter som er en del av skolens faglige og pedagogiske opplegg med basis i læreplanene, skal være gratis. Klager til utdanningskontorene viser at dette ikke er tilfellet. Det viser at det må tilføres større ressurser til skolen dersom kvaliteten skal bli bedre, dersom tilrettelagt undervisning skal bli en realitet, og dersom prinsippet om gratis grunnskole skal gi god mening.

Presidenten: Det blir adgang til replikkordskifte.

Jan Olav Olsen (H): Gjennom 20 år har Høyre kjempet for ordningen med direkte tilskudd til landslinjene. Vår historie er klar og entydig på det punktet. Vi er derfor svært enig i Senterpartiets merknad på side 19 i innstillingen, der det står:

«Dette medlem understreker betydningen av landslinjene og foreslår å opprettholde det øremerkede statstilskuddet til landslinjer for å sikre at landslinjene blir opprettholdt.»

Mitt spørsmål til representanten Skjælaaen er derfor: Mener han at en reduksjon på 30 mill. kr er å «opprettholde» tilskuddet? Mener han videre at «betydningen» av landslinjene blir understreket ved at en kutter 30 mill. kr? Og til slutt: Hvilke landslinjer er det som ikke vil bli sikret med den reduksjonen som nå foretas?

Videre la jeg merke til at representanten Skjælaaen i sitt innlegg ikke sa noe om kirkekapitlet. I Senterpartiets merknader på side 19 står det imidlertid:

«Dette medlem vil understreke at kap. 295 Presteskaperet er styrket med 15 mill. kroner i Senterpartiets budsjett i forhold til St.prp. nr. 1 (2001-2002). Denne styrkingen er gjort for å innfri deler av fridags-avtalen som ble inngått i 2001.»

Kan representanten Skjælaaen forklare meg sammenhengen mellom denne merknaden og flertallets forslag om å kutte 14 mill. kr på samme kapittel?

Rune J. Skjælaaen (Sp): Først vil jeg si at jeg er glad for at representanten Olsen leser Senterpartiets generelle merknader. Det setter jeg stor pris på.

Så til landslinjene. Vi mener faktisk at vår merknad knyttet til landslinjene langt på vei oppfyller det vi synes er nødvendig i forhold til disse. Det er snakk om kostnadskreven linjer, og det er snakk om linjer av nasjonal betydning. Det er dette som er kommet fram gjennom

den høringsprosessen som vi har vært igjennom når det gjelder disse linjene. Og så ber vi Regjeringen komme tilbake med en oversikt over hvordan situasjonen er, i revidert budsjett. Da vil vi få svar på om vi har bommet på målet i forhold til å legge inn omtrent 110 mill. kr, men vi tror det ikke.

Så til Kirken. Det som har skjedd på kirkeområdet i dette budsjettforliket, er at en har forskjøvet opprettelsen av prestestillingene et halvt år, fram til revidert budsjett. Vi ber Regjeringen om å øke avkastningen fra Opplysningsvesenets fond og foreta omdisponeringer slik at det kan skje. Jeg håper at Regjeringen har så god vilje til og så sterkt ønske om å få disse stillingene på plass at den tar de nødvendige grep som flertallet i komiteen ber Regjeringen om å ta. Det blir altså 30 prestestillinger, og det blir ti diakonstillinger.

Rolf Reikvam (SV): I et tidligere replikkordskifte gav Arne Lyngstad uttrykk for sitt kjærlighetsforhold til Senterpartiet, og han var litt lei seg for at Senterpartiet tydeligvis hadde beveget seg i retning av SV. Det er vel for så vidt korrekt at vi har en del felles merknader på en del sentrale områder, men hvis bildet skal være fullstendig, må han også understreke at Kristelig Folkeparti har ganske mange fellesmerknader med Høyre og Venstre. Så hvem som har beveget seg, kan alltså diskuteres.

Senterpartiet har i motsetning til Høyre her i dag ikke latt seg styre av tilfeldige oppslag i Aftenposten, sist om matematikkundervisningen, slik at det på mange måter er det som skal styre den utdanningspolitiske debatten. Det er viktig at vi nå klarer å holde i fokus det som er det sentrale, nemlig læreplanenes mål, og ikke bare trekker ut biter av læreplanene og sier at i forhold til de bitene gjør vi en for dårlig jobb. En må ha et samlet perspektiv på dette. Det mener jeg også at Senterpartiet så langt har hatt.

Men så har jeg et spørsmål til Senterpartiet, og det går på innholdet, evalueringssystemet og alt dette. Vi må endre på innholdet, vi må få til en mer dynamisk og på en del områder bedre skole. Da vet vi at det er visse grep som må tas. Det har vi forskning på, så det vet vi. Vi vet at vi må gjøre noe med evalueringssystemet vårt, og at vi må gjøre noe med eksamenssystemet. Vi må ta en del slike grep, så det ikke i for stor grad styrer innholdet i skolen. (Presidenten klubber forsiktig.) Mitt spørsmål til Senterpartiet blir da: Er Senterpartiet villig til å følge SV langt på vei i retning av å gjøre noe grunnleggende med hele evalueringssystemet, vurderingssystemet, og eksamenssystemet (presidenten klubber forsiktig igjen) – altså bort fra en så stor vekt på slutteksamen og over på mer vekt på læringsstøttende evaluering?

– Takk, president!

Presidenten: Presidenten føler at det nærmer seg jul, siden hun ikke klubber hardere!

Rune J. Skjælaaen (Sp): Representanten Reikvam stiller spørsmål om evalueringsformer i grunnskolen. Senterpartiet ønsker ikke å fjerne eksamen fra grunnsko-

len. Vi ønsker at det fortsatt skal være eksamen. Men eksamen er bare én av evalueringsformene, og det er helt vesentlig i Senterpartiets skolepolitikk at det skal skje en kontinuerlig evaluering fra eleven begynner på skolen og til han/hun går ut av det 10. skoleåret – en evaluering som bl.a. skal danne grunnlaget for hva slags tiltak som skal settes inn overfor den enkelte elev. Det er slik Senterpartiet ønsker grunnskolen, og det er det vi på en måte legger i dette med tilrettelagt undervisning også, at her skal det skje en kontinuerlig evaluering av den enkelte elev, slik at den enkelte elev skal få optimalt utbytte av de ressurser som finnes i skolehverdagen.

Så vil jeg også understreke at for å få til en kontinuerlig evaluering av elevene som virker læringsfremmende, kreves det faktisk større ressurser innenfor skoleverket. Jeg vil gjenta det jeg sa i innlegget mitt, at det er lokalt skolen drives, og de partier som virkelig ønsker å satse på skolen, må også sørge for at kommunene får økonomiske rammer slik at det blir mulig.

Arne Lyngstad (KrF): Det som har gjort at en del av oss har fått litt temperatur i denne budsjettprosessen, er kanskje mest den budsjetteknikken som jeg føler flertallet benytter, og som jeg synes representanten Skjælaaen ganske klart gav et godt eksempel på. For i forbindelse med landslinjene var nettopp begrunnelsen for å kunne ta disse 30 mill. kr i kutt på dem, at hadde man regnet feil, eller var konsekvensene for store, ja, så måtte Regjeringen komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett. Men det er jo nettopp denne holdningen og denne måten å løse et budsjettkutt på, som jeg synes vitner om manglende politisk mot. For hvor innenfor landslinjetilbudet vil Senterpartiet kutte? Vil de kutte skilinjetilbudet? Vil de kutte tilbudet om musikk, dans, drama – på Vinstra, eller i Valle i Setesdal? Er det disse kuttene Senterpartiet vil at vi skal komme tilbake med i revidert nasjonalbudsjett?

Når det gjelder Kirken, benytter også flertallet den samme teknikken, nemlig å henvise til revidert nasjonalbudsjett. Kunne ikke flertallet og representanten Skjælaaen bare si: Vi kutter pengene, og så får vi se hva vi gjør i revidert nasjonalbudsjett, om vi har penger til å ta disse stillingene? Men det kan en altså ikke gjøre. Det skapes forventninger, og det skjules et reelt kutt. Jeg synes at en bør vedstå seg at det er kuttet, og dermed er det litt vanskelig å si at en skal beholde stillingene innenfor Kirken, slik representanten Skjælaaen sier.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Representanten Lyngstad opplever jeg er noe sår i tonen. Jeg har lyst til bare å understreke og gjenta igjen at verken Stoltenberg-regjeringen eller Samarbeidsregjeringen hadde landslinjene med i sitt budsjettforslag. Det kom inn senere, etter at flere partier snakket høyt omkring dette.

Jeg har fått spørsmål tidligere om hva slags landslinjer som skal legges ned. De vet jo at jeg ikke kan svare på det, for den vurderingen har ikke vi foretatt. Men vi mener at den merkningen som står i budsjettinnstillingen fra flertallskonstellasjonen, er klar og tydelig.

Så gjelder det prestestillingene. Senterpartiet mener faktisk at prestestillingene er viktige. Senterpartiet mener også at diakonstillingene her er viktige. Jeg vil påstå at Senterpartiet har bidratt til at man faktisk har funnet en løsning med hensyn til disse prestestillingene gjennom tilføring av midler fra Opplysningsvesenets fond og om-disponeringer på kap. 340 og kap. 341. Så jeg mener faktisk at Senterpartiet har gjort en bra jobb i forhold til dette i budsjettforliket.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Trine Skei Grande (V): Samarbeidsregjeringa la fram sitt budsjettforslag med vekt på å styrke utdanningsinnsatsen. Grunnskolen fikk 118 mill. kr mer som skulle benyttes bl.a. til å øke timetallet for norskundervisning, eksamensordninger, tiltak mot mobbing osv. Private høyskoler fikk 18 mill. mer, bevilgningene til studentboliger økte med 26 mill. kr, og kapitalen på Forskningsfondet ble utvidet med ytterligere 2 milliarder kr.

Arbeiderpartiets og Fremskrittspartiets usosiale studiefinansiering ble gjort om. Alliansen mellom Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ville gjøre alt stipend avhengig av avlagte vekttall, slik at studentene som av ulike årsaker ble forsinket i studiene, ville få all støtte utbetalt som lån og ingenting som stipend. Et slikt system ville ha virket både usosialt og urettferdig. Regjeringa gjorde dette om slik at alle studentene fikk 30 pst. i stipend uavhengig av produsert vekttall. Dermed sikres alle en grunntrygghet, og økningen i stipendandelen fra 30 til 40 pst. skulle trappes opp i løpet av stortingsperioden.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har i utdanningsbudsjettet for 2002 valgt å gå sammen med Fremskrittspartiet, og det har ført til et resultat de tre partiene vanskelig kan være bekjent av. For å kunne finansiere sitt julegratiale – denne økningen i stipendandelen som skal tre i kraft i slutten av høstsemesteret – har den nye alliansen på Stortinget bl.a. valgt å kutte i morsmålsundervisninga for minoritetsspråklige elever og i tilbudet til studentene.

Fremskrittspartiet er sikkert fornøyd. Fremskrittspartiet har lenge stått for den politikken. Derimot er det svært overraskende at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV slutter seg til Fremskrittspartiets politikk på utdanningsområdet. Spesielt skuffet er jeg over at SV støtter Fremskrittspartiets kutt som rammer de aller svakeste. Jeg hadde aldri trodd at SV skulle gå inn for Fremskrittspartiets skolepolitikk og få så lite igjen for det, siden de kuttene som finansierer opposisjonens julegratiale, ser ut til å føre til at studentene samlet sett kommer dårligere ut. Tiltroen til studentene er minimal når stortingsflertallet vil detaljregulere studentøkonomien med utbetaling hver måned. 50 000 utenlandsstudenter og studenter ved private høyskoler rammes ekstra hardt av dette overfor-mynderiet. De må kanskje ta opp lån privat for å få finansiert studiestøtten.

Arbeiderpartiet, SV, Fremskrittspartiet og Senterpartiet kutter så 26 mill. kr i studentboliger. Jeg tror det er et typisk eksempel på at den politiske møydommen til SV har blitt brutt, og det må ha vært veldig smertefullt. Valget

av partner, når slike ting skal skje, er ganske viktig, og kanskje var det et galt valg.

Slike kutt gjør ikke situasjonen bedre for studenter i store byer. Blant annet i Oslo gjør presset i boligmarkedet og de høye prisene det vanskelig nok fra før for studentene og andre unge å skaffe seg bolig. Vi har i denne salen ofte hørt Arbeiderpartiet og SV snakke om sosial boligbygging. Nå ser vi hvor lite det løftet egentlig er verdt.

Den samme alliansen stemmer ned forslaget om 6 mill. kr mer til studentbarnehager. Man er imot 13 mill. kr mer til utenlandsstudentene. Private skoler får mindre. Det er dyrt å dele ut julegratiale.

Det har vært mye snakk om den sosiale profilen i budsjettdebatten denne høsten. Men hvor er den sosiale profilen når man kutter 12,8 mill. kr i morsmålsundervisning? Som byråd i Oslo for kultur og utdanning har jeg sett hvor mye morsmålsundervisninga betyr for personlig utvikling og integrering av innvandrerelever. Det er denne undervisninga opposisjonen nå velger å kutte.

SV er et parti som bruker store ord, men som sjelden eller aldri har politisk innflytelse. I denne saken har SV fått makt. Og de har fått det gjennom samarbeid med Fremskrittspartiet. Det har de brukt til å kutte i morsmålsundervisning for innvandrere og i velferd for studenter.

SV snakker også om å slippe skolen fri, med nytenkning, men stemmer imot vårt forslag om slike typer tiltak. Man er imot at departementet skal jobbe med mobbing, og ønsker heller å privatisere det ved å plassere det ut til en stiftelse.

Når Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet finner sammen, blir resultatet sjelden pent. Boligspekulasjonsprosjekt i forbindelse med IT Fornebu, forurensende gasskraftverk og kamp mot arbeidsinnvandring er noen eksempler, og nå har vi fått ett eksempel til. Vi håper det blir lenge til neste gang.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Bjørnstad (A): I forbindelse med behandlingen av kvalitetsreformen her i Stortinget før sommeren var Venstre med på et vedtak der man bad Regjeringen komme tilbake med forslag om å øke stipendandelen til 40 pst., med en konverteringsordning på 30 pst. i direkte stipend og 10 pst. avhengig av vekttall. Nå har Arbeiderpartiet og de øvrige opposisjonspartiene her i Stortinget kommet fram til en stipendmodell som innebærer 40 pst. stipendandel – en konverteringsordning som betyr 25 pst. i direkte stipend og 15 pst. avhengig av vekttall, noe som for studentene betyr 10 000 kr mer i stipend, fra 21 000 kr i dag til 32 000 kr – mens Regjeringen kun tilbyr høyere lån. Så får landsstyret i Venstre seg til å konstruere opp svakheter – og en konklusjon hvor det heter seg at i sum kommer studentene dårligere ut.

Norsk Studentunion var i går ute med en pressemelding der de sier:

«Nå har opposisjonspartiene ryddet opp ... Dette er svært gledelig ... Dette viser vilje til å satse på høyere utdanning!»

Mitt spørsmål til Venstre er: Vet ikke studentene sitt eget beste?

Trine Skei Grande (V): Jo, jeg tror at studentene vet sitt eget beste. Og jeg har også fått en del tilbakemeldinger fra studentorganisasjoner. I en pressemelding jeg fikk senest i går, het det: Studentene overkjøres. Den pressemeldingen var fra studentorganisasjonen ANSA, bedriftsøkonomene og studentsamfunnet ved Den Polytekniske Høgskolen.

Vi ser stadig vekk at studentene nå begynner å ta innover seg hva det er som egentlig har skjedd, og hva som er i ferd med å skje i denne salen i dag. Og jeg tror at dette, på samme måte som de protestene vi så rundt månedlig utbetaling i 1994, kommer til å falle ned som en bombe i studentmiljøet når det blir oppdaget.

Hva er det vi har vært mest opptatt av? Jo, vi syntes at det var viktigst å holde kostnadsnormen i det budsjettet som nå ble lagt fram. Regjeringa gjorde der et skikkelig løft. Og det som er viktigst for oss, i forhold til den konverteringsordninga man har diskutert, er å få til kvalitetsreformen først. Det har Arbeiderpartiet ikke ønsket å gjennomføre. Man syntes det var viktigere å gjøre noe med stipendandelene for studentene før man så nærmere på kvaliteten. Vi i Venstre er opptatt av kvaliteten først, og så lager man ordninger rundt studentene.

Lena Jensen (SV): Venstre har kommet med sterk kritikk mot SV fordi vi har inngått et samarbeid i utdanningskomiteen. Da spør jeg: Hvor finner man logikken? Regjeringen har inngått et samarbeid med Fremskrittspartiet som forplikter dem gjennom hele perioden når det gjelder politikken.

Det SV har gjort, er at vi har inngått et samarbeid som gir veldig god uttelling for studentene, og som gir en mye bedre studiefinansiering. Vi har oppnådd en stipendandel på 40 pst. Vi har oppnådd en kostnadsnorm, fra 69 000 kr til 80 000 kr. Vi har oppnådd noe som Regjeringen var imot, en inntektsgradert tilbakebetaling på studielånet, som, når neste år er omme, vil bety 1 milliard kr i økning.

Studentboliger kommer vi tilbake til på torsdag, som vi gjennom et samarbeid med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Fremskrittspartiet har sikret midler til.

Morsmålsundervisningen er en post hvor ikke alle pengene var brukt i fjor. Dette er en post som er regelstyrt, som sikrer at alle skal få en like god morsmålsundervisning som de har krav på. Vi har også i merkna den vår sikret at dette skal skje.

Spørsmålet mitt til Venstre er: Ser ikke Venstre det som et problem at man har inngått et så tett samarbeid med Fremskrittspartiet på hele budsjettet?

Trine Skei Grande (V): Nå er jeg litt forundret. Jeg er ganske fersk i denne salen, ekstremt fersk, men jeg kan ikke akkurat si at jeg ser hvilket samarbeid vi har inngått med Fremskrittspartiet. Vi prøvde å forhandle fram et budsjett. Det gikk ikke. Regjeringen stilte kabi-

nettsspørsmål i denne sal. Vi prøvde å samarbeide med Fremskrittspartiet om et budsjett på de områdene vi nå diskuterer. Det gikk ikke, men det gikk sammen med SV. Venstre hadde aldri kommet til å gå med på de kuttene i morsmålsundervisning som er foreslått. Det er et viktig område, spesielt i denne byen. Jeg må si at det kommer til å bli en underlig debatt i Oslo bystyre når SV skal bite i seg de valgene man gjør i denne salen i dag.

Det er mulig man kan si at posten er anslag, og regelstyrt. Men at vi får flere barn på dette området som trenger denne hjelpen, og at vi faktisk foretar et kutt i posten, er udiskutabelt.

Når det gjelder den sikringen man skulle gjøre, en sak som kommer til behandling på torsdag, er det bare budsjettrijsing. Det er ikke til å komme fra at SV faktisk er med på å kutte i tilskuddet til studentboliger.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Jan Simonsen (uav): Ingen partier er større tilhengere av private skoler enn Fremskrittspartiet. Det fremgår ikke bare av partiprogrammet som tar til orde for at pengene skal følge elevene, og at valg av private skoler følger er likeverdig med valg av offentlige skoler. Det fremgår også av Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett hvor partiet foreslår det klart største beløpet til privatskolene.

Fremskrittspartiet har også i alle år sett verdien av at norske studenter utdanner seg i utlandet og stått i bresjen for å støtte utenlandsstudentene. Også landlinjene er blitt møtt med en positiv holdning fra Fremskrittspartiet i partiets eget budsjettforslag. Fremskrittspartiet er best – på papiret. Fremskrittspartiet har en god politikk som partiet vegrer seg for å sette ut i livet. Annerledes kan ikke Fremskrittspartiets viderverdigheter under budsjettbehandlingen forklares. I dag kommer Fremskrittspartiet til å stemme sammen med sosialistene for et forslag som betyr 6,5 mill. kr mindre til private grunnskoler, 2 mill. kr mindre til private folkehøgskoler, 1 mill. kr mindre til private høyskoler, 6 mill. kr mindre til studier i utlandet, 7 mill. kr mindre til privateide skoler, kirkebygg og trossamfunn og 29,4 mill. kr mindre til landlinjene enn det forslaget partiet kunne ha sikret flertall for ved å stemme sammen med regjeringspartiene.

Fremskrittspartiet oppnår å følge opp sin og alle andre partiers ønske om å øke stipendandelen for studenter. Det er sikkert populært, det er jo mange studenter. Men det går altså på bekostning av resultatet på områder som burde være ideologisk viktige for Fremskrittspartiet. Det viser at Fremskrittspartiet er blitt et parti uten ideologisk fundament i praktisk politikk. Det eneste som teller, er tydeligvis hva som er mest populært hos flest mulig velgere. I så fall er Fremskrittspartiet i ferd med å bli et parti uten mål og mening, hvis ikke det da er slik at hensikten med Carl I. Hagens mange budsjettsprell er å irritere statsminister Bondevik. Etter 25 års erfaring med Fremskrittspartiet holder jeg ikke det for å være helt usannsynlig. Hvis det er slik, har i det minste Fremskrittspartiet et mål med sin politikk.

(Simonsen)

Fremskrittspartiet er det eneste partiet i Norge, kanskje det eneste partiet i hele verden, som har landsmøtevedtak på at partiet skal være seriøst. Det er til og med vedtatt gjennom flere landsmøter opp gjennom årene. Seriositet betyr sammenheng i politikken og troverdighet over tid. Det må også bety resultatorientering, særlig på områder som er ideologisk viktige.

I forbindelse med årets budsjettbehandling har Fremskrittspartiet isteden trampet i bakken og oppført seg som Sinnataggen i Vigelandsparken. Jeg kommer i dag til å stemme sammen med regjeringspartiene. Så er det i det minste én representant på Stortinget som stemmer i samsvar med Fremskrittspartiets politikk på de avgjørende og viktige programpostene til partiet.

Vidar Bjørnstad (A): For Arbeiderpartiet er investering i utdanning og forskning en investering for framtiden vår. Det er helt sentralt i en tid da menneskelig arbeid, kunnskap og skaperevne er Norges viktigste nasjonalformue.

Selv om ikke penger alene er nok, gir prioriteringene i budsjettene på utdannings- og forskningsområdet – fra regjering og storting – viktige signaler.

I budsjettet fra Stoltenberg-regjeringen ble det vist vilje til å satse. Arbeiderpartiet foreslo den største økningen noen gang i bevilgningene til forskning. Studiefinansieringen ble foreslått betydelig forbedret ved høyere kostnadsnorm og kraftig forbedring av stipendandelen. Studentene skulle få bedre muligheter til å studere på heltid. Vi fulgte opp kvalitetsreformen av høyere utdanning med midler til omstilling, utstyr, forskerrekuttering og et nytt finansieringssystem for universitet og høyskoler.

Arbeiderpartiet leverte det vi hadde lovet. Vårt mål er bedre kvalitet både når det gjelder forskning og i utdanningssystemet. Men kvalitet koster, både penger og innsats.

Hvordan ville så dette bli med den nye Bondevik-regjeringen? Jeg skal innrømme at det var med en nøktern tilbakeholdenhet, men likevel en viss forventning, når det gjaldt utdannings- og forskningsområdet – særlig fordi Høyre i sin valgkamp gjorde dette til en av sine hovedsaker. Jeg må innrømme at resultatet var skuffende. Utdanning og forskning tapte i kampen mot skattelettelse i Regjeringen. Ofret ble høyere stipend for studentene, det ble betydelige kutt i brukerstyrt forskning og bortfall av utlånsordningen som en vei mot målet om gratis læremidler i den videregående skolen – totalt nesten en halv milliard kr mindre på vårt område – og det etter at denne regjeringen endret anslagene for økonomien, slik at den fikk 2,5 milliarder kr mer å rutte med for neste år enn det Stoltenberg-regjeringen la til grunn.

Det får meg til å tenke på en leder i Aftenposten forleden, der det ble påpekt behovet for å satse på kunnskapsøkonomien:

«Vi hører en god del om slike fremtidsplaner, men vi ser mindre til de bevilgninger som vil bidra til en slik utvikling.»

Det er en god beskrivelse av det budsjett Høyre-statsråden og denne regjeringen har lagt fram.

I stedet for et felles løft på viktige områder har Regjeringen valgt symbolpolitikken, med mindre påplussinger til f.eks. private høyskoler, noen flere prestestillinger og en værradar ekstra.

Regjeringspartiene gjør et stort poeng av at de øker bevilgningen til studentboliger for neste år. Først kutter de oppunder 300 mill. kr i stipendøkning for studentene. Så tar de en liten del av disse pengene og fremstiller en økning på 26 mill. kr til boliger som en seier for studentene. Det må være dette som kalles nytale.

Det skal også legges til at Regjeringen heller ikke får tilslutning for sitt budsjettforslag fra sine egne partier her i Stortinget – uten at de er presset til det. På egen kjøll omdisponerer de nær 70 mill. kr på nye områder av symboler.

Arbeiderpartiet må selvsagt forholde seg til de rammer som er vedtatt for vårt område, som altså betyr nesten 500 mill. kr mindre enn hva Arbeiderpartiet foreslo. Det betyr at vi ikke har mulighet til å løfte inn igjen alle de store kuttene jeg har vist til.

Men vi hadde én målsetting for budsjettbehandlingen: Vi ville forsøke å få til en bedre studiefinansieringsmodell fra neste høst av. Det var et tverrpolitiske ønske å øke kostnadsnormen og stipendandelen fra behandlingen av kvalitetsreformen i Stortinget før sommeren. Et viktig mål, og faktisk en forutsetning for hele kvalitetsreformen, er å gi studentene bedre muligheter til å studere på heltid. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet og de andre opposisjonspartiene er blitt enige om å øke kostnadsnormen til 80 000 kr og stipendandelen til 40 pst. fra 1. november neste høst. Det betyr ca. 1 000 kr mer i stipend per måned. Regjeringen tilbyr studentene kun flere tusen mer i lån.

At studentene har demonstrert og oppfattet dette som løftebrudd, er forståelig. Opposisjonspartiene har også kommet frem til et kompromiss når det gjelder konverteringsordning, nemlig at studentene får 25 pst. i direkte stipend og ytterligere 15 pst. av kostnadsnormen etter avlagte vektall. Det er riktig med krav til resultat for maksimal stipendfinansiering.

Når regjeringspartiene prøver å konstruere svakheter ved en kraftig forbedret stipendordning, er det uttrykk for krokodilletårer. Og som jeg påpekte i en replikk tidligere: Når Venstres landsstyre påstår at studentene i sum er kommet dårligere ut, er det stikk i strid med de synspunktene studentenes egne organisasjoner har kommet med.

For oss har det vært viktig å holde løftet til studentene.

Så over til noe mer samlende synspunkter. Universitets- og høyskolesektoren står overfor store utfordringer de nærmeste årene når det gjelder gjennomføring av kvalitetsreformen. Arbeiderpartiet legger i denne forbindelse vekt på økte bevilgninger både til omstillingstiltak og forskning.

Omstillingsarbeidet vil innebære bl.a. utvidet studieår, nye evalueringsformer, nytt karaktersystem, nye studie-

program med nye grader og et samlet fokus på kvalitetsheving av den samlede virksomheten.

At institusjonene helst hadde sett ytterligere midler avsatt til omstillinger, tar jeg som et positivt tegn på et høyt ambisjonsnivå og at det er vilje til endringer og forbedringer. Ressursbehovet for å lykkes er noe vi uansett må vurdere ved neste budsjetttrunde.

I denne sammenheng vil jeg også peke på det den økte friheten universiteter og høyskoler har fått ved delegert myndighet. Det er viktig for at disse enklere og raskere kan svare på endrede behov i samfunnet.

Departementet har videre utarbeidet en ny finansieringsmodell for sektoren som vil kunne gi et godt grunnlag for forutsigbarhet i finansiering av universiteter og høyskoler. Det er positivt at det skjer en dreining av fokus fra innsatsfaktorer og over mot resultat, videre at det blir innført et delvis skille mellom tildelingene til undervisning og forskning

Jeg regner det som sikkert at det vil være behov for justeringer i modellen når erfaringene og tallgrunnlaget blir bedre.

På forskningsområdet i høyere utdanning vil jeg understreke bevilgningene til strategisk prioritert forskning, vitenskapelig utstyr, forskerrekuttering og nye stipendiatstillinger og for ikke å glemme, nye professorater som er øremerket kvinner.

Arbeiderpartiet deler målsettingen om at norsk forskningsinnsats må trappes opp til minst gjennomsnittlig OECD-nivå innen 2005. Det er viktig å øke de offentlige budsjettene både gjennom avsetninger til Fondet for forskning og nyskaping og gjennom direkte bevilgninger over de forskjellige departementers budsjetter. Samtidig er det avgjørende at næringslivet stimuleres ytterligere til økt forskningsinnsats bl.a. ved skattefradrag for FoU-investeringer.

Etter krav fra et flertall i Stortinget foreslo Stoltenberg-regjeringen i høst en skattefradragordning for forskningsinvesteringer som alternativ til FUNN-ordningen basert på tilskudd. Vi har sluttet oss til de utvidelser som den nye regjeringen har gjort i skattefradragordningen. Vi ser det som viktig at det er bredest mulig enighet om ordningene og slik sett forutsigbart for næringslivet.

Jeg vil imidlertid påpeke to forhold. Det ene gjelder de bedrifter som nå har igangsatt prosjekter med midler fra tilskuddsordningen, som enten faller utenfor reglene om skattefradrag eller får problemer med likviditeten. Her vil jeg be statsråden vurdere om behovet til disse bedriftene kan bli ivaretatt. Det er ellers min oppfatning at FUNN-ordningen har vært godt mottatt hos brukerne og har fungert effektivt i den korte tida den fikk leve. Kanskje burde vi sammen vurdere om en tilskuddsordning også hørte med blant incentivene til mer forskning.

Forskningsrådet spiller en sentral rolle i forskningspolitikken. Bevilgningen fra Nærings- og handelsdepartementet til rådet skal bidra til økt verdiskaping i næringslivet og til å utvikle et konkurransedyktig næringsliv i hele landet.

Arbeiderpartiet må selvsagt forholde seg til de rammer som er vedtatt for vårt budsjettområde. Innenfor dis-

se rammene har det ikke vært mulig å dekke inn igjen kuttet som denne regjeringen har gjort i bevilgningene til de direkte næringsrettede og brukerstyrte programmene i regi av Forskningsrådet. Det hevdes nå fra ulikt hold og fra næringslivet at det ikke er midler til nye kontrakter, og jeg kan her bare oppfordre statsråd Clemet til å etterprøve virkningene av en vesentlig lavere bevilgning på dette området. Det er viktig at de direkte næringsrettede brukerstyrte programmene ikke stopper opp.

Utdanning og forskning er avgjørende for samfunnet og framtida vår. Det var et dårlig signal fra Regjeringen og statsråd Clemet å gjøre dette til salderingspost i budsjettet. Jeg håper både statsråden og Regjeringen har høyere ambisjonsnivå ved neste korsvei.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg har naturligvis merket meg at et flertall i komiteen bestående av Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, ønsker å gjøre endringer i det budsjettfremlegget Regjeringen har kommet med. Og selv om jeg ikke er enig i alle de prioriteringer man ønsker å gjøre, tar jeg naturligvis det til etterretning.

Det som skjer, er at flertallet ønsker en mer generøs studiefinansieringsmodell raskere enn Regjeringen har lagt opp til og foreslått i budsjettet for 2002. Sett med studentenes øyne kan man vel si at man nå ligger an til å få en modell som er dårligere enn den Samarbeidsregjeringen har forpliktet seg til å gjennomføre i perioden – den er dårligere enn SVs modell, men den er bedre enn Arbeiderpartiets og Fremskrittspartiets modell og den modell som Stoltenberg-regjeringen la frem forslag om, og på ett punkt er den vel kanskje dårligere enn alle modeller studentene har sett til nå, fordi den innebærer månedlige utbetalinger.

Det som da kanskje er problematisk for noen hver, er at innføring av en slik modell, selv om det ikke skjer før fra 1. november, må finansieres, og derfor har den også en pris. I lys av de merknadene som er kommet både i debatten og i innstillingen, og fordi Regjeringen naturligvis er bundet av bevilgningsreglementet, føler jeg behov for å komme med noen kommentarer til en del av de kuttforslagene som er lagt frem fra komiteflertallets side.

For det første foreslås det et kutt når det gjelder Lånekassen, som er relativt betydelig. Det skjer samtidig med at man endrer studiefinansieringsmodell midt i et semester og innfører en konverteringsordning, og jeg minner om at den påplussingen som lå der fra Stoltenberg-regjeringens side, var knyttet til at man skulle innføre en konverteringsordning. Jeg viser til styrets uttalelse i den forbindelse og vil bare si at dette kuttet da høyst sannsynlig må tas på driftsbudsjettet, hvilket kan bety redusert bemanning og gå ut over informasjon, service, nytt IKT-system osv. i Lånekassen.

Det andre gjelder eksamen i grunnskolen, som mange debattanter har vært opptatt av her i dag. Det kuttforslaget som er lagt frem, betyr at man ikke kan opprettholde en sentral og ekstern sensur av skriftlig avgangseksamen. Det betyr, for å være litt mer konkret, at den informasjonen som har kommet frem i Aftenposten i dag, som for-

teller oss noe om resultatene ved den skriftlige avgangsprøven, bl.a. at nesten 30 pst. av elevene skårer 1 og 2 til eksamen, er en informasjon som vi ikke vil ha i fremtiden. Også dette kuttforslaget vil naturligvis ha konsekvenser for eksamensordningen, muligens for forskriftsverket, for avtale med lærerorganisasjonene osv., og det vil være spesielle utfordringer for departementet knyttet til 2002, der avgangsprøve allerede er meddelt og skoleruten lagt. Men dette må departementet vurdere.

Når det gjelder minoritetsspråklige elever, ser jeg at flertallet i komiteen «forutsetter at tilbudet om opplæring ikke svekkes». Men det er etter min oppfatning ikke realistisk. Kuttet vil derfor måtte føre til en reduksjon i tilskuddssatsen, og det fører igjen til merutgifter for kommunene, eventuelt redusert tilbud. Personlig synes jeg dette er uheldig, fordi den PISA-undersøkelsen som mange også har referert til i dag, viser at vi faktisk ikke kommer spesielt bra ut, men at vi kommer dårlig ut når det gjelder å ta vare på minoritetsspråklige elever. Denne posten omfatter morsmålsopplæring, særskilt norskopplæring og opplæring for barn i statlige asylmottak, og vi vil da måtte vurdere hvordan kuttet skal skje.

Når det gjelder den statlige utdanningsadministrasjonen, har den vært gjenstand for kutt i svært mange år. Utdanningskontorene skal innlemmes i fylkesmannsembetene, og i den forbindelse bør det vurderes fremtidige oppgaver. Komiteen sier en del om prioriteringene hos utdanningsdirektørene, men jeg legger til grunn at Stortinget ønsker at utdanningsdirektørene fortsatt skal drive det tilsyn, den legalitetskontroll og den klagebehandling som er hjemlet i opplæringsloven, i privatskoleloven og i kommuneloven.

Når det gjelder landslinjene og studentboliger, er vel det behørig omtalt av andre i løpet av debatten.

Som sagt, jeg tar dette til etterretning, og jeg skal naturligvis også forsøke å følge dette lojalt opp, men det er på noen punkter ikke helt uproblematisk. Jeg har skissert noen problemer nå, og jeg tillater meg å ta forbehold om eventuelt å komme tilbake til Stortinget med ytterligere informasjon.

Når det er sagt, må en statsråd se utover dagen i dag og de aktuelle problemene. Min og Regjeringens ambisjon er å bidra til økt kvalitet i hele utdannings- og forskningssystemet. Det er nødvendig hvis vi skal nå det mål Regjeringen også har satt seg, og som jeg tror vi deler med mange, nemlig at vi ønsker å ligge i tet når det gjelder kunnskap, kompetanse og ny teknologi i Norge. Skal vi greie det, må vi vite hvilke mål vi ønsker å nå. Vi må vite hva som er kvalitet. Det dreier seg ikke bare om faglige prestasjoner, men også det. Vi må tillate oss å foreta vurderinger og målinger både av individer og systemer. Selv om Finland, som har vært nevnt her, ikke har grunnskoleeksamen, så har de et omfattende system for nasjonal testing. Og vi må, uansett hvor stor ressursinnsatsen er, forsøke å bedre forholdene mellom ressursinnsats og resultater.

Når det gjelder grunnopplæringen, mener jeg at de resultater vi fikk fra den nylig fremlagte OECD-undersø-

kelsen, er urovekkende. Det er en påminnelse om at hvis vi ikke selv interesserer oss for de resultater vi oppnår, så vil noen andre gjøre det. I dette tilfellet er det OECD, og det er jo OECD vi forholder oss til når det gjelder den forskningsinnsatsen vi ønsker å trappe opp.

Oppsummert kan man si at denne undersøkelsen viser at vi har en meget høy ressursbruk i Norge, og lengden på opplæringen er omfattende i forhold til mange andre land, men de faglige prestasjonene og evnen til kreativ problemløsning når det gjelder norsk og matematikk i dette tilfellet, og realfag ellers, som er godt i samsvar med våre læreplaner, er bare gjennomsnittlige.

Det kanskje mest oppsiktsvekkende er at i Norge er det veldig store forskjeller mellom sterke og svake elever. Vårt mål om å drive tilpasset opplæring har altså ikke vært så vellykket som vi kunne ønsket oss. Det synes jeg er et urovekkende resultat fra denne forskningsrapporten, som jeg understreker er meget solid og omfattende. Vi har også problemer med minoritetsspråklige elever. Vi har disiplinproblemer, og undersøkelsen viser, ifølge forskerne, at vi har litt for liten bruk av det de kaller konstruktive læringsstrategier.

Dette synes jeg vi som voksne har en plikt til å engasjere oss i. Vi har en plikt til å la barna våre få en best mulig utdanning for fremtiden, for livet og for arbeidslivet. Regjeringen har startet. Vi har gjort noe gjennom budsjettet. Det er ikke veldig omfattende i forhold til et budsjett som endres i løpet av to-tre uker, men vi har foreslått økt timetall, økte tiltak mot mobbing og problematferd i skolen, og økt satsing for bl.a. å stimulere jenter til å ta realfag. Vi har nylig nedsatt et offentlig utvalg, et kvalitetsutvalg, som skal gjennomgå hele det 13-årige grunnopplæringsløpet for å se hvordan vi kan få mer helhet, sammenheng og økt kvalitet i dette opplæringsløpet. Og Stortinget er kanskje kjent med at vi også har bedt utvalget vurdere et kortere løp.

Vi kommer til våren til å legge frem en stortingsmelding om bedret lærerutdanning. Vi har lagt frem et høringsnotat om det. Det innebærer større valgfrihet, men mer faglig fordypning, og vi satser mer på etter- og videreutdanning av lærere. Det er ikke bra at mange av våre lærere mangler lærerutdanning, og at mange av de som er lærere, mangler den fordypning vi gjerne skulle sett. 50 pst. av de lærerne som underviser i matematikk i grunnskolen, har null i vektall i matematikk. Nesten 9 000 lærere som underviser i ungdomsskolen, har ikke den nødvendige, eller den ønskelige får jeg si, fordypning i det faget de underviser i, så dette er et langt lerret å bleke.

Jeg ønsker å satse mer på profesjonalisering av skolelederrollen. Jeg ønsker å gjennomføre en mer liberal holdning til forsøksvirksomhet i skolen, og vil satse mer på IKT i utdanningen.

Når det gjelder høyere utdanning, er oppgaven i første omgang å gjennomføre og implementere den meget omfattende kvalitetsreformen. Vi kommer til å følge opp innholdet og tempoplanene i den, og det betyr at Stortinget kommer til å få en rekke saker til behandling utover våren, hvorav kanskje den viktigste er forslaget til endringer i universitets- og høyskoleloven.

Vi vil gjøre et par justeringer i forhold til den forrige regjeringen. Vi kommer medio 2002 til å sende på høring et forslag til en ordning med et særlovsselskap, som skal bli frivillig for de institusjoner som eventuelt ønsker det i høyere utdanning, etter en søknad til departementet. Men dette skal ikke forsinke arbeidet med kvalitetsreformen. Og vi kommer til å fremme et forslag til endringer i privathøyskoleloven til våren for å oppnå en størst mulig likeverdighet frem til en felles lov kommer.

Når det gjelder forskning, ønsker vi å fortsette opptrappingsplanen, satse mer på grunnforskning og fortsette satsingen på de fire tematiske områdene, men også legge større vekt på kvaliteten. I løpet av neste år vil vi etablere et titalls sentre for fremragende forskning, og det legger jeg stor vekt på.

Når det gjelder den private forskningen, så må den ses i sammenheng med at vi utvider ordningen med skattefradrag, men også med de generelle skattelettelsene som Regjeringen legger frem forslag om i sitt statsbudsjett, og som naturligvis gjør bedriftene bedre og mer i stand til selv å satse på forskning og ny teknologi for fremtiden.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Statsråden startet ikke sitt innlegg med store vyer for den norske skolen, men problematiserte inndekningene som flertallet i komiteen har gjort. Hun gjorde det på en slik måte at jeg synes det er grunn til å stille statsråden spørsmål om hvorvidt hun har problemer med å leve opp til de inndekningene som et stort flertall i Stortinget har vist til.

Når vi ser på Regjeringens satsing i budsjettet, er det ingen tvil om at det Høyre gjør i regjering, er det samme som Høyre gjør i hovedstaden, nemlig veldig klare kutt til utdanning. Det holder ikke med honnørord på dette feltet. Det er mer penger som må til hvis vi også skal klare å løfte nivået i den norske skolen. Og siden det kan virke som om Høyre ikke får gjennomslag i egen regjering for mer penger til skole, har jeg lyst til å spørre statsråden om det er slik at mer kvalitet i framtiden i den norske skolen skal gå på å presse lærerkraftene, og om de ressursene som i dag oppleves som små, skal tynes enda mer. En time mer undervisning og et såkalt verdiprosjekt i hele den norske skolen til 2 mill. kr, ja, det synes jeg er puslete greier i forhold til den offensive satsingen Høyre har hatt på skole ikke bare i valgkampen, men også gjennom lang tid i opposisjon.

Jeg fikk nesten følelse av at det var Bondeviks verdikommisjon som spøkte da jeg hørte om dette verdiprojektet i skolen. Men det kan jo ikke stemme, for jeg husker godt at Kristin Clemet var veldig sterkt imot det prosjektet. Jeg har lyst til å utfordre Kristin Clemet på hva hun hadde ønsket å legge opp til med det verdiprojektet som et flertall i dag vil stemme ned, og jeg ønsker også å høre litt om hvordan statsråden tenker rundt det som mindretallet i komiteen legger opp til, med en bonusordning på 5 mill. kr for å belønne enkelte skoler som gjør en god jobb. Jeg ønsker også å få en utdyping av det.

Statsråd Kristin Clemet: Når det gjaldt mitt innlegg, presiserte jeg et par ganger at jeg naturligvis tar stortingsflertallets vilje til etterretning, men jeg synes det er min plikt å informere om de konsekvensene forslagene kan ha. Det forsøkte jeg også å gjøre.

Når det gjelder utfordringene i skolen, uttrykte vel representanten Bekkemellem Orheim at skal man få til noe, er det bare mer penger som gjelder. Jeg er ikke enig i det. Jeg mener at det trengs mer ressurser til skolen, mer ressurser til utdanning og forskning, men jeg føler meg også bombesikker på at den som tror at det bare handler om ressurser, vil bli skuffet. Vi ligger allerede i verdenstoppen når det gjelder å bruke penger på grunnopplæringen, og vi skal bruke mer, men jeg mener også at man har en plikt til å forsøke å utnytte pengene på en bedre måte og få mer kvalitet for pengene. Kvalitet betyr ikke bare faglige prestasjoner. Det betyr mye annet også, men det betyr at man må få noe igjen for de ressursene man bruker. Jeg tror simpelthen at det er en feil innstilling å ha, at man tror at man kan løse alle problemer med mer penger. Bare la meg nevne ett eksempel: Mangel på lærere som har de kvalifikasjonene vi ønsker oss, er selvfølgelig ikke løst ved at man bare bevilger mer penger nå. Det er et ganske langsiktig arbeid som handler om lærerutdanning, etter- og videreutdanning, om motivasjon til å ta lærerutdanning og til å bli i yrket. Det handler for den saks skyld om lønn, status og autoritet – og selvfølgelig mye mer enn om penger. Derfor var det interessant at representanten Bekkemellem Orheim nevnte dette forslaget, som jeg ser mindretallet har kommet med, om å utrede en bonusordning. Jeg tror faktisk de har lært litt av SV, for dette er en ordning som jeg tror SV er opptatt av, og som jeg synes er meget interessant. Det er altfor mange systemfeil i offentlig sektor, som går på at du belønnes ved problemer, og at du ikke belønnes hvis du løser problemer. Dette er det altfor mye av i offentlig sektor. Det er systemfeil. Hvis man kunne innføre incentiver som var positive, som belønner gode resultater, måtte det være mye mer stimulerende for kommuner, for skoleledere og for lærere. Det SV har villet med dette, og det jeg tror mindretallet vil med dette, er å utrede noe slikt. Det skulle jeg med glede gjøre – og kan hende gjør jeg det også!

Arne Sortevik (FrP): Jeg har et konkret spørsmål og et mer strukturpreget spørsmål.

Til det konkrete først: Deler statsråden den bekymring som vi har hørt fra høyresiden, om at dette skarve kuttet på 12,3 mill. kr raserer hele eksamensordningen? Deler statsråden det syn at byråkratiet og det apparat som finnes igjen, som på et par passende kapitler dreier seg om flere hundre millioner, ikke er i stand til å gjennomføre eksamensordningen for elever i grunnskolen i 2002 på en betryggende, objektiv, klar og grei måte?

Så til det strukturelle. Jeg har flere ganger vist til erfaringene fra Sverige, som for snart ti år siden slapp fri skoleetableringen på en helt annen måte enn det vi har gjort her i Norge. Jeg har lest bl.a. en hefteserie som har kommet fra NHO, og som har som tittel: Slipp skolene fri! Når det er slik at Sverige oppnår bedre resultater enn

Norge, målt gjennom OECD-undersøkelsene, kan det være interessant å spørre statsråden om hun fortsatt har de samme tanker om at det er lurt og klokt å slippe skolene fri, slik at vi får friere etablering og større mangfold, og at det er et viktig skritt på veien for å sikre bedre kvalitet og bedre læreresultater.

Statsråd Kristin Clemet: Til det første spørsmålet om disse 12 millionene. Det er et forsøk på nøkternt å beskrive konsekvensene av det kuttet som foreslås. De 12 mill. kr går til honorarer og andre utgifter i forbindelse med eksternt sensurering av sentralt gitt eksamen. Departementet har ennå ikke tatt stilling til hvordan vi skal følge opp komiteens merknader. Men å bruke uttrykk som at det «raserer hele eksamensordningen», vil ikke jeg gjøre. Jeg har fått skissert to mulige alternativer. Én mulighet er en omlegging av avgangsprøven til obligatoriske standpunktprøver i alle de skriftlige fagene, der faglærer vurderer prøvene og karakteren går inn i standpunkt-karakteren. En slik omlegging vil kreve forskriftsendring. En annen mulighet er at den skriftlige avgangsprøven sløyfes, mens den muntlige avgangsprøven opprettholdes. I begge tilfeller ser vi at det som faller bort, er den sentrale og eksterne sensur av skriftlig avgangsprøve. Jeg beklager det. Jeg sier ikke at det ikke er mulig en eller annen gang i fremtiden å tenke seg at man skal droppe dette og kanskje erstatte det med noe annet. Jeg synes det bl.a. er interessant å høre om det som skjer i Finland. Jeg er i og for seg tilhenger av en sluttvurdering. I Finland, som skårer veldig bra i disse OECD-undersøkelsene, er det visstnok ikke eksamen i grunnskolen, men til gjengjeld et omfattende system for nasjonal testing. Jeg synes alle skal være åpne for å vurdere den slags. Men i denne forbindelse ligger det ikke inne noen alternativer, så vidt jeg kan bedømme, så det er forsøk på en nøktern beskrivelse av konsekvensene av kuttet.

Når det gjelder det mer strukturelle, er jeg enig med representanten Sortevik i at det skal man alltid engasjere seg i, for jeg tror det er her kilden til mange av de eventuelle problemer man har i offentlig sektor, ligger – organisasjonsspørsmål, styringsspørsmål, regelverksutvikling og finansieringsspørsmål er viktig, og jeg kommer til å engasjere meg i dette den tiden jeg er statsråd. Både Sverige og Finland skårer bedre enn oss på mange områder. Det man har gjort i Sverige, er, som representanten Sortevik sier, å slippe skolene fri. Og for å si det enkelt: Vi kommer ikke til å kopiere Sverige, men vi vil også slippe skolene fri. Regjeringen har bl.a. sagt at den ønsker å ha en liberal holdning til forsøksvirksomhet, evaluere den og gjøre ting permanent hvis det viser seg vellykket.

Rolf Reikvam (SV): Jeg er litt usikker på om det statsråden avsluttet med, «kan hende gjør jeg det», skal oppfattes som en trussel. Jeg oppfattet det ikke som en trussel. For min del vil jeg gjerne ha utredninger, at en ser på innholdet i skolen og at man har en skikkelig gjennomgang. Jeg er enig med statsråden i at det er ikke bare snakk om å bevilge mer – vi må nok bevilge vesentlig

mer – men det er også snakk om å omorganisere og gjøre ting annerledes. Det går på å organisere læringen på helt andre måter enn det vi gjør i dag. Så hvis det er det som ligger i «trusselen», har statsråden min fulle velsignelse til å gå i gang med å utrede og vurdere og komme med gode, spennende forslag.

Så til det som jeg egentlig skulle spørre om og kommentere. Det går på forskningsbiten. Statsråden har jo en fartstid, som vi alle andre har. Jeg har fire år tidligere i komiteen, og jeg har fått ganske mye kjeft fra Kristin Clemet for hvor dårlige vi har vært på forskning i Norge, og det helt klart med rette. Så får vi nå et budsjettforslag fra regjeringen Stoltenberg som inneholder en opptrapning. Og det første som nå skjer, er at på de direkte forskningsbevilgningene kutter Bondevik-regjeringen, den reduserer de næringsrettede forskningsmidlene. Så mitt spørsmål til statsråden er: Føler hun seg bekvem med de kuttene som der er gjort? Det er lagt inn noen forbedringer på skatteincentivene – ja vel, men det er åpenbart store og tunge kutt som medfører at Forskningsrådet får problemer med å inngå nye kontrakter i forhold til den brukerstyrte forskningen, og det er alvorlig. Så mitt spørsmål til statsråden er altså om hun føler seg vel i forhold til det hun tidligere har stått for.

Så et spørsmål til. Jeg har lagt inn et forslag som går på fordelingen av 18 mill. kr til privatskolene, at de skal fordeles på bakgrunn av tidligere bevilgninger, og at vi ikke skal begynne med noen endringer i normalkostnadene, som er litt uklart for meg slik det er lagt opp til. Er statsråden enig i det jeg der har foreslått, at vi får den type fordeling av disse 18 millionene til private høyskoler? Og så får vi eventuelt komme tilbake igjen til normalkostnadene senere.

Statsråd Kristin Clemet: Først en kommentar til det siste. Den økningen på 18 mill. kr som vi har foreslått til private høyskoler, er knyttet til en gjennomgang av normalkostnadene for de enkelte utdanninger og en justering av disse, og det er en gjennomgang som skjedde under den forrige regjering. Departementet har, da den foretok dette, samarbeidet med nettverket for private høyskoler ved denne gjennomgangen, og fordelingen av økningen i tilleggsproposisjonen bringer dermed fordelingen av budsjettmidlene mer i samsvar med kostnadsbildet ved de statlige høyskolene. Slik jeg forstår det forslaget SV har lagt frem, så vil det ikke bidra til å utjevne ulikheter mellom private og offentlige høyskolars ressurser innenfor de ulike utdanninger. Men jeg kan likevel si til representanten Reikvam at vi vil foreta en gjennomgang av finansieringen av de private høyskolene og komme tilbake til Stortinget med dette senest i forbindelse med at vi legger frem en felles lov for private og offentlige høyskoler.

Når det gjelder forskningen og Regjeringens budsjettfremlegg, om jeg føler meg bekvem med det: Ja, jeg føler meg bekvem med det budsjettforslaget Regjeringen har lagt frem. Jeg føler meg bekvem med helheten, men jeg føler meg også bekvem med forskningsbudsjettet. Det er en viss reduksjon i den næringsrettede forskningen i forhold til Stoltenberg-regjeringens fremlegg. Vi viderefø-

rer naturligvis opptrappingsplanen. Men den reduksjonen vi har foreslått gjennomført, må ses i sammenheng ikke bare med det representanten Reikvam var inne på, nemlig skatteincentivene, men også det vi gjør på skattesiden generelt. Og la meg bare nevne ett eksempel: dobbeltbeskatningen av utbytte. Det var et effektivt virkemiddel for å låse ressurser inne i bedriftene – der hvor de ikke hadde noe å gjøre – i stedet for å bringe dem ut av bedriftene og over til andre bedrifter og prosjekter og ny teknologi, og for den sakens skyld satsing på forskning. Og når vi nå retter på det, vil det også kunne bidra til økt forskningsinnsats. Men jeg skal gi representanten Reikvam ett poeng: Med den korte tiden som stod til rådighet da vi skulle forandre budsjettet, så føler jeg ikke at jeg som forskningsminister har fått tatt det helhetlige, samordnende og koordinerende grepet som man bl.a. kan ta gjennom Regjeringens forskningsutvalg, og det vil jeg gjøre forut for neste år.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Statsråden sier en del om lærerutdanning som et nødvendig styrkingsområde innenfor skoleverket vårt. Det deler jeg, og jeg tror de fleste i denne sal deler den oppfatningen at det er nødvendig å styrke lærerutdanningen, og vi ser med forventning fram mot det.

Det jeg synes statsråden tar litt lett på, er dette som går på ressursbruken til skolen. Hun gjentar flere ganger at her handler det om å effektivisere, gjøre ting mer effektivt. Jeg vil utfordre statsråden litt på dette som handler om evaluering. For når vi snakker med høyresiden om evaluering, snakker en først og fremst om eksamen. Men når jeg tenker evaluering, handler evaluering om noe som skal hjelpe eleven videre fram, slik at eleven kan få tilrettelagt undervisning alt etter de mål eleven har satt seg gjennom en individuell evaluering. Jeg mener at en ut fra dagens skolesituasjon faktisk ikke er i stand til å drive tilrettelagt undervisning. Altså at når man foretar evaluering så er det faktisk ikke tilstrekkelig med ressurser til å drive eleven framover for å nå sine mål. Og da er spørsmålet mitt: Mener statsråden at det er tilstrekkelig med ressurser på de kommunale budsjettene til å drive en grunnskole som er tilrettelagt for hver enkelt elev, alt etter evner og anlegg?

Statsråd Kristin Clemet: Det er vel en naturlig menneskelig faktor, og ikke minst en politisk faktor, at man kan ønske seg mer ressurser. Det er klart at hver på vårt område vil vi sikkert alltid når vi er engasjert i politikk, og sikkert også andre steder, kjempe for økte ressurser. Men jeg mener det er galt bare å ha blikket rettet mot det. Og jeg vil si til representanten Skjælaaen at effektiviseringsbegrepet må nyanseres. Når man snakker om effektivisering, er det mange som tenker bare på *kostnadseffektivisering*, at man skal løpe fortere og få mer ut av pengene. Men det er også noe som heter *formålseffektivisering*, nemlig at man greier å rette ressursene inn mot det rette formål, at man ikke så å si sløser bort pengene ved å arbeide med de gale tingene. La meg ta et enkelt eksempel: Hvis skoleledere og lærere arbeider for mye

med skjemaer som kanskje er unødvendige og byråkrati, istedenfor å arbeide med elevene, så er det en form for formålsineffektivitet som man bør gjøre noe med. Det dreier seg om ressursspørsmålet og effektivisering. Jeg mener det er helt galt av politikere som i et land hvor vi tross alt har så høyt skattenivå – og nå snakker jeg ikke om de små skillene som tross alt er mellom partiene her – og en såpass stor offentlig sektor, som har sagt at vi skal levere såpass mange tilbud gratis eller skattefinansiert, ikke å interessere seg for effektiviteten i ressursbruken. Så jeg kommer til å interessere meg for det uansett hvor store rammene er.

Når det gjelder evalueringsformer, tror jeg det kan være viktig både med sluttvurdering og med vurdering underveis til hjelp for læring. Det vi må merke oss i forhold til spørsmålet om ressurser, er at et land som f.eks. Finland, som har et system med mindre eksamen, mer omfattende nasjonal testing, mindre ressursbruk – men langt over OECD-gjennomsnittet det også – og større klasser, lykkes mer med tilrettelagt undervisning enn vi gjør i Norge. Jeg vet ikke hvorfor – det blir spekulasjoner – men jeg synes vi har en plikt til å interessere oss for det, fordi det er et litt skremmende resultat at svake elever har det vanskeligere i Norge enn i svært mange land vi liker å sammenligne oss med.

Vidar Bjørnstad (A): Av hensyn til saksområdet ønsker jeg meg en sterk statsråd. Jeg tror vi har det. Men det er en kjensgjerning at statsråden tapte første runde i Regjeringen, ikke nødvendigvis i retorikk, men når det gjaldt midler til sektoren utdanning og forskning. Og jeg er litt usikker på hvordan jeg skal tolke statsrådets svar på en replikk fra Bekkemellem Orheim. Jeg er enig i at det ikke bare er snakk om penger, men også om organiseringen og bruken av dem. Jeg fikk inntrykk av at det ble tatt et lite forbehold når det gjaldt hvorvidt skolen kunne se fram til mer ressurser, at en kanskje heller ikke i neste runde ville kunne få mer midler til skolesektoren. Og når jeg ser de forslagene som statsråden har vært opptatt av, f.eks. om ett års mindre skolegang, kan det tyde på at en er mer ute etter å finne løsninger som gjør at en vil kunne spare midler.

Ett av de områdene som er kuttet i denne omgang, er utlånsordningen for skolebøker. Det er vel forresten litt feil å kalle det bare en utlånsordning for skolebøker, for disse midlene skulle også brukes til å utarbeide digitale læremidler, med sikte på at læremidlene i den videregående skolen skulle være gratis. Og da er det skuffende at Regjeringen har fjernet midlene uten å komme med noe alternativ, noe som umiddelbart vil føre til økte kostnader for elevene, og som helt klart gir inntrykk av at dette er et innsparingsforslag.

For Arbeiderpartiet handler en rettferdig skole for alle bl.a. om gratis læremidler. Nå ser jeg at Regjeringen skal vurdere støtteordningen for elever i den videregående skolen, men jeg vil – for å oppklare – spørre statsråden direkte: Er Regjeringen uenig i Arbeiderpartiets mål om at læremidlene i den videregående skolen skal være gratis?

Statsråd Kristin Clemet: Jeg vet ikke hva slags forhold representanten Vidar Bjørnstad har til regjeringsarbeid og politisk arbeid, men jeg legger merke til at han og enkelte av hans partifeller bruker retorikk som «å tape», «å vinne», «å krangle i Regjeringen», osv. Jeg oppfatter ikke regjeringsarbeid på den måten.

Studiefinansieringen og utlånsordningen – som representanten Bjørnstad og hans partifeller har vært spesielt opptatt av i det endrede budsjettet vi la frem – er to poster som ikke bare dreier seg om penger, men om politikk utover penger. Det er to områder der vi har et annet syn enn Arbeiderpartiet på hvordan ordningene skal være.

Når det gjelder studiefinansieringen, har vi det syn at vi ikke skal ha konverteringsordning opp til 30 pst. Og vi hadde også det syn at vi ikke skulle innføre konverteringsordningen før kvalitetsreformen var på plass. Vi endret ikke dette bare av økonomiske grunner, men rett og slett fordi vi går inn for en annen modell.

Når det gjelder utlånsordningen, vil jeg si: Litt satt på spissen hjelper det ikke å ha gratis læremidler – hvis de er dårlige. Vi har også et annet syn på hvordan elevene i videregående opplæring skal få læremidler. Vi mener at utlånsordningen ikke er en god ordning. Læremidlene blir gamle, de kan ikke brukes så aktivt av elevene som de burde, og derfor leter vi etter andre ordninger. Vi har sagt i Sem-erklæringen at vi ønsker en stipendordning isteden. Det utreder vi nå i forbindelse med at vi utreder studiestøttesystemet for dem i videregående opplæring i sin helhet. Men jeg har tidligere sagt fra Stortingets talerstol at jeg synes vi skal være åpne for å se på andre ordninger, fordi utviklingen er rivende. Og det er jo om å gjøre å skaffe elevene best mulig læremidler – ikke dårlige læremidler, men best mulig læremidler. Derfor vurderer vi også andre mulige ordninger.

Og så må jeg få si at selv om vi endret på et par ordninger i forhold til Stoltenberg-regjeringens fremlegg, har vi altså foreslått økt timetall, vi har foreslått mer til private høyskoler, vi har foreslått mer for å bedre læringsmiljøet i skolen for å dempe vold, uro osv. Så jeg er fornøyd med det budsjettet jeg har lagt frem, men jeg tar til etterretning det Stortinget bestemmer.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Ursula Evje (FrP): Statsråden pekte på problemområder som har oppstått ved flertallets prioriteringer, og på to forslag til løsning av eksamensspørsmålet.

Jeg lærte for mange år siden at det finnes ikke problemer, men utfordringer, som må løses. Dette betyr – hvis min lærdom er korrekt – at statsråden må tenke nytt, finne nye former for objektiv prøving av elevene innenfor de rammer som er der allerede i dag – Læringscenteret, Statens utdanningskontor, med mer.

Videre: Hr. Lyngstad tok i sitt svar til meg på seg å gi en fortolkning av Fremskrittspartiets tanker rundt kompromisser og flertallsforslag som var ganske spesiell, men ikke uventet. Fremskrittspartiets utdanningspolitikk er et langsiktig arbeid, uavhengig av om vi deltar i det ene eller det andre flertallet. Jeg vil vise til vårt alternati-

ve budsjett, hvor landslinjer, utenlandsstudentene og studenter i privat høyere utdanning er meget vel ivaretatt, ikke bare i budsjettet for 2002, men i like høy grad i budsjettet for 2001, for 2000, for 1999 osv.

Når hr. Lyngstad så tar på seg å referere til forhandlinger som ikke førte fram, blir det nesten litt utidig når utsagn gitt i fortrolighet bak lukkede dører plutselig blir referert fra Stortingets talerstol. Det er dessverre faktisk ikke første gang, men det påvirker muligheten til positivt samarbeid ganske betraktelig hver eneste gang dette skjer.

Politikk er flertall. Flertall betyr samarbeid, og evnen og muligheten til samarbeid går på om man kan stole på eller ikke.

I går ble det hevdet i «Tabloid» at det brenner et blått lys for den norske skolen. Det var førsteamanuensis ved Universitetet i Tromsø, Kåre Skagen, som hevdet det. Dette har faktisk Fremskrittspartiet sagt i mange år uten å få noe særlig gjennomslag. Vi har de siste dager igjen blitt informert om at norske elever har dårligere kunnskaper enn elever i land vi sammenlikner oss med. Som om ikke det er nok, bråker også norske barn og unge mest i klasserommet. Norske barn og unge ruser seg langt mer nå enn de gjorde for få år tilbake. Hvem er ansvarlig for denne elendigheten?

Lærerlaget er helt klare på at det er det foreldrene som er. Selverkjennelse synes ikke å inngå i deres faglige utdanning. Jeg er tilbøyelig til å slutte meg til Kåre Skagens faglige oppfatning ut fra følgende betraktninger: Når det fremgår at hver fjerde elev i skolen ikke får den arbeidsro og den opplæring de har rettmessig krav på, ser jeg på dette som noe i nærheten av et overgrep. Dette må vi som ansvarlige politikere snarest ta tak i og tørre å se på i en skolepolitisk sammenheng. Den skolepolitikken som har vært ført over tid av et flertall, har hatt disse tingene som konsekvens.

Når jeg så ser en offentlig utspørring hvor så vel Lærerlaget som foreldresiden avgir en rekke utsagn uten materielt innhold, finner jeg grunn til å reagere. Seriøse forskere har i lengre tid vist til at så mange som 10 pst. av norske foreldre frykter at lærere skal hevne seg på deres barn hvis de våger å uttrykke mistillit til skolens faglige kompetanse i forbindelse med bråk og uro, eller for å bruke Nordahl-utvalgets egne ord: Kunnskap på å forebygge læringsforstyrrende uro er et sort hull i internasjonal kunnskapsverden.

På denne bakgrunn finner jeg det graverende når lederen for landets største lærerorganisasjon fremstiller det som om det bare dreier seg om at foreldre må ta seg sammen og følge opp barna sine. Det er foreldrenes ansvar å lære barna respekt for andre, men er det riktig at respekt ikke behøver å fortjenes av den enkelte lærer i en skolesituasjon?

Jeg skal ikke påta meg å undervise skoleverket, men jeg er fullt rede til å tale foreldrenes sak når jeg opplever en total mangel på selverkjennelse. For det kan ikke være mulig at alle lærere i norsk skole er helt uten ansvar når seriøse forskere avdekker at et av Europas rikeste land synes å ha et opplæringsnivå på linje med et av Europas

fattigste land, nemlig Hellas. På meg og på Fremskrittspartiet virker det som om dagens barn i norsk offentlig skole blir undervist med gårsdagens undervisningskompetanse, selv om disse barna skal overta forvaltningen av det samfunnet vi etterlater oss.

Så skal jeg gå over til et forhold som jeg tror det blir mer og mer viktig å sette fingeren på, nemlig en nødvendig reformering av fengselsundervisningen, som over tid, på bakgrunn av det som er avdekket i det jeg sa foran, kommer til å bli et krevende arbeidsområde som det må settes inn både ressurser og kompetanse i forhold til.

Utviklingen i samfunnet viser at stadig flere unge begår til dels grove lovbrudd, med lange straffer som følge. Dette er unge som er under opplæringsloven, og de har rett til en utdanning enten de er i fengsel eller utenfor. Fengselsundervisningen i dag fremstår med mange ikke-kompetansegivende kurs, uten den nødvendige faglige sammenbindingen som gjør at de unge kan få avlagt sin eksamen. På side 79 i St.prp. nr. 1 står det:

«Det er færre som teiknar lærekontraktar og som tek teoriundervisning for å få fagbrev som praksiskandidatar enn året før.»

Dette bør være et varsel signal. Fengselsundervisningen er like teoretisert som den ordinære videregående skolen, og vil ikke fange opp de praktisk flinke elevene – kall dem gjerne skoletapere – som er overrepresentert her.

Fremskrittspartiet vil be om at det spesielt for unge innsatte blir gitt kompetansegivende kurs etter læreplaner med en praktisk-teoretisk utforming i fremtiden. Dette tror jeg vil bli et av de viktigste elementene i den rehabiliteringspolitikk som vi er nødt til å føre.

Så over til Mjøs-utvalget. Ved behandlingen av Mjøs-utvalgets innstilling i vår ble det, da som nå, varierende flertall for enkelte ting. Fremskrittspartiet så raskt at Arbeiderpartiet hadde sakset halve vår studiefinansiering fra vårt program, og fremstilte så denne som eget tankegods. Fordi Fremskrittspartiet ikke ønsket å komme i den situasjon – som for øvrig er vel kjent – at man stemmer mot egne programformuleringer, ble det flertall for studiefinansieringen den gang. Det er derfor uforklarlig at den nye statsråden valgte å ta en omkamp på nettopp dette emnet.

Dette programpunktet til Fremskrittspartiets må ikke under noen omstendigheter ta fokus bort fra studenter i privat høyere utdanning og utenlandsstudentene. Fremskrittspartiet har tidligere fremmet forslag om en økonomisk likeverdig behandling av utdanning basert på kvalitet. Med de rammer vi har fått tildelt, er dette en umulighet i år, også for 2002. Og jeg blir lei meg når det ikke er råd å få til en likeverdig økonomisk uttelling for alle unge under utdanning.

Gebyrstipend, både innenlands og utenfor Norges grenser, blir ytterligere forsterket ved månedlige utbetalinger av studielån til studentene. Hvis gebyrstipend ikke blir ivaretatt, vil dette medføre at vi kun har én utdanningskjede igjen, nemlig den offentlige, og det ønsker ikke Fremskrittspartiet. Vi vil derfor vise til at vi ivaretok

disse forhold i vårt alternative budsjett, og vi vil fortsette å arbeide for dette.

Videre er det helt klart at Giskes kvalitetsreform fra i vår vil koste penger – mange penger. Det er derfor beklagelig at de nødvendige midler ikke lenger er der, men snarere – for å bruke tidligere statsråd Lilletuns ord i forbindelse med et spørsmål om kompetansereformen – at veien blir til mens vi går. Og den veien er fortsatt ikke klar, vi famler.

Når det gjelder Universitetet i Oslo, er det med bekymring Fremskrittspartiet har merket seg finansieringsmodellen for høyere utdanning, som ikke er et diskusjonstema, slik som forutsatt ved behandlingen av Mjøs-utvalgets innstilling.

Når det gjelder Universitetet i Bergen, har det oppstått en annen prekær situasjon. Alle vet at marin forskning er et vedtatt satsingsområde. Dette vil kreve opprettelse av randsoneselskaper. Det har dessverre ikke skjedd, og vi håper at dette vil finne sin ordening på en annen måte.

Lena Jensen (SV): Skole, utdanning og forskning er det høyest prioriterte området for SV. I sitt alternative budsjett økte SV rammen til KUF med nærmere 3,4 milliarder kr i forhold til Regjeringens forslag.

Det å satse på utdanning er det viktigste grepet vi er nødt til å ta for å kunne sikre at vi skal bli en ledende nasjon internasjonalt. Å satse på utdanning er å bekjempe klaseskillene og skape mer rettferdighet, og det er et viktig middel for å fjerne fattigdommen i Norge.

Det er viktig for SV å sikre barn og unge trygge og gode oppvekstvilkår. Grunnskolens mål er å gi alle barn en felles plattform og gode oppvekstvilkår i trygge omgivelser. Det er å gi hvert enkelt barn – både den skoleflinke Siv, som er flink til å lese, May, som ikke kan lese, Lise, som ikke kan konsentrere seg, og Trine, som har problemer hjemme – en god start i livet.

Vi har ansvaret for å gi hvert enkelt barn gode utviklingsmuligheter, slik at de kan få være deltakende og få utvikle sin kreativitet. Alle barn skal bli i stand til å møte en stadig mer komplisert verden. Det finnes mange dyktige lærere og mange dyktige elever, men det som mangler, er verktøyene. Og utfordringene i norsk skole er store.

I valgkampen lovte alle partiene en sterk satsing på skole. Foreldreaksjonen, elevrådene og ungdomsrådene rundt i landet har på alle måter belyst at den offentlige skolen er forsømt. Bygninger faller nesten ned, bassenger blir stengt, skolekjøkkener blir stengt, gymsaler blir stengt, og på mange skoler blir sågar vinduene stengt.

350 elever okkuperte for noen dager siden Rådhuset i Tromsø for å vise at skolene de går på, ikke holder mål, at skolene er altfor dårlige.

SV foreslo i sitt alternative budsjett å styrke kommuneøkonomien med 4 milliarder kr for å kunne få bedre skoler. Jeg er enig i at man må ha mer forsøk i den offentlige skolen. Vi er nødt til å se på læremiddelsituasjonen, vi er nødt til å se på om vi kan omstrukturere. Men det som man ikke kan komme fra, er at man er nødt til å

gi kommunene mer penger for at de skal kunne oppfylle kriteriene for en god skole.

En enstemmig komite har gått inn for at gratisprinsippet i grunnskolen skal bli et reelt prinsipp. Dette er en viktig seier for SV, og dette forplikter oss også. Det gjelder ikke bare den satsingen som nå har skjedd med hensyn til leirskolen. Det er et steg i riktig retning, men som sagt: Kommuneøkonomien må styrkes.

En ting som ikke har vært oppe tidligere i debatten, men som er veldig viktig for SV, er skolefritidsordningen, SFO. Vi er veldig glad for at vi denne gangen har fått med oss Arbeiderpartiet i en merknad om at man skal ha et tak når det gjelder pris på SFO. Og vi er nødt til å jobbe videre i perioden når det gjelder kvalitetsheving av skolefritidsordningen, så den ikke bare blir en oppbevaringsplass, slik den mange steder blir.

Statsbudsjettet viser helt klart og tydelig hva de ulike partiene på Stortinget prioriterer og hvilke visjoner man har om framtiden. Regjeringen har i sitt budsjett fjernet støtten til skolebøker i den videregående skole. Jeg har stilt spørsmålet tidligere, men jeg har på en måte ikke blitt klokere. Det kan se ut som om Regjeringen går bort fra at man skal ha gratis læremidler i den videregående skole. Regjeringen ønsker å se på spørsmålet om penger til skolebøker i den videregående skole, men man forplikter seg ikke med hensyn til det. SV la i sitt alternative budsjett inn 400 mill. kr til dette.

Politikk er å prioritere, det er troverdighet, og det er forutsigbarhet. Vi holder det vi lover. Vi hadde et alternativt budsjett hvor vi sterkt økte bevilgningene til utdanningssektoren. Vi har i denne omgang tatt ansvar innenfor de rammene som Regjeringen har satt når det gjelder utdanning. Det har vært tøft, men vi er fornøyd med den forandringen og den dreiningen av budsjettet vi har klart å få til. En stipendandel på 40 pst. er veldig viktig for oss, og en inntektsgradert tilbakebetaling av studielånet er også særdeles viktig. Kostnadsnormen øker fra 69 000 til 80 000 kr i året. Dette er en seier.

Mulighetene innenfor forhandlingene er nådd. Men vi er ikke fornøyd. SV vil jobbe videre for å få en studiefinansiering som er enda bedre.

O d d b j ø r g A u s d a l S t a r r f e l t hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: I forslaget til statsbudsjett for 2002 foreslo Regjeringa ei satsing til beste for Den norske kyrkja. Det viktigaste var forslaget om å auka talet på nye prestestillingar frå fem, som Stoltenberg-regjeringa foreslo, til 35. Av andre viktige forslag nemner eg forslaget om at det statlege tilskotet til dei kyrkjelege fellestråda framleis skal gå som eit direkte tilskot til fellestråda. I tillegg la vi inn forslaget om 2 mill. kr til forsøks- og utviklingstiltak innan dåpsopplæringa i Den norske kyrkja.

Eg har merka meg, og eg er glad for at ein samla komite i budsjettinnstillinga understrekar at dåpsopplæringa i Den norske kyrkja er ein viktig føresetnad for å halda oppe ei brei og engasjert folkekyrkje. Komiteen ser

det til og med som ei viktig oppgåve å styrkja dåpsopplæringa. Difor heng liv og lære dårleg saman når fleirtalet i komiteen ikkje vil vera med på ei løyving på 2 mill. kr til forsøks- og utviklingstiltak innanfor dåpsopplæringa. Sjølv sagt er den framtidige utforminga av dåpsopplæringa i Den norske kyrkja ei stor sak, som eg vil leggja fram for Stortinget for grundig handsaming seinare. Ei løyving på 2 mill. kr til dette formålet no ville vera eit konkret signal til Den norske kyrkja om at Stortinget ser dåpsopplæringa som eit viktig felt i åra framover.

Om eg er forundra over forslaget frå fleirtalet i komiteen på dette punktet, er eg endå meir forundra over at fleirtalet foreslår løyvingane til presteskapa redusert med 14 mill. kr. Dette fører til at vi ikkje får den auken i talet på prestestillingar neste år som Regjeringa la opp til. Dette er ikkje bra, fordi eg veit at Kyrkja sitt behov for nye stillingar er stort. Mange prestar har ein svært pressa og krevjande arbeidssituasjon, og det er eit problem at mange ikkje får tatt ut den fritida dei burde ha, og som dei rettmessig har krav på. Det var eit godt steg i rett lei då den nye fritidsavtalen for prestane tok til å gjelda frå 1. april i år. Dette er ein avtale departementet under Stoltenberg-regjeringa og fagrørsla var einige om. Men utan praktisk tilrettelegging hjelper det lite. Dei 35 nye prestestillingane, i tillegg til dei 35 som kom på plass for inneverande år, ville ha vore eit viktig tiltak for å hjelpa på denne situasjonen. Eg synest det er leit at fleirtalet i komiteen ikkje kunne slutta seg til forslaget frå Regjeringa her. Det er oppsiktsvekkjande at fleirtalet ikkje har større respekt for avtalen mellom departementet og fagrørsla til prestane.

Eg vil òg minna om at Stortinget tidlegare i år behandla ei stortingsmelding om økonomien i Kyrkja. Av denne meldinga går det klart fram at det er eit behov for nye prestestillingar. Stoltenberg-regjeringa, som la fram meldinga, ville gå inn for at det i åra framover blir ein vesentleg auke i talet på nye prestestillingar. Då kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen behandla stortingsmeldinga, viste medlemene frå m.a. Arbeidarpartiet, Framstegspartiet og Senterpartiet til at det i dei siste åra har blitt eit stadig aukande arbeidspress for prestane, og at ei auka satsing på prestestillingar og på arbeidsmiljøet til prestane derfor er viktig for kyrkjelydane og kyrkjelydsarbeidet. Når Regjeringa ved første høve, i statsbudsjettet for 2002, følgjer opp dette ved å foreslå ein større auke i talet på prestestillingar, går altså dei same partia imot. Både eg og Kyrkja har etter dette god grunn til å gi uttrykk for både undring og vonbrot.

Eg har dessutan merka meg at fleirtalet i komiteen går inn for å redusera tilskotet til dei kyrkjelege fellestråda i 2002. Fleirtalet foreslår at løyvingane blir 100 mill. kr. Forslaget frå Regjeringa er på vel 112 mill. kr, noko som er ei vidareføring av nivået frå 2001. I den generelt stramme og vanskelege økonomiske situasjonen som dei fleste kyrkjelege fellestråda er i, vil forslaget frå fleirtalet i komiteen virke svært negativt inn. Det er svært negativt at fleirtalet heller ikkje her kunne vera med på forslaget om å styrkja Kyrkja sitt lokale arbeid.

Eg er sjølv sagt merksam på at fleirtalet meiner reduksjonane i kyrkjebudsjettet bør kunna rettast opp til våren i revidert nasjonalbudsjett. Den løysinga komitefleirtalet peikar på, er å ta i bruk avkastinga frå Opplysningsvesenets fond. Generelt vil eg minna om at fondet ikkje er ei Sareptas krukke som aldri blir tom. Den disponible avkastinga frå fondet er tett knytt til utviklinga i finansmarknadene og til omfanget av andre utgiftsplikter fondet har. I tillegg ynskjer vi å sikra real- eller grunnverdien av fondet – eit mål det var brei semje om under behandlinga av stortingsmeldinga om økonomien i Kyrkja i Stortinget tidlegare i år. Utan omsyn til spørsmål om bruken av fondet: Kyrkja og eg må i dag ta til etterretning det som er realiteten i forslaget frå komitefleirtalet. Kyrkjebudsjettet blir redusert med meir enn 27 mill. kr i høve til forslaget frå Regjeringa. Eg må seia at eg på vegner av Kyrkja hadde von om eit betre resultat i behandlinga av denne saka.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Eva M. Nielsen (A): La meg ta det siste først. Vår kirkestatsråd sier: Vi må øremerke midler til fellestrådene i kommunene, kommunene kan ikke sjøl ta ansvaret for å prioritere fellestrådet.

Det er jo merkelig at kommunene kan prioritere helse, de kan prioritere de små barna, de store barna, de eldre, men akkurat på dette feltet har man ikke tillit til at kommunene vil prioritere.

I forbindelse med den kommende debatten om stat og kirke er vi mange i Arbeiderpartiet som har et sterkt engasjement for framtidens folkekirke. Jeg gleder meg til den debatten, for der skal vi være med. For meg er det oppløftende, det er et fint perspektiv at vi har en ung og kvinnelig kirkestatsråd – relativt ung, hun er i hvert fall kvinnelig – fordi man da kan ha forhåpning om at Kristelig Folkeparti skal være med og fornye og åpne kirkerommet.

Jeg vil be statsråden om å si litt om framdriften i forbindelse med Bakkevig-utvalgets innstilling, og også litt om hvordan hun ser for seg høringsrunden og behandlinga ellers i forkant av Stortingets behandling av Bakkevig-utvalgets innstilling. Hvordan ser statsråden for seg at berørte over hele landet, hele folkekirken, skal få være med og uttale seg i forkant av Stortingets behandling?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg takkar representanten Nielsen for hennar spørsmål.

Eg er òg veldig opptatt av at vi skal ha ei god og open folkekyrkje. Eg trur òg at vi er avhengige av å ha ei god dåpsopplæring for å ha det. Difor vil eg fyrst streka under kor vonbrotne vi er over at Arbeidarpartiet ikkje kunne medverka til at vi kom i gang med ei forsøksordning når det gjeld dåpsopplæringa.

Når det så gjeld Bakkevig-utvalet, er det eit utval som Kyrkja sjølv har nemnt opp. Utvalet kjem til å levera innstillinga si i løpet av våren. Den innstillinga skal då ut på brei høyring i heile Kyrkje-Noreg. Det er naturleg, trur

eg, at dei vender seg til den delen av samfunnet som har nemnt dei opp, nemleg Den norske kyrkja. Dei vil så koma med høyringsinnspel til Kyrkjerådet, som på Kyrkjemøtet til hausten sannsynlegvis får den fyrste debatten om innstillinga frå Bakkevig-utvalet. Deretter meiner eg det vil vera naturleg at vi òg får ein offentleg oppnemnd kyrkjekommisjon, som kan gå gjennom Kyrkjerådet sitt innspel og Bakkevig-utvalet si innstilling og dei høyringsinnspela som kjem frå kyrkjelydane rundt i heile landet.

Vi har god tid på oss når det gjeld denne saka, for dersom ein skal ha eit skilje mellom stat og kyrkje, må det grunnlovsendingar til. Denne prosessen må difor ta nokre år. Eg vil understreka at eg sjølv sagt er open for dei innspela som kjem frå Kyrkja. Eg vil ta det med meg. Så får vi vurdere situasjonen for den norske statskyrkja. Det som er heilt sikkert, er at om vi skal ha ei god og open folkekyrkje i Noreg, er dåpsopplæringa viktig, og økonomien i Den norske kyrkja er viktig. Difor vil eg understreka at eg trur det var rett for meg å lytta til råda frå Kyrkja sjølv om å øyremerkja tilskotet til kyrkjelege fellestråd. Men eg er veldig lei meg for at Arbeidarpartiet har vore med på å skjera ned 12 mill. kr på den posten.

Arne Sortevik (FrP): To ting til statsråden:

Det ene gjelder Opplysningsvesenets fond. Jeg går ut fra at statsråden har fått med seg fra innstillingen, side 43, at det faktisk er et strukturflertall hvor Fremskrittspartiet sammen med regjeringspartiene tar til orde for å få sett på regler knyttet til regulering av fondets grunnkapital, og ikke minst å få innarbeidet i fondets lover regler for fremtidig bruk av fondet. På den måten vil vi vise at det vi nå bruker til saldering i 2002, er en nødløsning. Vi innrømmer at det er en nødløsning, men vi har også pekt på at her er det minst to muligheter. Vi har en mulighet til å komme tilbake i revidert, men det er også en sjelden sjans for dem som blir rammet av kutt her, til å snu seg rundt og finne midler andre steder. Det er faktisk slik at det er de færreste av dem som får budsjettkutt, som har anledning til å vende seg et annet sted.

Og så til beklagelsen over at man brukte første anledning til å kutte og fjerne prestestillinger. Jeg føler at det er en problemstilling som vi også kan snu rundt, knyttet til stipender. Vi kan også anlegge den betraktning at regjeringen Bondevik brukte første anledning til å fjerne det som det var politisk flertall for ved slutten av forrige sesjon. Da var det et politisk flertall som ønsket å øke stipendandelen, og det ble også fulgt opp av den regjeringen som la frem det første budsjettet, i tråd med flertallsvedtak i Stortinget. Og da kan vi altså snu dette rundt og si at Bondevik-regjeringen brukte første anledning til å fjerne den lenge etterlengtede og lenge lovte økningen i stipendandelen i budsjettet – man kan like godt anlegge det synspunktet. Skal man få på plass justeringer innenfor en knapp ramme, slik vi er nødt til å gjøre innenfor det budsjettssystemet vi lever etter, så får noen noe, mens andre får en reduksjon. Denne gangen har vi valgt å prioritere stipendene. Det var en synlig prioritering ved slutten av forrige periode.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Fyrst vil eg seia meg glad for den merknaden som Framstegspartiet er med på med omsyn til bruk av Opplysningsvesenets fond. Og det er jo det som er det paradoksale, at her rammar ein på ein måte inn bruk av dei midlane som Framstegspartiet med eit anna fleirtal vida ut, og spørsmålet er korleis skal vi dekkja inn alt dette ein ynskjer å gjera via fondet, når vi allereie har pålagt fondet ei ekstraavgift på 15 mill. kr for meirutgifter ved å finansiera dei kommunale bustadene. Vi kan sitja igjen med null kroner meir enn desse 15 millionane. Vi veit ikkje enno, fordi dette er avhengig i ganske mange tilfelle av avkastning. Vi kan ikkje gjera slik som representanten frå Senterpartiet sa i sitt innlegg, og berre auka avkastninga. Det må fyrst vera ei avkastning før vi kan henta noko. Vi er då glade for at vi har fått ei innramming som Framstegspartiet er med på.

Og så om å bruka fyrste høve. Eg sa i innlegget mitt at vi brukte fyrste høve til å leggja fram 30 nye stillingar – eg nemnde for så vidt ikkje det høvet Framstegspartiet brukte til å ta dei vekk igjen. Men dette gjorde vi fordi prestane sin organisasjon saman med departementet, har skrive under på ein fritidsavtale for prestane, som altså krev 30 nye stillingar meir enn dei fem nye stillingane som Stoltenberg-regjeringa fann rom for, for at prestane faktisk skal halda den fritidsavtalen som dei har vore med og skrive under på, og som dei treng så sårt. Det syntest eg var viktig å få på plass.

Når det gjeld stipend, vil studentane med det som Bondevik-regjeringa har foreslått, få det betre til neste år enn dei har det i år. Vi har lovt 40 pst. stipendandel i løpet av fireårsperioden, men vi ville fyrst få vekk det negative ved det konverteringssystemet som Stoltenberg-regjeringa står for, eit system som er svært usosialt. Dei som stryk til eksamen, vil altså med det nye systemet få mindre i lån til neste år enn det dei vil få ved å følgja opplegget vårt. Og så vil vi fylla på med nye presentar på stipenddelen, og eg er sikker på at vi i løpet av fireårsperioden har halde ordet vårt òg på det området.

Rolf Reikvam (SV): Bare en liten kommentar til det aller siste. Man sa nøyaktig det samme for fire år siden, nemlig at man skulle opp på 40 pst. stipendandel. Vi ble stående på 30 pst. Man holdt ikke ord den gangen, men kanskje kan situasjonen endre seg nå, slik at vi kan tro på at man vil holde ord når det gjelder stipendandelen denne gangen. Men for å unngå den samme situasjonen hjalp vi til med å innføre 40 pst., slik at vi i alle fall er sikre på å holde ord.

Så til det som går på Den norske kirke. Det kan jo virke slik når en hører statsråden, at Den norske kirke stort sett består av prestestillinger – og takk for at det ikke er bare det! Den norske kirke er mye mer enn det, og det skal vi være glad for.

Når det gjelder de øremerkede midler, beklager jeg at de ikke ble lagt inn i rammene – at de kom tilbake som øremerkede midler. Jeg tror at det er helt avgjørende for Den norske kirke og de lokale menighetene at de er i stand til å slåss sammen med de øvrige delene av lokal-

samfunnet om de kommunale midlene. Det vil si at vi trenger en kommunalisering av Kirken for å aktivisere den lokalt, slik at de ikke bare sitter og forventer at midlene skal komme fra sentrale myndigheter.

Når det gjelder dåpsopplæringen, er vi helt klare. Vi skal ha en stortingsmelding, vi skal behandle den, vi skal legge rammene, og vi skal legge sterke føringer for hvordan dåpsopplæringen skal være. Men vi venter på stortingsmeldingen og regner med at vi får den i løpet av våren.

Så til vår løsning når det gjelder prestestillinger og diakonstillinger. Vi har anvist fondet og sagt at det vil være en god måte å finansiere dette på. Da jeg hørte statsråden, lurte jeg litt på om hun egentlig er interessert i å gjennomføre dette – om hun er villig til å bruke av fondsmidlene slik som flertallet her har anvist. Det synes jeg statsråden skal svare på. Vil hun ta dette på alvor? Vil hun gå inn og bruke midler fra fondet slik at vi kan få opprettet flere stillinger, slik som vi har påpekt? Eller mener hun at det ikke er så viktig å få flere stillinger, å få orden på dette, slik at det vil hun ikke gjøre – at fondet skal stå urørt, at det å samle skatter på jorden er viktigere enn å bruke det til nye stillinger?

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg har merka meg at SV sin måte å nærma seg studiefinansieringa på er å gjera det verre for nokre for så å gjera det betre for andre, i staden for å venta på at vi skulle få ein opptrappingsplan som på sikt hadde blitt ei god ordning for alle studentane. Det er ei prioritering SV har gjort. Det har vore litt underleg å vera her i salen og høyra på SV denne gongen; for fyrste gong har dei måtta forsvare eit budsjett der dei ikkje berre har kunna stå stolt for det dei har meint sjølve, men dei har måtta inngå eit kompromiss. Og dette er ein del av det kompromisset som SV har vore med på, som etter mi mening er veldig dårleg.

Så til stillingane i Den norske kyrkja. Eg er heilt klar over at det ikkje berre er prestestillingar dei treng – vi har f.eks. diakonar, vi har kateketar og vi har ei rekkje andre òg. Men for Regjeringa var det faktisk viktig å følgja opp den fritidsavtalen som Presteforeningen sammen med departementet hadde skrive under på. I neste omgang – når vi legg fram ei stortingsmelding om dåpsopplæring – må vi koma med ein ny opptrappingsplan når det gjeld andre stillingar. Vi treng ein del nye stillingar spesielt i forhold til kateketar, men òg innanfor diakoni. No vil sannsynlegvis resultatet for neste år bli dårleg. Det vi hadde kunna klart å få til i år, er det ikkje sikkert vi får til. Vi er avhengig av å sjå kva ein kan få ut av fondet. Det er veldig usikkert. Som representanten sikkert veit, er avkastninga for fondet veldig usikker. Vi har allereie sagt at vi skal bruka 15 mill. kr. meir. Eg ynskjer ikkje å koma med tal i dag for kva vi kan få ut av fondet, men vi veit at det er eit fleirtal som meiner at vi ikkje skal tappa fondet slik at det blir mindre. Pengane her – nokre mei-

ner dei er Kyrkja sine, og andre meiner dei er staten sine – skal brukast til kyrkjelege forhold. Men det er fyrste gongen ein har tatt til orde for å betala prestestillingar, som er statens ansvar, frå fondets midlar. Med dette vil vi få mindre pengar til kyrkjeleg drift av avkastning av fondet.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Jeg har lyst til å komme litt tilbake til prestestillingene, for jeg også stilte meg spørsmålet, etter å ha hørt statsrådets innlegg, om hun vil følge opp det som flertallet i komiteen sier, i forhold til Opplysningsvesenets fond, og opprette disse stillingene. Jeg synes det er svært alvorlig hvis statsråden ikke gjør som komiteens flertall sier i denne saken. Det er ikke lenge siden jeg selv var i prestestilling, det var før jeg kom inn på Stortinget, og jeg synes aldri at kutt er noe bra, ikke for Kirken heller. Men det jeg opplever at vi har gjort i forhold til disse prestestillingene og diakonstillingene, det er rett og slett å forskyve dem et halvt år. Det er en klar melding fra komiteen når det gjelder hvordan disse stillingene skal finansieres. Jeg forventer at statsråden følger det, men jeg skulle gjerne hatt et tydelig og klart svar på om statsråden vil følge komiteens flertall i denne sak.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Om Skjælaaen er forundra over mitt svar, så er eg svært forundra over Skjælaaens framferd i denne saka. Han sende ut ei pressemelding to dagar før vi la fram vårt budsjett, der han forlangte 13 nye prestestillingar frå Regjeringa, med den kommentaren at han ikkje trudde vi ville følgja det opp. Men det gjorde vi, og det fyrste Skjælaaen gjer, er å gå imot desse stillingane.

Så vil eg få svara i høve til bruk av fondet. Det er alle-reie bestemt at fondet skal finansiera dei kommunale bustadene. Her ligg det ei årleg meirutgift på 15 mill. kr. Fleirtalet i komiteen meiner altså at ein i tillegg skal overføra til statsbudsjettet meir enn 27 mill. kr i samband med revidert nasjonalbudsjett. I dag er det faktisk umogleg for meg å seia korleis ein skal finna inndekning for desse. Eg kan ikkje svara på det i dag, for eg veit ikkje kor mykje vi får til bruk. Det som er viktig for meg å understreka, er at det er venta beskjedne verdipapirgevinstar i år, utviklinga i finansmarknaden har svekt verdien av finanskapitalen, slik at det i denne situasjonen er høgst usikkert om det er mogleg å finna desse 27 mill. kr som fleirtalet ber oss om å finna. Difor kan eg ikkje svara meir klart. Det er ikkje viljen det står på, men eg veit ikkje om vi har så mykje pengar å henta ut. I tillegg seier òg komitefleirtalet – og desse to standpunkta skal korrespondera – at vi ikkje skal koma i strid med dei grunnleggjande føresetnadene at verdien av kapitalen ikkje skal forringast. Om desse to tinga skal sjåast i samanheng, er det ikkje sikkert vi har pengane som fleirtalet ber om. Om ein hadde støtta Regjeringas forslag, kunne Skjælaaen ha vore heilt sikker på at desse 30 nye prestestillingane hadde kome på plass. Men slik som situasjonen er for fondet i dag, kan eg ikkje svara på det, dessverre.

Ranveig Frøiland (A): Statsråden lurar på korfor ikkje fleirtalet kunne stola på at Regjeringa ville heva stipenddelen til 40 pst. i løpet av fire år. Bakgrunnen for det er at då det vart meir pengar til bruk i Stortinget, ca. 2 milliardar kr, prioriterte ikkje Regjeringa og regjeringspartia å auka stipenddelen til 40 pst., men dei prioriterte skattelette til dei som har mest frå før. Det er klart det var viktig for Arbeidarpartiet å auka stipenddelen, altså konvertera lån til stipend og få ein prosentdel på 40. Det var det faktisk eit fleirtal for i førre storting, i og med at òg SV støtta den auken i prosentdelen. Eg synest det var ei veldig stor utfordring frå Regjeringas side å utfordra eit fleirtal i Stortinget på akkurat dei 40 pst. Så det er bakgrunnen. Desse 40 pst. var veldig viktig for dei som var i fleirtal, og dei som er i fleirtal i dag. Ein stolar ikkje på at det her vil finnast ei ordning, når ein ikkje prioriterte i år, då ein hadde så mykje meir pengar å bruka.

Så til økonomien i Kyrkja. Statsråden gjer det til eit poeng at Arbeidarpartiet har vore med på å kutta ved første anledning. Arbeidarpartiet auka prestestillingane i fjoråret spesielt, og vi hadde òg ein auke i år. Men når det første som eg snakka om, stipend, ikkje vart overhalde, såg vi oss nøydde til å gjera ein del endringar og seia at dette kan Regjeringa koma tilbake til, dei kan finna dekning for desse prestestillingane i revidert nasjonalbudsjett. For eg er heilt einig i at det er behov for fleire prestestillingar i Den norske kyrkja, òg dersom ein snakkar om framtida – men ikkje minst for å vareta dei reglane som ein har inngått avtale om med fagrørsla.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: No ligg for så vidt ansvaret for lån og stipend under ein annan statsråd enn meg, men eg har likevel ikkje vanskeleg for å forsvare det som Regjeringa har gjort.

Det som var viktig for denne regjeringa, var faktisk å endra desse usosiale konverteringsreglane som Arbeidarpartiet stod for. Vi meiner faktisk at det må kunna gå an at dei som ikkje heilt klarer å følgja studieløpet, òg skal kunna få lån og stipend, og at ikkje alt skal gjerast om til lån. For oss var fyrste punkt å endra det, og så sa vi at vi ynskjer å trappa opp stipenddelen frå 30 til 40 pst. i løpet av fireårsperioden.

No veit vi, og tar til etterretning, kva Stortinget vil vedta. Men det har kosta, og ein av dei sektorane som det går ut over, er altså Den norske kyrkja. Det er mi plikt som ansvarleg for Kyrkja å gjera greie for kva det har gått ut over når Arbeidarpartiet, som replikkinnhavaren representerer, prioriterer studentar, og faktisk òg prioriterer at nokre studentar skal få det dårlegare. Desse prioriteringane har gått ut over ein sektor, og det er Den norske kyrkja. Eg meiner faktisk at i forhold til debatten om skilje mellom kyrkje og stat, i forhold til dåpsopplæring og i forhold til tronge budsjett rundt omkring i fellerådane i kommunane våre var det viktig for meg å understreka at det å prioritera slik som fleirtalet har gjort, har gått ut over fritidsavtalen som departementet skreiv under i ei tid då representanten Frøilands parti sat i ansvarleg posisjon i regjering. Avtalen tar ein ikkje på alvor. Eg er heilt klar over at for inneverande år fekk vi inn 35 nye preste-

stillingar. Det måtte vera på plass for at avtalen skulle koma i mål. I år ynskte arbeidspartiregjeringsa å prioritere berre fem. Det blir 30 prestestillingar for lite, og det vil gå ut over dei tilsette. Dermed kan ikkje dei stola på Arbeidarpartiet.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Regjeringas endra framlegg til utdaningsbudsjett er eit vonbrot sett på bakgrunn av at valkampen i haust blei ein konkurranse om kva for parti som ville satse mest på utdanning og kompetanse.

Eg konstaterer at regjeringa Bondevik trass i auka handlefridom valde å kutte utdanning og forskning betydeleg. Det er absolutt ingen grunn til å seie seg fornøgd med det, men forliket mellom Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Framstegspartiet og Arbeidarpartiet viser derimot vilje til å styrkje innsatsen innanfor utdanningsområdet.

I dette hus og i denne sal kan nok skulekvardagen verke både fjern og lite konkret. Men det manglar ikkje på tilbakemeldingar. Det går mest ikkje ein dag utan at media slår opp elendet både når det gjeld kompetansenivået til elevane, elendig arbeidsmiljø og dårlege lærarar. Og mange politikarar kastar seg på denne bølga. Ja, eg ønskjer ikkje å kritisere det, men eg føler at denne debatten er for lite nyansert. Det er godt dokumentert at standarden på skulebygga våre ikkje held mål, men me skal vakte oss vel slik at me ikkje generaliserer det.

Når det gjeld kvaliteten på lærar og elev, er nok eg meir nyansert enn det me ofte blir presenterte for gjennom målingar og undersøkingar. Statistisk materiale kan brukast til så mangt, og det er ei sanning at skulen ikkje kan heve seg til ein høgare kvalitet enn det læraren hevar seg til. Det betyr at den viktigaste faktoren med andre ord er den menneskelege faktoren. Derfor er det viktig å gripe fatt i lærarutdanninga, slik også Regjeringa varslar.

I desse dagar legg kommunar og fylkeskommunar siste hand på sine budsjett for neste år. Det er ikkje eit lystig arbeid for våre lokalpolitikarar, og eg får mange tilbakemeldingar om store kutt i kommunale og fylkeskommunale budsjett. Me veit at skule og utdanning må li. Fleire kommunar har mindre befolkningsgrunnlag enn tidlegare, og dette fører til mindre skatteinntekter for desse. Og da er det viktig å gjere konsekvensanalysar over kva slags følgjer dette vil få for verksemdar som skal gjelde alle, uavhengig av bustad.

Me ser ein tendens til at grendeskular blir lagde ned og private skular blir etablerte. Spørsmålet blir om det er slik at dei private skulane ikkje har det same økonomiske presset på seg som dei offentlege.

Fleire fylkeskommunar fryktar eit svekt utdanningstilbod på vidaregåande opplæring neste år. Og det er ein reell frykt dersom fylka ikkje får eit rettferdig oppgjær i samband med at staten skal overta sjukehusa frå 1. januar neste år. Under budsjettbehandlingsa sist veke for Kommunal- og regionaldepartementet blei det vedteke at Regjeringa i samband med revidert budsjett for 2002 skulle

come tilbake med eit opplegg for eit slikt rettferdig oppgjær.

I desse dagar kan me gle oss over gode idrettsprestasjonar på handballbanen. I tillegg har me sett gode resultat i skisporet, og dei gode resultat i alpinbakken viste seg i går. Mange av utøvarane har teke den vidaregåande utdanninga si på landslinja, der dei har kombinert utdanning og toppidrett.

Eg registrerer at eit fleirtal i komiteen vurderer ordninga med landslinje som viktig, og at dei er tilfredse med at ordninga blir ført vidare. Når eit fleirtal likevel reduserer denne budsjettposten med 30 mill. kr, er det ikkje dermed sagt at tilbodet vil forsvinne. Bakgrunnen for å ha landslinjeordninga er at desse tilboda er særskilt kostnadskrevjande. Fleire tilbod har kome inn i ordninga dei siste åra utan at ein dermed har vurdert om ordninga har fungert etter det som var føremålet. Vidare er det enkelte som meiner at dagens tilskotsordning er lite rettferdig og tilfredsstillande. Derfor er det fornuftig at fleirtallet nå stoppar litt opp og ber om ein total gjennomgang av tilskotsordninga for landslinjer i revidert budsjett for 2002. Dermed får ein òg ein total gjennomgang av strukturen på landslinjetilboda.

Det er med undring eg registrerer at statssekretæren i departementet gjennom TV 2 allereie har gjort si evaluering og vurdering av dette spørsmålet. Dette har skapt stor uro rundt omkring i landet, og det beklagar eg.

Presidenten: Presidenten vil opplyse at med de innregnede talere, inkludert 3-minuttersinnleggene, har vi en taletid til rundt kl. 15. Hvis det ikke tegner seg flere talere, vil presidenten ta sikte på å gjøre voteringen ferdig umiddelbart etter debatten. Blir det imidlertid en rekke 3-minuttersinnlegg i tillegg til dem som er kommet, vil vi fortsette debatten kl. 18.

Ine Marie Eriksen (H): Jeg vil bare kort få gjøre forrige taler oppmerksom på at det nok ikke er statssekretærens og departementets uttalelser som gjør elevene ved landslinjene bekymret, men at det er kuttet som flertallet foretar, som gjør elevene – med god grunn – bekymret.

15 pst. konvertering i studiefinansieringen var ifølge representanten Reikvam ikke SVs primære standpunkt. Men når Carl I. Hagen og Fremskrittspartiet sa til flertallet i kirke-, utdannings og forskningskomiteen at de skulle hoppe, var det sånn at Karita Bekkemellem Orheim, Rune J. Skjælaaen, Rolf Reikvam og til og med Kristin Halvorsen gjorde et lite hopp – for maken til politisk krumspring skal man lete lenge etter.

Karita Bekkemellem Orheim sa at Samarbeidsregjeringa vil måtte lære fra dag til dag hva det vil si å måtte samarbeide. Men til forskjell fra Arbeiderpartiet legger altså vi vår politikk til grunn for det samarbeidet. Vi lar den styre om det blir et samarbeid eller ikke. Når vi ikke blir enig med Fremskrittspartiet om en politisk kurs, blir det heller ikke en avtale, nettopp fordi vi ikke er enig. Vi forandrer ikke politikken vår i en sein nattetime for å gjøre Fremskrittspartiet til lags. Det har både Arbeiderparti-

et, SV og Senterpartiet gjort i år. Både SV og Fremskrittspartiet snakker varmt om sine alternative budsjetter, men det er altså ikke Senterpartiets, SVs eller Fremskrittspartiets alternative budsjetter som blir vedtatt i kveld, det er det budsjettet de sammen kom fram til. Og den eneste måten SV i år har bidratt til å oppfylle sitt valglofte på om å sette barn og unge først, er rett og slett ved å sette barn og unge først i køen når det skal kuttes i budsjettet.

Budsjettalliansen mellom Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og Fremskrittspartiet har sett seg helt blind på å drive symbolpolitikk. De ønsker å innføre en stipendordning for noen av studentene to måneder før Samarbeidsregjeringa hadde lagt opp til å starte opptrappinga. For å få til dette har de altså kuttet 12,8 mill. kr i norskopplæring og morsmålsopplæring for minoritets elever i grunnskolen. De kutter 26 mill. kr på bygging av studentboliger. Og ikke minst: De innfører en konverteringsordning som sosialt rammer veldig skeivt.

Representanten Bekkemellem Orheim snakket seg varm mot mobbing og rasisme i skolen. Likevel har hun altså ingen betenkeligheter med å innføre et kutt på nesten 13 mill. kr på språkopplæring, som Arbeiderpartiet sjøl har sagt er en viktig del av jobben mot rasisme.

Representanten Heikki Holmås fra SV har tidligere fra denne talerstol i spørretimen tatt opp spørsmålet om bygging av studentboliger og lagt vekt på hvor viktig det var å nå målet om 1 000 bygde boliger pr. år. Likevel kutter altså SV de 26 mill. kr som Regjeringa hadde lagt inn ekstra nettopp for å oppfylle målet om 1 000 studentboliger i året.

Både representanten Giske og resten av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet lovte at konvertering ikke skulle innføres før kvalitetsreformen var på plass. Det står det også i den brosjyren som kom fra departementet da Giske satt der. De innfører likevel en konverteringsordning nå, og fører studentene bak lyset.

Representanten Bjørnstad påstår at Arbeiderpartiet har levert. Det har Arbeiderpartiet ikke gjort. Studentorganisasjonene kalte det bare for noen få måneder siden et historisk løftebrudd at man nå gikk inn på en konverteringsordning. For å kunne slå seg på brystet med en stipendandel på 40 pst. for en del av studentene, har flertallet bedrevet ganske aktivt det man vil kalle for en strutsepolitikk – unnskyld uttrykket, president. Kuttene rammer studenter i studietida, og det er det som er det problematiske. Man omfordeler penger fra de studentene som ikke har normert studieprogresjon, som ikke står til eksamen, til de studentene som lykkes.

Omtrent en tredjedel av alle studenter blir før eller siden forsinket eller stryker i studiene sine. De studentene får mindre stipend med det nye flertallets opplegg. Kvalitetsreformen skal sikre bedre oppfølging, og da kan det også være naturlig å se på en konverteringsordning, som Regjeringa la opp til. Men før den er på plass, kan aldri konverteringsordninga bli noe annet enn en usosial ordning som omfordeler fra dem som ikke lykkes, til dem som lykkes. Studentene jubler verken for dette eller for kutt i studentboliger.

Presidenten: Det er presidentens oppfatning at når representanten selv finner grunn til å be om unnskyldning for språkbruken, burde hun latt være å føre et slikt språk.

Carl I. Hagen (Frp): Som jeg sa til noen kolleger i rotunden for et lite øyeblikk siden, er det faktisk slik at Fremskrittspartiet på sitt partiprogram i over 15 år har hatt en endring i studiefinansieringen, dithen at vi har ønsket å gi en belønning til de studentene som hadde normal fremdrift i studiene, som konsentrerte seg om å studere og drev litt mindre med festing og andre ting, og altså ble ferdig på normert tid. I 15 år har vi sagt at vi skal belønne dem i forhold til dem som på grunn av at de kanskje er litt late og driver med andre ting, bruker mer tid og opptar plass.

Skjønt vi er glade for å ha fått gjennomslag for dette etter å ha hatt det på programmet i 15 år, er det litt merkelig at det er sammen med Arbeiderpartiet og SV, og ikke Høyre! Det har alltid tidligere vært Høyre som har snakket om å belønne de driftige, de som står på, de som jobber, i forhold til dem som ikke gjør det.

Og nå snakket altså representanten Eriksen om de studenter som lykkes kontra de som ikke lykkes. Det er da vel ikke et spørsmål om hell om man greier å gjennomføre studiene på normert tid eller ikke! Det er da vel et spørsmål om evner, men også i høy grad om egen arbeidsinnsats – det å konsentrere seg om studiene og ikke gjøre alt annet.

I alle andre situasjoner i samfunnet er det faktisk Høyre som snakker om at man skal belønne dem som er driftige, som står på og som gjør det kjempebra. Når det gjelder utdanningspolitikken, er det plutselig omvendt. Der er det spørsmål om hell og lykke om man greier en eksamen! Hvordan statsråden kan forsvare det, er for meg komplett ubegripelig når jeg har hørt en del innlegg av henne opp gjennom veldig mange år. Hun har gitt inntrykk av akkurat det motsatte. Så her har det nye regjeringspartiet Høyre et meget alvorlig internt problem.

Vi er veldig glad for at vi nå har fått gjennomført en slik reform sammen med Arbeiderpartiet og SV. Det ble en slags ekstrabonus som vi synes er skikkelig artig. Det er resultatet som teller, og resultatet som er avgjørende. Og det er et signal til dem som nå skal ta høyere utdanning, om at man blir belønnet hvis man gjør en skikkelig innsats, hvis man står på og følger opp både forelesninger og studier osv. Selvsagt, hvis det er snakk om sykdom og sånne ting, må man finne ordninger som tar vare på det. – Så vi er veldig glade for, etter å ha hatt det på partiprogrammet i 15 år, at det blir gjennomført.

Så skjønner vi at det er enkelte i regjeringspartiene som er litt skuffet – det er bl.a. snakk om at studenter i utlandet kan få noen småproblemer på grunn av den nye utbetalingsformen. Det kan man ordne. Men det jeg synes er rart når enkelte snakker om studier i utlandet, er hvorfor man på prinsipielt grunnlag avviser Fremskrittspartiets forslag om et eget utenlandsbudsjett. Når det er såkalt press i innenriksøkonomien, som noen hevder – det tror vi ikke lenger vil være noe særlig problem, for det går den motsatte retningen nå – og den norske stat har

massevis av penger som ikke kan brukes i hjemlandet på grunn av press i økonomien, hvorfor i all verden innfører vi ikke i dag langt mer omfattende kjøp av studieplasser i utlandet, uten at det belastes alle disse merkverdige beregningene til skredderøkonomene i Finansdepartementet? Vi burde være nettopp det land som aktivt kjøpte studieplasser ved universiteter og høyskoler i Australia, England, Tyskland, Frankrike, Sveits, USA og andre land, og hadde gode stipendordninger for utenlandsstudier, slik at vi også reduserte presset på vårt eget utdanningssystem her hjemme.

Jeg synes det er leit at verdens rikeste land, som har gode muligheter til å foreta langsiktige investeringer i kompetanseoppbygging av den oppvoksende slekt, sier nei, og sier at det er viktigere at alt skal plasseres i aksjer i Coca-Cola og Philip Morris og andre selskaper, i stedet for i større grad å være plassert i kompetanse hos unge mennesker.

Vi burde ha fått gjennomslag for at utgifter som påløper i utlandet, ikke skal tas med i de makroøkonomiske regnestykkene som er grunnlaget for hva man kan bruke av penger her hjemme. Vi burde se mulighetene til å omforme noe av den kapitalen til kunnskapskapital i våre unge mennesker. Jeg utfordrer også her Kristin Clemet til å begynne å arbeide innad i Regjeringen for å få gjennomslag for et så fornuftig forslag som et eget utenlandsbudsjett.

Kjell Engebretsen hadde her overtatt presidentplassen.

Eva M. Nielsen (A): Det er påfallende hvordan årets budsjettdebatt i komiteen har fått Kristelig Folkeparti til å stramme leppene og til tider virke fornærmet. Innimellom har temperaturen vært stigende, og det er kanskje ikke så rart. Det må jo være en påkjenning for mange gode KrF-ere å sitte i regjeringsposisjon og ukritisk forsvare en ren Høyre-politikk. Og alle vet jo det kommer mer av samme slaget.

Men tross skillelinjene: Som representant for vårt nordligste fylke, må jeg si meg tilfreds med at en tilnærmet samlet komite har stilt seg positiv til forslaget om å søke å etablere et utdanningstilbud innenfor tekniske fag rettet mot ungdom i indre Finnmark. Et slikt tilbud har mange positive elementer i seg og blir et viktig bidrag for å dekke kompetansebehovet innenfor den regionen som står overfor så mange utfordringer og muligheter i Barentshavet.

Det er derimot veldig trist at kun Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet maktet å ta en beslutning om at vår nordligste landsdel trenger et tannlegestudium, etablert i Tromsø. Dessverre har komiteens flertall bedt om enda mer papir, flere utredninger, som for Nord-Norges del betyr en drøvtygging av de samme konklusjonene som forelå i 1999, da forrige utredning ble lagt fram. Forskjellen fra da til nå er bare at nå er behovet enda større.

Slik som regjeringspartiene har uttrykt det, virker det som om man ønsker å sette tannlegeutdanninga i Oslo, Bergen og Tromsø opp mot hverandre – altså en kon-

fliktmodell – noe som neppe setter fortgang i beslutningsprosessen.

Så til fiskeri og havbruksforskning. Her har Bondevik II-regjeringa virkelig klint til og rasert budsjettet. I forhold til Stoltenberg-regjeringas forslag taper denne viktige sektoren 30 mill. kr i 2002. Det er et gedigent løftebrudd. Havbruksnæringen har et enormt potensial for vekst i hele landet. Forskningen er viktig også sett i lys av Norges plass som fremtidig fiskerinasjon, og ikke minst i forhold til de begrensninger som kan komme i ressursuttaket.

La meg skifte tema. Neste år vil Stortinget ta den store debatten om kirke og stat når Bakkevig-utvalgets innstilling foreligger. Den ser jeg fram til.

For Arbeiderpartiet er det vesentlig å få svar på alle de ubesvarte spørsmål omkring kirke og stat. Hva med folkekirkens framtid, utforming og struktur? For tiden pågår debatten i Kirkens egne organ, og her på Stortinget må vi finne oss i å ile langsomt – i respekt for Kirkens egne prosesser, Kirkens egne meninger og Kirkens indre liv. Det er vesentlig å vektlegge at denne debatten også eies av folkekirkens store flertall; de som er der to-tre ganger i året. Hverdagsmenneskene må kunne se inn i folkekirkens rommet og kjenne igjen verdiene og holdningene som speiler seg ellers i samfunnet.

Vi som står med ett bein i den gammelkirkelige bedehuskulturen og det andre beinet i en inkluderende arbeidskirke, ønsker å være gode representanter for kirkelivet og menighetsarbeidet i Kirken lokalt og det den står for.

Jeg vil advare mot noe som jeg ser tendenser til fra Kristelig Folkepartis side, nemlig å forsøke å ta monopol på kirkesakene og monopol på de rette holdningene i folkekirken. I folkekirken er det nemlig slik at alle har stemmerett og hvert enkelt medlem har like stor aksjepost. Og her på Stortinget skal vi ivareta alle småaksjonærene og deres interesser.

Til slutt vil jeg vise til forslag nr. 8, fra SV, som Arbeiderpartiets medlemmer vil støtte.

Jan Olav Olsen (H): Gjennom sitt tilleggsforslag til statsbudsjettet styrket Regjeringen på vesentlige punkter det opprinnelige budsjettforslaget fra regjeringen Stoltenberg. Blant annet fikk kirkekapitlet en vesentlig økning, grunnskolen fikk tilbake midler for å gjennomføre skriftlig eksamen på tradisjonell måte samtidig som timetallet i 2., 3. og 4. klasse ble økt gjennom rammeoverføringene til kommunene, bevilgningene til studentboliger ble vesentlig økt, og det kom midler for å drive holdnings-skapende verdiparbeid i skolen.

Gjennom behandlingen i finanskomiteen ble rammeområde 17 ytterligere styrket med 139,2 mill. kr for å opprettholde direkte tilskudd til landslinjene i videregående skole.

Behandlingen i komiteen har dessverre ført til at budsjettet er nesten tilbake der vi var. Flertallet i komiteen har valgt å prioritere en høyere stipendandel for studenter fra 1. november 2002. For å få det til er viktige budsjettposter redusert. Dette er svært beklagelig.

Det er beklagelig at flertallet velger å barbere kirkebudsjettet. Ved å redusere kap. 341 med 14 mill. kr fjernes de 30 nye stillingene som var lagt inn, og vi er i en situasjon der statens forpliktelser knyttet til fritidsavtalen for prester ikke kan oppfylles. Kreativiteten når det gjelder å knytte dette opp mot Opplysningsvesenets fond, er med respekt å melde lite imponerende. Beklagelig er det også at flertallet fjerner 2 mill. kr til utviklingsarbeid innen dåpsopplæring. Kirken hadde fortjent disse midlene. Alvorlig er det når flertallet reduserer det særskilte tilskuddet til fellerådene med 12,3 mill. kr. Alle vet at midlene i de kommunale fellerådene er knappe. Nå gjøres de enda knappere, noe som utvilsomt vil gå ut over aktiviteten. Jeg vil også nevne at komiteens mindretall, regjeringspartiene, vil beholde det særskilte tilskuddet til privateide skole- og kirkebygg. Vi konstaterer med forbauselse at Fremskrittspartiet i fjor uttalte i Budsjettinnst. S. nr. 12, sidene 19 og 20, at å kutte disse midlene er «en vanskeliggjøring av vårt mål om likeverdig opplæring for alle barn uavhengig av foreldrenes inntekt og formuesforhold. Disse medlemmene foreslår derfor å opprettholde bevilgningen på post 75 med 15 mill. kroner».

Der er derfor med forbauselse vi registrerer at Fremskrittspartiet i år foreslår å kutte bevilgningene fullstendig og vanskeliggjør dermed sin egen målsetting.

Flertallets forslag om kutt i landslinjeordningen med 30 mill. kr er sterkt beklagelig. Framtida for flere av landslinjene gjøres nå usikker. Ut fra innstillingen er det umulig å vite hvordan de gjenværende midler skal fordeles. Merknaden om at «linjer som er særskilt kostnads-krevende eller har nasjonal betydning bør prioriteres», gir få føringer innenfor et system der landslinjene er opprettet nettopp fordi de er kostnads-krevende eller har nasjonal betydning.

Det er beklagelig at eksamensordningen i grunnskolen svekkes. For oss som tror at eksamen er viktig både som del i læringsprosessen og i den samlede elevvurdering, har det vært viktig å opprettholde bevilgninger som muliggjør den sentrale sensurering av eksamen. Jeg må tillegge at jeg ikke har noe fjernt forhold til skolehverdagen. For to måneder siden var jeg rektor på en ungdomsskole. Vi konstaterer at flertallet nå svekker eksamensordningen, også partier som tidligere har stått bak ordningen. Og denne omleggingen av eksamensordningen skjer også samtidig med at bevilgningene til departementet og Statens Utdanningskontor reduseres.

Som saksordfører for kap 203, Statens Utdanningskontor, vil jeg peke på at kontorene har fått redusert sin bevilgning gjennom mange år. En reduksjon også i år vil i sterk grad vanskeliggjøre og forsinke kontorenes oppgaver, og nå skal de altså i tillegg også ta seg av eksamen.

Til slutt vil jeg peke på en gledelig ting. Det er enstemmighet om en merknad om kulturskolene. Vi avventer nå en sak om dette viktige kulturtilbudet i kommunene fra departementet.

Helheten i forslaget fra komiteens mindretall er svært god. I tillegg til det som er nevnt, betyr det opprettholdelse av bevilgningen til språklige minoriteter og til student-

boliger, samt økning til utenlandsstudenter og til studentbarnehager samt enkelte private skoler. Jeg tillater meg derfor å anbefale mindretallets forslag.

Presidenten: Presidenten vil opplyse om at det nå er så mange som har tegnet seg til treminuttersinnlegg, at møtet vil bli avbrutt og satt igjen kl. 18.00.

Elsa Skarbøvik (KrF): En har sagt det slik: Jeg forstår meg ikke på utdanning egentlig. Først lærer vi å gå, så lærer vi å snakke, og deretter kommer vi på skolen og får beskjed om å sitte stille og holde munn!

Hjertesukket passer kanskje ikke lenger. For de siste dagers oppslag viser at mange elever verken sitter stille eller tier stille. Forskningsprosjektet PISA går ut på å sammenligne 15-årige elevers kompetanse innen lesing, matematikk og naturfag med fokusering på: Hva synes å føre til god læring? I Norge er leseferdighetene langt dårligere enn i de fleste land vi sammenligner oss med, og vi kommer på bunn når det gjelder disiplin og bråk i klasserommet.

Regjeringen Bondevik satte derfor inn to tiltak for å kunne gjøre noe med dette, nemlig én time mer i 2., 3. og 4. klasse for å styrke norskopplæringen og tiltak for verdier i skolehverdagen og tiltak mot mobbing. Det må nemlig arbeides på flere områder for å få en bedre skole. En god skole som hjelper barn til mestring og utvikling, formidler også kulturarv og verdier. Til det trengs dyktige lærere, som vi har mange av i dag. Kristelig Folkeparti ser fram til ny melding om lærerutdanning. Vi ønsker å styrke lærerrollen, bl.a. ved at læreren får konsentrere seg om selve undervisningen, og at andre yrkesgrupper tar seg av sosialpedagogiske tiltak, sammen med en styrking av rådgivere og sosiallærere.

Barn kommer ikke i reprise, står det på døren til kontoret mitt. Det er en plakat fra foreldreaksjonen i valgkampen om kvalitet i skolen. Jeg er enig med FUG, som påpeker at foreldrenes medvirkning og innflytelse i grunnskolen er av avgjørende betydning for elevenes lærings- og oppvekstmiljø. Foreldrene kjenner barna sine best, men lærerne kjenner skolens innhold og pedagogikk best. Disse to forhold må følges ad og utfylle hverandre. Derfor må skole-hjem-samarbeid styrkes, og både foreldre og lærere må være tydelige oppdragere.

Også folkehøgskolene er et godt tilskudd til skolesystemet vårt og en viktig del av folkeopplysningstradisjonen. Kristelig Folkeparti minner om vedtaket fra i vår der flertallet sier at «elever ved folkehøgskolene skal få stipend og lån for 10 måneder». Regjeringspartiene vil også styrke utenlandsstudentenes økonomiske situasjon ved å gi økninger i gebyrstipend. Når opposisjonspartiene ikke er med på økningen av 13,5 mill. kr til skolepenger, vil mange få det vanskelig med å ta studier i utlandet. Da hjelper det ikke med fine ord om internasjonalisering og globalisering, som vi har hørt. Hva med de månedlige utbetalinger for disse studentene? Vi ønsker å gi ANSA, som representerer over 20 000 utenlandsstudenter, et løft ved å styrke dem med en studentrådgiver som motvekt mot de kommersielle aktører i markedet.

(Skarbøvik)

Flertallet viser til de store byggebehovene i universitets- og høyskolesektoren og slutter seg til de prioriteringer som angår Rogaland, Østfold, Oslo og Nesna. Jeg er glad for at også Høgskolen i Vestfold nå er kommet dit at ferdigstilling av forprosjektering av nødvendig bygg blir fullført. Vi har ventet lenge i Vestfold på at også Avdeling for lærerutdanning kan få sitt sterkt etterlengtede bygg.

Når det gjelder privatskolene, understreker Kristelig Folkeparti foreldrenes rett til å velge alternativ for sine barn. Jeg er glad for at et flertall sier i innstillingen at privatskoleloven skal gjennomgås, og at departementet skal arbeide for å sikre bedre økonomisk grunnlag for valgmulighetene. Opposisjonspartiene, bl.a. Fremskrittspartiet, er i denne omgang ikke med på regjeringspartiernes økning til privatskolesektoren, bl.a. tilskudd til undervisningsutstyr for private skoler.

Mye er sagt i debatten om sorg, sårhet osv. Det skal visstnok være om regjeringspartiene. For når vi påpeker konsekvensene av flertallets forslag, må vi også ta med de negative sider, for det gjør de selvfølgelig ikke selv. Hadde det bare gått ut over Kristelig Folkeparti eller Høyre eller Venstre, skulle vi tålt det. Men det er Kirken og andre deler av Skole-Norge som det går ut over, og da er det ikke snakk om at Kristelig Folkeparti har eller tar monopol på kirke. Vi lytter til hva som er Kirkens behov, og derfor har vi mer enn monopolpenger å dele ut.

Jeg vil sitere fra et leserbrev i dagens Vårt Land, som har overskriften «Politikerskapt forakt og frustrasjon», for å vise til hva man tenker der ute:

«Til kirkekomiteens flertall.

Vet dere hva dere gjør? Med et pennestrøk har dere radert vekk forslaget til 35 prestestillinger. Hvem er det som får svi? Jeg er en av dem.»

Det sier altså en prost i Senja prosti, Oddmund Brundtland.

Han sier videre:

«Avtalen ble inngått mellom Kirkedepartementet og Presteforeningen mens statsråd Giske regjerte. Og han var «mektig stolt» over avtalen da han besøkte Kirkemøtet i fjor høst.

35 nye stillinger hadde avtalen utløst, «og mer skal det bli!»»

Dette sa han – og gikk fra løftene.

Ranveig Frøiland (A): Ved årets budsjett prioriterte Kristeleg Folkeparti skattelette til dei som har mest frå før. Derfor vart rammene til undervising altfor små i forhold til kva ein skulle ha ynskt og brukt på undervising og på forskning – på alt som høyrer til denne sektoren. Men når alle må halda seg til dei rammene som er fastlagde, er det klart at ein må gjera strenge prioriteringar. Det er på denne bakgrunnen at Arbeidarpartiet var så oppteke av å få stipendet på plass då vi diskuterte kvalitetsreforma, at vi skulle få auka stipenddelen til 40 pst., og at det var viktig å få gjort det i denne budsjetttrunden.

Eg må seia at eg vart veldig overraska då eg hørde statsråden for kyrkjesaker snakka om den stipendutfor-

minga som fleirtalet her i salen har gjort, på den måten som ho gjorde, at den er usosial, og at den rammar alle studentar. Det er verkeleg ei god ordning. Ingen studentar med studium over to år – dersom dei skulle vera uheldige, av ei eller anna årsak, ikkje å klara eksamen – vert ramma av den. Alle får ei betre ordning med den ordninga vi legg opp til. No har det vorte ei litt endra kompromissordning, men den er veldig god for studentane.

Eg har òg hatt gleder av å ha statsråden som har ansvaret for stipend, på høyring i komiteen. Der var ho sjølv-sagt i ein annan situasjon, men meinte at denne forma for stipend – å konvertera lån til stipend – var ei god ordning. Eg trur at det innerter i regjeringskollegiet òg er ulike haldningar til den. Derfor trur eg at den ordninga som vi har kome fram til no, er veldig god for studentane. Eg trur òg det er mange som ikkje studerer i dag, som synest det er ei god ordning.

Vi lovde 40 pst. stipend i valkampen, og vi leverer. Eg trur det er veldig viktig å konsentrera seg om å halda dei lovnadene ein har gjeve. Det gjer ikkje sentrumspartia. Dei òg lovde at stipenddelen skulle opp i 40 pst., men dei prioriterte andre ting då dei kom til makta. Eg ville aldri koma på å omtala nokon som arrogant, men det nærmar seg, synest eg, med den måten statsråd Svarstad Haugland omtalar fleirtalet i denne salen på i denne saka. Det forundrar meg.

Tilbake igjen til budsjettet: Alt som går på forskning og utvikling, har vi i denne salen vore veldig samde om må vidareutviklast – vi må satsa på forskning, for det er det som er framtida, det er det som er kunnskapen vi skal konkurrera på. Då vert eg veldig overraska når den regjeringa som sit no, har kuttet på enkelte delar av forskingsbudsjettet. Det er ikkje dei store summene, men det betyr veldig mykje i høve til dei små summene som er til ein del oppdragsforskning.

I regjeringa Stoltenbergs budsjett vart det lagt fram midlar – 10 mill. kr – til etablering av eit nytt selskap for marinbiologisk oppdragsforskning i Bergen. Det er eit samarbeid mellom Universitetet i Bergen, Havforskningsinstituttet og Ernæringsinstituttet. Det har regjeringa Bondevik føljt opp. Så skal ein gå inn med eigenkapital på dei ulike områda, som òg regjeringa Bondevik har føljt opp. Men så er det no ymta om at på grunn av kuttet i Forskningsrådet sitt budsjett som regjeringa Bondevik har føreteke, kan ein ikkje klara å få dette selskapet på beina. Derfor er mitt inderlege råd til Regjeringa at den i løpet av dei nærmaste månadene finn ei moglegheit til å koma ut av det, for Stortinget har slutta seg til det som både regjeringa Stoltenberg og regjeringa Bondevik har gjort på dette området. Derfor er det viktig å få det på plass. Vi kan ikkje oppleve no at oppdragsforskning på i storleiken mange, mange millionar til dette selskapet ikkje kan finna stad fordi det har vorte så store kutt på Forskningsrådet sitt budsjett. Eg vil be fiskeriministeren når han har ordet seinare i dag, omtala den saka litt og forsikra meg om at dette selskapet skal verta etablert.

Raymond Robertsen (H): Grunnlaget for rammeområdet til kirke-, utdannings- og forskningsbudsjettet for

2002 ble lagt gjennom Stoltenberg-regjeringen og med endringer fra Samarbeidsregjeringen. Endringene innebar en styrking av norskfaget i grunnskolen, bygging av flere studentboliger, en reell økning av studentenes utbetalinger fra Lånekassen, samt at det igjen ble budsjettet med full eksamen i grunnskolen. Dette, sammen med Stortingets vedtak om å øke rammene for å kunne videreføre landslinjene ved mange av de videregående skoler i landet, burde ha dannet et godt grunnlag for å kunne komme frem til en budsjettenighet med regjeringspartiene.

Mange velgere har problemer med å skjønne hva som skjer i dette hus, og det kan jeg forstå. Jeg må si at i denne sak er jeg ikke så sikker på selv hva som foregår. Det kan selvfølgelig forklares med at jeg er ny i denne forsamling, men det kan også ha andre årsaker.

I hele valgkampen, i alle debatter, har SV advart mot Fremskrittspartiets politikk og samtidig prøvd å skremme velgerne til å tro at Samarbeidsregjeringen med støtte fra Fremskrittspartiet ville føre en dårlig politikk for Norge. Jeg tror SVs skremmebilde av Fremskrittspartiet må få en brå slutt etter denne budsjettbehandlingen. Når SV får en mulighet til å være med og danne flertall for sin viktigste valgkampsak, er kompaniskap med Fremskrittspartiet det mest naturlige av alt. Det er bare to konklusjoner å trekke ut av dette: Enten er SV og Fremskrittspartiet enige i utdanningspolitikken, eller så må SV ha kastet mange av sine valgløfter på båten.

Vi vet at lovnader om flere studentboliger er ofret, man reduserer tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen, og man kan ikke være med på forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre om å innføre en bonusordning for skoler som vil prøve ut nye arbeidsformer. Det siste er høyst merkelig, da SV tidligere har ønsket seg nettopp en slik ordning.

Det er derfor ikke så rart at man har vanskelig for å forstå hvordan noen politiske partier tenker, og det forvirrer flere enn bare velgerne. Dersom SV mener at utdanning er så viktig, er det for meg helt uforståelig at man ikke var interessert i å snakke med regjeringspartiene før man fant kompaniskap med Fremskrittspartiet.

Forskning innenfor fiskerisektoren er et prioritert område for Samarbeidsregjeringen. Det har etter Samarbeidsregjeringens fremlegg av tilleggsproposisjonen versert kritikk for satsingen på nettopp dette området. Først og fremst må det påpekes at gjennom Samarbeidsregjeringens forslag øker innsatsen innenfor fiskeriforskning med 392 mill. kr i forhold til i 2001.

I tillegg foreslo Regjeringen å igangsette bygging av en ny værradar på Røst i Nordland. Dette skulle bidra til å gi bedre værprognoser for Nord-Norge, og ville være til stor nytte for fiskeriflåten i landsdelen. Flertallet i komiteen, som består av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, har ikke prioritert å øke innsatsen innenfor fiskeriforskning. Det kan ikke tolkes på annen måte enn at flertallet i komiteen støtter Samarbeidsregjeringens linje innenfor dette området. Flertallet har derimot fjernet midlene til den nye værradaren. Dette er dårlig nytt for Nord-Norge.

Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre støtter Samarbeidsregjeringens forslag til budsjett med de justeringer som man har foreslått i komiteen. Man ønsker å gjøre det lettere for studenter å studere i utlandet, og å innføre en bonusordning som premierer lokal nytenkning, kreativitet og engasjement. Man foreslår en styrking av innsatsen innenfor private skoler samt et løft for elever som går på folkehøyskole. Dette sammen med obligatorisk eksamen etter grunnskolen og styrket lese- og skriveopplæring for 2.-4. klasse er store skritt i riktig retning for å oppnå en bedre skole i Norge.

Og så til slutt: Det har versert mye fra talerstolen her fra Fremskrittspartiets side om det såkalte utenlandsbudsjettet. Det er mye som kan fortone seg som et paradoks når man hører det. Når man snakker om at man ønsker at flere studenter skal ta utdannelsen sin i utlandet, men samtidig ønsker å forverre vilkårene for de studentene som tross alt studerer i utlandet, fortøner det seg for meg som ikke mye logisk.

Trond Giske (A): Det er mye godt i det utdanningsbudsjettet som blir vedtatt i dag. Budsjettet innebærer bl.a. historiens største løft i studiefinansieringen, historiens største økning i forskningsbudsjettet, historiens største universitets- og høyskolebudsjett, første trinn i en pakke på 15 milliarder kr for opprustning av skolebygg, innføring av gratis leirskole, videreføring av en rekordhøy utbygging av studentboliger, satsing på IKT på rekordhøyt nivå, 1 milliard kr i videreføring til lønnsløftet til lærerne, 50 000 kr i gjennomsnitt på et og et halvt år, og seniorpolitiske tiltak for at flere lærere kan stå i jobb lenger.

Budsjettet kunne imidlertid vært enda bedre. Dessverre vedtok regjeringspartiene og Fremskrittspartiet en ramme på utdanningsområdet som er 350 mill. kr mindre enn Arbeiderpartiets forslag, og da hjelper det ikke at regjeringspartiene nå beklager seg over enkelte kutt i budsjettet. Det er lang avstand fra det som ble sagt før valget, og det Høyre gjør i regjering. I valgkampen støttet Høyre målet om en gratis skole – nå fjerner de 100 mill. kr til gratis skolebøker. I valgkampen skulle Høyre satse mer på forskning – nå kutter de i næringsforskningen med 200 mill. kr. I valgkampen skulle Høyre bruke 1 milliard kr på å gi mer undervisning til elevene – nå lanseres ideen om å kutte et helt skoleår. Den gang skulle det satses mer på utdanning og forskning – resultatet ble et budsjett hvor de kutter ½ milliard kr i utdanning og forskning.

Selvsagt er det riktig at mye kan og skal gjøres uten at det koster penger. Kvalitet skal være kjennetegnet ved alt vi gjør. Derfor satte arbeiderpartiregjeringen ned et utvalg som skal se på innholdet i det 13-årige løpet, derfor satte Arbeiderpartiet i gang arbeidet med en bedre lærerutdanning, og derfor fikk også Arbeiderpartiet vedtatt en kvalitetsreform i høyere utdanning. Det er gledelig at den nye utdanningsministeren har varslet at hun vil følge opp dette arbeidet.

Hovedpoenget er likevel at Høyre må forstå at kvalitet koster. Kvalitetsreformen i høyere utdanning viser nett-

opp det. Skal vi ha nye fag og grader, må universiteter og høyskoler ha penger til omstilling. Skal det bli bedre kvalitet på undervisningen, må vi ha penger til seminarer og oppfølging av studentene. Skal vi la studentene fordype seg, må vi også gjøre det økonomisk mulig å studere på heltid.

Etter mitt syn er kuttet i studiefinansieringen det verste løftebruddet fra den nye regjeringen. Regjeringspartienes talere prøver å tåkelegge dette ved å omgå sannheten. Lengst gikk statsråd Svarstad Haugland, som etter mitt syn var svært nær grensen for rett og slett å feilinformere Stortinget i sitt innlegg. Det er feil når det sies at løftet var at 40 pst. stipendandel skulle gjennomføres i løpet av perioden. Det skulle komme høsten 2002, og det kommer klart fram av innstillingen fra utdanningskomiteen i juni i år. Det er feil når de sier at et fullt stipend måtte gå ut over andre områder. Det er kuttet på 350 mill. kr i rammen i finansinnstillingen som har gjort det nødvendig. Det er feil når de sier at flertallets opplegg fører til at noen taper. Alle får mer, også de som blir forsinket. Det er også feil når de sier at månedlig utbetaling vil ramme utenlandsstudenter. Det er fullt mulig innenfor de budsjetttrammene flertallet legger til grunn, å fortsette med utbetaling to ganger i året til utenlandsstudentene dersom Regjeringen ønsker det. Og det er også utrolig å høre kritikken mot en konverteringsmodell som skiller seg 5 prosentpoeng fra det Høyre og Kristelig Folkeparti selv gikk inn for i juni 2001.

Sannheten er at den nye regjeringen har lagt fram et statsbudsjett som ingen støtter. Selv regjeringspartiene har – uten å være nødt til det, uten å gå inn i noen budsjettavtale – flyttet på 68 mill. kr i forhold til eget budsjett.

Det er ikke moro å tape budsjettkampen i Regjeringen, eller å få et statsbudsjett å styre etter som man ikke har hatt noen innflytelse over. Slik sett fortjener statsråd Clemet vår sympati. Men Høyre, som har flertallet i Regjeringen, fortjener ikke sympati for å ha gjort utdanning til salderingsposten for skattelette etter en valgkamp hvor skole var hovedsaken. Statsråd Clemet sier at det ikke har vært noen budsjettkamp. Det må i så fall bety at hun har kuttet ½ milliard kr i utdanning og forskning helt uten motstand. Hvis det er riktig, er jeg redd utdannings- og forskningssektoren kan gå forholdsvis mørke tider i møte.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Anne Helen Rui (A): Jeg vil gjerne få uttrykke stor glede over at regjeringen Stoltenberg i sin budsjettproposisjon slo fast at Høgskolen i Vestfold skal samlokaliseres på Bakkenteigen i Borre, og at Bondevik II ikke snudde om på dette. At nå også flertallet i komiteen, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, opprettholder samlokalisering av alle avdelinger av Høgskolen i Vestfold, er kjempebra.

Det har ikke alltid vært slik samstemmighet om denne saken før, men etter at konsekvensanalysen ble ferdig, er

i alle fall flertallet overbevist om at dette er bra. Men jammen har det tatt lang tid. Vi i Arbeiderpartiet har i lang tid ment at dette er den riktige løsningen, både fordi lærerkraftene kan disponeres på en mer fornuftig og økonomisk måte, og aller mest fordi vi tror på at ett sted og ett miljø for studenter og lærere uansett gir svært positive ringvirkninger. Der studenter som skal bli sjømenn, ingeniører, sykepleiere, førskolelærere, lærere og andre yrkesgrupper studerer sammen, blir det utvekslet mye godt av menneskelig og faglig karakter. Mange av disse arbeidsgruppene skal samarbeide i arbeidslivet senere også. Derfor er det så utrolig viktig at de kjenner hverandre og hverandres arbeidsfelt fra før. Den gamle tanken om at studentenes særpreg er viktig å foredle alene uten inntrykk fra andre studieretninger er heldigvis forbi, og jeg håper for godt.

Nå må det så fort som mulig i gang et forprosjekt, slik at byggingen kan komme i gang. Bare på den måten er det mulig at samlokaliseringen kan bli et faktum. Med de påleggene som hviler på gamle Eik lærerskole fra offentlige myndigheter, må framdrifta for nybygg på Bakken-teigen prioriteres høyt. Det må også være viktig for den sittende undervisningsminister å vite at gamle uegnede lokaler blir byttet ut. Jeg kjenner undervisningsministeren fra før som en handlekraftig og kjapp dame. Derfor har jeg håp om at hun setter alt inn på å få fortgang i den saken i Vestfold.

Statsråd Svein Ludvigsen: Utnytting og foredling av naturressursene er grunnlaget for en stor del av norsk næringsliv, og potensialet i fiskeri- og havbruksnæringen er spesielt stort. Derfor vil også Regjeringens politikk bidra til å realisere det potensialet.

En målrettet satsing på marin FoU er en viktig forutsetning for å utløse verdiskapingspotensialet. Og jeg merker meg at komiteen understreker målsettingen om at norsk forskningsinnsats må trappes opp til minst gjennomsnittlig OECD-nivå innen 2005, med marin FoU som et av hovedsatsingsområdene. Regjeringens forslag til FoU-bevilgninger i 2002 er i tråd med denne opptrappingsplanen. I tillegg gir de foreslåtte skatte- og avgifts-endringene en vesentlig styrking av næringslivets egen evne til å finansiere FoU. Jeg har også store forventninger til effekten av den nye FoU-avgiften, som fiskerinæringen selv vil finansiere. Det vil være et viktig instrument for næringsens egen forskning, og gi muligheter for at også de mindre bedriftene uten gode muligheter for å drive egen forskning, nå kan komme i gang.

Representanten Eva Nielsen tar feil når hun hevder at marin forskning er taperen, for komiteen sier jo selv at den er glad for og har merket seg det viktige og fremtidsrettede forskningsarbeidet som drives innenfor marin forskning. Regjeringen har i budsjettet for 2002 foreslått en samlet økning på 392 mill. kr til marin FoU under Fiskeridepartementet. Budsjettet er sterkt preget av det store løftet på 307 mill. kr til bygging av det nye forskningsfartøyet. Øvrige forskningsbevilgninger er økt med 85 mill. kr, med hovedvekt på instituttene i Bergen og i Tromsø.

Regjeringen har høye forventninger til forskningsmiljøet i Tromsø og ønsker å styrke dette. Vi foreslår derfor at tilskuddet til fiskeriforskning økes med 23,5 mill. kr, hvorav 7 mill. kr er øremerket satsing på en kommersialisering av torsk som oppdrettsart. I tillegg økes grunnbevilgningen via Norges forskningsråd. Sammen med den planlagte sammenslåingen av Fiskeriforskning og Sild-olje- og Sildemelindustriens Forskningsinstitutt, vil det gi et godt grunnlag for en fremtidsrettet satsing i Tromsø.

Driftsbevilgningen til Havforskningsinstituttet i Bergen økes med 33 mill. kr, som i hovedsak skal gå til havbruksforskning, ressursforskning og vitenskapelig utstyr. Havbruksstasjonen på Austevoll og Matre og forskningsstasjonen i Flødevigen vil bli oppgradert i regi av Statsbygg. I tillegg vil Havforskningsinstituttet fra 1. januar 2002 overta ansvaret for Fiskeriforsknings oppgaver innenfor ressursforskning og starte arbeidet med etablering av en egen avdeling i Tromsø.

Så er det også slik at forbrukerne skal ha tillit til at de produktene som tilbys, er ufarlige og produsert på en tryggende måte. Derfor er Ernæringsinstituttets driftsbevilgning økt med 6,5 mill. kr for å øke innsatsen knyttet til trygg sjømat og før til fisk.

La meg også bare kort kommentere det som representanten Frøiland spurte om, nemlig etableringen av det nye aksjeselskapet som Havforskningsinstituttet, Ernæringsinstituttet og Universitetet i Bergen er i ferd med å etablere, PROTEVS AS. Jeg kan ikke se at det skulle være riktig, slik representanten Frøiland antydte, at denne etableringen skulle være i fare. I budsjettet har vi foreslått at både Ernæringsinstituttets og Havforskningsinstituttets bidrag til aksjekapitalen skal ivaretas.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Presidenten hadde trodd vi skulle unngå det, ellers ville han aldri satt i gang med statsråden kl. 15, men alle gode løfter holdt ikke her. Statsråden anmodes da om å bli her en stund til.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Fiskeri- og havbruksnæringen er ventet å bli en vekstnæring i framtiden, ikke minst vil denne næringen være viktig for verdiskapingen langs kysten i distriktene. En vellykket satsing fordrer at både offentlige myndigheter og næringen sjøl stiller opp.

Samarbeidsregjeringens første hilsen til alle som er engasjert i fiskeri- og havbruksforskning, er kutt på budsjettene. I tilleggsprosessjonen foreslår Regjeringen nemlig å kutte 23 mill. kr. I tillegg kuttes det 7 mill. kr på Havforskningsinstituttets budsjett for å finne inndekning for andre forslag.

Spørsmålet er da: Varsler dette kuttet den kursen som Regjeringen vil følge innenfor dette området? Og hvilke konsekvenser vil disse reduksjonene få for fiskeriforskningen?

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg er helt enig i at dersom vi skal utløse det vekstpotensialet som er i fiskerinnæringen, må både offentlige myndigheter og næringen selv bidra. Det mener jeg budsjettet legger opp til, for det

er jo slik at man nå skal satse på økning i budsjettene på forskningsbiten. Man øker også forskningsinnsatsen gjennom å få bygd et nytt forskningsfartøy, som gir en større effektivitet, en bedre utnyttelse av ressursene og bedre arbeidsforhold, og ikke minst, man tar i bruk ny og bedre teknologi. Så man vil få bedre forskning ut av det.

Man øker innsatsen på aksen Tromsø-Bergen, som er de to tunge miljøene, med tunge institutt. Man bidrar med ny organisering av disse instituttene, slik at man får mer ut av hver krone, og man øker innsatsen når det gjelder oppdrett av torsk. Satsingen innen marin sektor, som er et av de fire hovedsatsingsområdene som Forskningsrådet og andre har utpekt, står fast.

Så er det slik at dette budsjettet har skapt rom for skatte- og avgiftsendringer som setter næringslivet bedre i stand til å finansiere egen aktivitet, både gjennom de skatteincentiv-ordningene for forskning og utvikling som ligger der, og gjennom at bruk av egenkapital og oppbygging av større finansiering over egen drift kan finne sted.

I tillegg er det jo slik at da vi overtok budsjettet for Fiskeridepartementet, måtte vi finne dekning for en del ting. En av de regningene som lå der udekket, var en på 35 mill. kr til flytting av Kystverket fra Oslo til Ålesund. Det visste man meget vel at man ikke kunne flytte gratis, men den regningen var ikke betalt. Den har jeg betalt når Stortinget nå vedtar dette budsjettet.

Rolf Reikvam (SV): Jeg beklager, men jeg er nødt til å følge opp noe av det som statsråden avsluttet sitt innlegg med, nemlig forholdet til selskapet PROTEVS. Det er korrekt at selskapet er etablert av de tre institusjonene, og at aksjekapitalen, iallfall for Havforskningsinstituttet, er på plass. Men Universitetet i Bergen skal også inn med sin andel av aksjekapitalen. I tillegg er det forutsatt en egenkapital fra statens side som disse aktørene skal kunne gå inn med. Det som er hovedproblemet, er at det ikke er lagt til rette for disse 10 mill. kr som var forutsatt som egenkapital i selskapet, slik at dette selskapet har mulighet til å fungere fra dag én. Å fungere med en aksjekapital på 1 mill. kr, som skal være egenkapitalen, holder ikke i dette markedet ute blant disse ulvene som de skal ut blant.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Kan han garantere at det også vil bli stilt nødvendig egenkapital til disposisjon, slik at selskapet kan bli operativt? – Takk, president.

Presidenten: Det var så lite så.

Statsråd Svein Ludvigsen: For det første er jeg ikke sikker på om vi har samme definisjon av egenkapital, men jeg forsikrer om at man fra statens side, fra Fiskeridepartementets side, i budsjettet har lagt forholdene til rette for å få etablert selskapet med den egenkapital og den aksjekapital som man har vært enige om, nemlig 1 mill. kr.

Når det så gjelder midler til den driften som skal være der, og til å finansiere programmer, får man komme tilbake til det underveis. Det som ligger fast, og som er på

plass når Stortinget har vedtatt et budsjett, er at Ernæringsinstituttets 33 pst. andel og Havforskningsinstituttets 33 pst. andel er på plass. Universitetet i Bergen må da bidra med sin bit i tillegg.

Så må dette selskapet, som jeg har store forventninger til, som skal drive forskning på oppdrag fra nasjonale og internasjonale selskaper, og som jeg har forventninger til skal bli et tyngdepunkt nettopp fordi så tunge aktører med så mye kompetanse står bak, skaffe seg finansiering, i lag med det som spørreeren kalte for ulvene. Dette er en bransje hvor det er stor konkurranse om å få delta, og hvor kompetanse og spisskompetanse vil være det som gjør at noen blir vinnere og noen blir tapere. Jeg har forventninger til at dette selskapet blir en vinner, fordi både offentlige myndigheter og andre innser at her ligger det usedvanlig mye kompetanse på botnen av selskapet.

Ursula Evje (FrP): Når det gjelder dette selskapet, som jeg så vidt var innom i mitt innlegg, er det et faktum at i proposisjonen som vi behandler her i dag, står det:

«Eit selskap er planlagt etablert for oppdragsforskning innanfor fiskeri- og havbruksnæringa i Bergen.»

Til slutt står det:

«sjå omtale under Nærings- og handelsdepartementet sitt budsjett, kap. 920 post 50.»

Det var i St.prp. nr. 1. I Tillegg nr. 4 står det overhodet ikke nevnt.

Dette gjør vår behandling av en så vidt alvorlig sak unødvendig komplisert. Det er nå engang slik at vi forventer at det neste oljeeventyret ikke kommer fra mineral olje, men fra fisk og havbruksnæring. Da må vi få disse tingene på plass. Det er jo slik at Universitetet ikke har anledning til å bygge seg opp midler for å ha en konto i tilfelle slike påkomne ting inntreffer. Derfor må vi få en noe annen behandling av dette enn å henvise til at for øyeblikket er det kun Universitetet i Bergens 33,3 pst. som er utestående, for det er et faktum at dette universitetet ikke har de midlene, og da står hele prosjektet i fare.

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg er enig med spørreeren i at det neste oljeeventyret, hvis man kan kalle det det, blir knyttet til marin satsing, at tradisjonelle fiskerier og havbruk er det som skal danne grunnlaget for å fylle på i velferdskassen når oljekildene etter hvert begynner å tørke ut.

Når det så gjelder PROTEVS AS, er hensikten med selskapet at det skal være med og bære fram prosjekter som skal bidra til at vi får denne veksten, at vi får utløst det verdiskapingspotensialet og for så vidt det sysselset-

tingspotensialet som ligger i denne næringen. Fra mitt departements side har vi så absolutt vært med på å bære fram dette. Vi har ivret for at de tre partene som skal stå på eiersiden, kan få realisert selskapet. Det første steget er å få etablert selskapet med den egenkapital som aktørene har vært enige om. Fra vår side har vi lagt inn de 330 000 kr fra to av aktørene. Så gjenstår det å få andelen til Universitetet i Bergen på plass, og jeg har gode forhåpninger om at man skal få det på plass.

Ranveig Frøiland (A): Eg beklagar eigentleg at vi måtte bruka så lang tid på dette selskapet i Bergen. Det vert gjerne litt lite i forhold til heile budsjettet.

Men det er rett som fiskeriministeren seier, at Ernæringsinstituttet får løyvt sine pengar, Havforskningsinstituttet sin del, og så trur eg det er heilt greitt at Universitetet i Bergen tar sin tredjedel. Men så er det drifta av selskapet. Forskningsrådet på Næringsdepartementet sitt budsjett har vorte kutta så mykje at dei ikkje kan føreta seg noko nytt. Dei må konsentrera seg om dei avtalane dei allerede har inngått. Det er det som er problemet. Det er det eg og andre ber statsråden for fiskeri vera med på å ordna opp i, slik at dei kan inngå desse kontraktane som dei no driv og forhandlar om. Det er til drift av selskapet Forskningsrådet manglar pengar, fordi kuttet er så stort.

Statsråd Svein Ludvigsen: Vi kan vel kanskje være enige om at i seg selv er det et lite selskap. Men dette gjelder – det tror jeg representanten Frøiland og jeg er enige om – en stor og viktig bit av det verdiskapingspotensialet som er.

Jeg må minne om at det står fortsatt fast, tross at man har foretatt visse reduksjoner i bevilgninger til Forskningsrådet, at marin forskning er ett av de fire områdene som fortsatt skal være satsingsområder. Det betyr at jeg og andre statsråder vil se til at man fortsatt prioriterer det. Det har ingen hensikt å etablere et selskap hvis vi ikke mener alvor med det. Fra min side mener jeg alvor: Dette selskapet skal være en tung og viktig aktør! Jeg minner også om at Regjeringen har nedsatt et eget regjeringsutvalg for marin verdiskaping som nok vil være opptatt av disse tingene i tiden framover. Men jeg ser fram til at dette selskapet skal bli en tung og viktig aktør. Da blir vel de fleste av oss fornøyd.

Presidenten: Da skjønner presidenten at dette selskapet ikke blir et eventyr, men en realitet. Med det er formiddagens møte slutt.

Møte tirsdag den 11. desember kl. 18

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 27)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 1

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2002 vedkommende Utdannings- og forskningsdepartementet, Kultur- og kirkedepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeridepartementet og Landbruksdepartementet (Budsjett-innst. S. nr. 12 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002), St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 (2001-2002) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2001-2002))

Presidenten: Jeg vil minne om at de talere som nå får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Magne Aarøen (KrF): Det har opp gjennom tida vore usemje om storleiken på stipend, og det har vore tautrekking om det skulle vere så og så stort. Men det som er nytt denne gongen, er at solidariteten i stipendordninga er forsvunnen. Fyrst var det arbeidarpartiregjeringsgjekk ut med at dei studentane som ikkje greidde seg, skulle straffast med 30 pst. bortfall av stipend. Seinare har opposisjonskoalisjonen hamna på 15 pst. trekk.

Dette synest eg er veldig alarmerande, for på denne måten fører ein rekninga for ei stipendordning over på dei som kanskje strevar livet av seg og slit med å greie det, og så er det eit eller anna som gjer at den dagen dei skal ha eksamen, bikkar det. Eg synest det er noko nytt og uheldig i norsk stipendordning når dette vert køyrt igjennom før kvalitetsreforma er behandla og det kan avvogast mot den. Det er særleg beklageleg at Arbeidarpartiet og SV, som har vore solidariske på dette området, no går i brodden for å avvikle det.

Samarbeidsregjeringsgjeringa la vekt på ei satsing på Kyrkja – m.a. fleire nye prestestillingar, midlar til dåpsopplæring og midlar direkte til dei kyrkjelege fellesråda. Senterpartiet var høgt på banen med å flagge fyrst, med 30 nye prestestillingar, og gjorde eit stort nummer av at dei var fyrst ute. Og representanten Skjælaaen sa i debatten tidlegare i dag at Senterpartiet har gjort ein bra jobb i høve til prestestillingane. Dette synest eg er ein bra jobb – når ein på kort tid både greier å flagge med 30 stillingar og samstundes så kjapt skjere dei ned. Det er lite tenleg for Kyrkja, og det kan ikkje vere stor ære for Senterpartiet heller. I tillegg bryt ein ei avtale som den førre regjeringsgjeringa, Stoltenberg-regjeringsgjeringa, tinga fram med fagforeininga – dette partiet som held så fast på at ein avtale med fagforeininga ikkje må brytast. Dette er eit dårleg stykke.

Representanten Skjælaaen skubba i finansdebatten studentane føre seg ved bruken av ordet «svik», som då vart overført på regjeringsgjeringa Bondevik for at ein ikkje på

eitt år hadde oppfylt det som ein hadde lovt å gjere på fire år når det galdt stipend. Spørsmålet mitt er: Kva ord vil ein bruke på det som Senterpartiet har gjort her på så kort tid, å falle Regjeringsgjeringa og sitt eige standpunkt i ryggen?

Reduksjonen i morsmålsopplæring til framandspråklege er også eit punkt som har kome ille ut i fleirtalsinnstillinga. Det er forferdeleg viktig når det gjeld integreringa, at den løyvinga er på plass, slik at dei som kjem, våre nye landsmenn, kan få ei god norskopplæring og kome fort inn i samfunnet.

Vidare vil eg peike på at landslinjene, som fleire parti fyrst flagga høgt, igjen er strokne med 30 mill. kr, og det set fleire av dei i fare.

Søren Fredrik Voie (H): Jeg prøvde å lytte med interesse da tidlige statsråd ved navn Trond Giske gikk på talerstolen. Da hadde jeg forventet og trodd at vi ville få opp nye og spenstige tanker og vyer for norsk utdanningspolitikk og norsk skole, men det var det ikke mye av. I stedet beskyldte Giske nåværende regjering bl.a. for løftebrudd overfor studentene. Det er etter min vurdering en frekkhet som ikke kan få stå uimotsagt.

Jeg viser igjen til det løftet som tidligere statsråd Giske og hans regjering gav samtlige studenter ved oppstart av innværende studieår om *ikke* å innføre konverteringsordning. Det løftet ble sendt ut like før valget. Nå er Giske med på det stikk motsatte. Noe større løftebrudd fra en tidligere statsråd har vel knapt forekommet – jeg tar et lite forbehold om at jeg ikke kjenner til alle løftebruddene fra tidligere arbeiderpartistatsråder.

Representanten Carl I. Hagen påstod i sitt innlegg at Høyre ikke lenger ville premiere innsats og hardt arbeid i studiene. Det er også feil. Her tror jeg Fremskrittspartiet og Høyre står svært nær hverandre, og vi kan utvilsomt finne felles løsninger på dette området i fremtidige budsjettbehandlinger.

La meg til slutt nevne en stor og viktig sak som har vært fremme i komiteens behandling, nemlig økt kapasitet i tannlegeutdanningen. Komiteens flertall har pekt på både kortsiktige og mer langsiktige løsninger, herunder utbygging av tannlegeutdanningen ved Universitetet i Tromsø. Etter at departementet er kommet tilbake med sine vurderinger, blir det en viktig oppgave for Stortinget både å prioritere bygninger, utstyr og personellmessige tiltak som sikrer langsiktig og god tannlegedekning i alle deler av landet. At Arbeiderpartiet nå vil gå rett på et vedtak om oppstart i Tromsø uten å prioritere en eneste krone til tiltaket ved denne budsjettbehandlingen, sier alt om Arbeiderpartiets manglende evne til økonomiske prioriteringer.

Så til slutt to ord om forslaget fra Rolf Reikvam på vegne av Sosialistisk Venstreparti. Med bakgrunn i det arbeidet som nå pågår i departementet, og statsrådets redogjørelse om dette, vil regjeringspartiene stemme mot forslaget.

Ursula Evje (FrP): Regjeringspartiene har i dag med stor tydelighet vist hvordan de endrer budsjettet ved to-

talt å flytte på ca. 65 mill. kr. Disse pengene skal redde norsk utdanning og forskning, de skal redde utenlandsstudentene, og de skal redde studenter i privat høyskoleutdanning – bare for å nevne noe. Dette er i beste fall symbolpolitikk, men det viser også hvor viktig nettopp den er.

Verdier i skolehverdagen skal sørge for at alle barn og lærere blir snille og flinke. Er det virkelig nødvendig å bruke penger på prosjekt om verdier? Har vi ikke lenger oppdragelse og normer som ivaretar disse forholdene?

Privat høyere utdanning er blitt tilført den enorme sum av 18 mill. kr. eller 4,3 pst. i økning, fra Regjeringen. Dette kan se ut som et krafttak for et supplement til den offentlige høyere utdanning, som Arbeiderpartiet og SV hevder, men er i realiteten kun symbolikk, idet eksisterende lover og regler ikke fordeler midlene likt mellom institusjonene. De private høyskolene føler det derfor som et svik etter gjentatte løfter fra ulike statsråder og fra administrasjonen gjennom mange år, løfter om at beregning av nye satser for tilskudd basert på faktiske utgifter til tilsvarende offentlig utdanning skulle komme. Fremskrittspartiet oppfordrer Regjeringen til å legge frem forslag om dette i god tid før neste budsjett, slik at de kan bli vedtatt.

Skjevheten viser seg også mellom godkjent antall studenter og faktisk antall studenter på de forskjellige privat-institusjonene. BI opplever at de får en reduksjon av sine rammer på ca. 2 mill. kr. Det er vanskelig å se ut fra proposisjonen at dette er mulig. I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 står det, i tråd med flertallsmerknaden i Budsjettinnst. S nr. 12 for i fjor, at departementet har vært

«i dialog med de private institusjonene gjennom Nettverket for private høgskoler (NPH) om de nye normal-kostnadene».

Normalkostnadene er knyttet opp til den enkelte institusjons godkjente måltall. Begge disse forordningene må etter vår mening bort. Det må innføres en stykkpris pr. student som vil gjøre denne kompliserte utregningen overflødig. At den er komplisert, det ser vi selv. Det vil medføre at tilskudd utløses av den enkelte student via stykkpris, og at alle studier som dokumenterer tilstrekkelig kvalitet, skal ha støtte. Konklusjonen må derfor være at alle behandles likt, og at statsråden sørger for at det skjer. Det vil jeg ønske at statsråden kommer tilbake og bekrefter at hun vil gjøre, for det betyr mye for oss akkurat nå.

Åslaug Haga (Sp): I Dagsavisen i dag sier forskere følgende:

«Skal skolen makte å løse de faglige og sosiale oppgavene den står overfor, må andre yrkesgrupper enn lærerne slippe til».

Senterpartiet sier: Endelig! Dette prøvde vi å fokusere på i valgkampen. Vi ble møtt med øredøvende taushet.

Skoledebatten i valgkampen var betenkelig snever. Man fokuserte på skolebygg, privatskoler og lærere. Ungene var det få som var opptatt av.

Når framtidens skole skal skapes, må vi som et minstekrav evne å ta utgangspunkt i de ungene vi har. Det er et

faktum at lærerne bruker stadig mer tid på de sosiale utfordringene. Det er en røffere skolehverdag. Stadig flere unger har store atferdsproblemer, stadig flere unger har ikke lært grensesetting hjemme, rus og kriminalitet er et økende problem ned i 12-årsalderen.

Senterpartiet er overbevist om at skolen må åpnes opp, og at det må flere voksne inn i skolen. Skolene må se seg sjøl som en del av det totale oppvekstmiljøet som ungene er i. Lærernes tradisjonelle monopol på å være i skolelokalene må brytes. Helsearbeidere må slippes til, frivillige organisasjoner likeså, og ikke minst må alle skoler ha miljøarbeidere.

Miljøarbeiderne skal bidra til at de sosiale oppgavene blir ivaretatt, og at lærerne får bruke tida på det de hovedsakelig skal, nemlig å være pedagoger. Miljøarbeiderne skal fange opp det som skjer både i klasserommet og i skolegården, de skal være omsorgspersoner og forebygge konflikter. Når det er behov for oppfølging utover det miljøarbeiderne kan håndtere i samarbeid med foreldre og lærere, skal miljøarbeiderne være kontaktleddet til hjelpeapparatet og om nødvendig til politiet.

Det bør videre etableres en førstelinjetjeneste på alle skoler. La oss kalle det «Åpen dør». Dette skal være ei dør hvor de elevene som har problemer, kan gå gjennom. Bak døra finner man en miljøarbeider eller andre som elevene kan få hjelp og støtte av til å håndtere de sosiale problemene de har, enten det gjelder familie, venner eller situasjonen på skolen. Når det er behov for oppfølging utover det «Åpen dør» kan håndtere, skal den som har ansvaret for «Åpen dør», sørge for at ungen som har problemer, settes i sentrum, og at den samme personen har ansvaret for koordinering av hjelpeapparatet i samråd med foreldrene – dette for å unngå at unger som har problemer, møtes med en rekke halvutstrakte offentlige hender.

«Åpen dør» må fungere ulikt på ulike skoler. Men dette trenger vi å prøve ut.

Vi har mottatt en OECD-rapport om bråk i skolen. Ja, den rapporten kan ikke forundre noen. Så lenge vi ikke evner å ivareta den økende gruppa med unger som kommer inn i skolen med store sosiale problemer, har vi ingen sjanse til å skape et godt læringsmiljø. Alle taper på at vi ikke tar det sosiale miljøet i skolen på alvor – ungene som faller utenfor, taper, ungene som er ivrige på å lære, taper, og lærerne taper fordi de får en umulig arbeidssituasjon.

Arne Sortevik (FrP): Vi har vurdert forslag nr. 8, fra SV, ganske nøye og føler behov for å få et klargjørende svar fra statsråden. Jeg håper det kommer. Hvis vi ikke får et klargjørende svar, så heller vi faktisk i øyeblikket til at vi kanskje bør støtte det forslaget. Jeg viser til at det i Budsjett-innst. S. nr. 1 er gitt en nokså detaljert oversikt over de beløpene som kommer i forslag til statstilskudd til de enkelte institusjonene som er omfattet av kapittel 282 Privat høgskoleutdanning.

Så er det i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 en formulering som muligens kan tyde på at man faktisk omfordeler de statstilskuddene som ligger i St.prp. nr. 1. Det står:

«Regjeringen ønsker å bringe normalkostnadene i samsvar med det reelle kostnadsnivået ved statlige institusjoner, og foreslår derfor å øke bevilgningen på posten med 18 mill. kroner.»

Men hvis det er fortolket slik at det som i utgangspunktet ser ut som en økning til kapitlet, og som da skulle dreie seg om å fordele økningen på 18 mill. kr til de som ligger under kapitlet, i virkeligheten skjuler det faktisk at man også går bakover og foretar reduksjoner i forhold til statstilskudd på de enkelte institusjoner, fremvist i St.prp. nr. 1, er det et spørsmål om man ikke bør foreta en klargjøring gjennom et vedtak i Stortinget om hvordan midlene totalt sett skal fordeles. Derfor er det viktig at vi får et klart svar fra statsråden. Jeg håper det kan komme nå.

Statsråd Kristin Clemet: Det er et par ting jeg gjerne vil kommentere i forhold til innstillingen og debatten, som jeg synes bør kommenteres fra talerstolen.

Det ene dreier seg om folkehøgskolene og folkehøgskoleelevene, som flertallet forutsetter skal inn i den nye støtteordningen. Jeg vil bare gjøre oppmerksom på at så langt jeg kan se, er det ikke lagt inn midler til dette. Dette vil koste, etter det jeg har fått opplyst, ca. 6 mill. kr. Det samme gjelder inntektsavhengig tilbakebetaling. Der forutsetter man at ordningen vil bli videreført. Heller ikke her kan jeg se at det er lagt inn midler i budsjettet. Det vil koste 0,4 mill. kr.

Så vil jeg berøre Statens lærerkurs. Det står i proposisjonen at oppgaver innenfor etter- og videreutdanningen vil overføres Læringssenteret mv. i løpet av 2002, og bevilgningsforslaget er deretter. Her ber komiteen om at dette opprettholdes inntil videre. Men jeg vil anmode komiteen og Stortinget om å se dette i sammenheng med – noe som ikke tydelig fremkommer av den opprinnelige proposisjonen – en styrking av en annen post, nemlig Kompetanseutvikling i profesjonsutdanning og profesjonsutøving – det såkalte KUPP. Der ligger det inne en økning, slik at dette til sammen blir en videreføring av satsingen.

Så til det spørsmålet jeg har fått i et par innlegg vedrørende de 18 mill. kr i økning til private høyskoler. Fordeelingen der fremkommer etter at det har vært en gjennomgang, under statsråd Giskes ledelse, av normalkostnadene for de enkelte utdanninger og en justering av disse. Denne gjennomgangen har skjedd i samarbeid med Nettverket for private høyskoler. Så har det i et par tilfeller ført til redusert tilskudd, og det er vel det som kanskje har vært en liten overraskelse, siden det er en bevilgningsøkning på 18 mill. kr. Kort fortalt har det sammenheng med at noen statlige høyskoler er mer effektive enn andre. I BIs tilfelle tror jeg simpelthen det har sammenheng med at NHH faktisk er ganske effektiv. Men jeg har sagt fra denne talerstolen før i dag at jeg vil ta initiativ til å foreta en nøyere gjennomgang av finansieringen av de private høyskolene og komme tilbake til Stortinget med det. Det er et utslag i et par tilfeller, men det er altså etter en gjennomgang med Nettverket for private høyskoler.

Så hvordan dette slår ut, burde ikke komme som noen overraskelse på de som har deltatt der.

Helt til slutt. Det har vært nevnt mange ganger at den utlånsordningen som Regjeringen ikke bygger videre ut – vi avviker den ikke, men vi bygger den ikke videre ut – vil ramme utviklingen av digitale læremidler. Det er ikke riktig. Dette ligger inne på en annen post som Regjeringen ikke har tatt initiativ til å redusere, men som derimot komiteflertallet nå tar initiativ til å redusere, nemlig IKT i utdanningen.

Rolf Reikvam (SV): Det er ganske imponerende å høre hvordan en del av representantene fra Høyre svinger seg voldsomt når det gjelder konverteringsordningen. Noen av oss er ikke glad i konverteringsordningen. Det har vi sagt ganske mange ganger. Men det som vi har kompromisset på, er 25 pst. Det som Høyre, og de andre partiene som ikke går inn for å øke stipendandelen nå, har sagt skal være basisstipendet, er 30 pst. Så skal det da være konvertering på 10 pst. Det er det de i hvert fall har skissert tidligere, og skissert flere ganger for oss. Derfor synes jeg det er ganske imponerende at de greier å svinge seg så høyt på differansen mellom 25 og 30 pst. Det er ikke noe som jeg er glad for, men det var det vi fikk til i kompromisset for å få til 40 pst. stipendandel. Det var viktig for oss.

Så til studentboliger. Vi har ikke lagt inn de 26 mill. kr som regjeringen Bondevik la inn. Vi har lagt oss på nivået til regjeringen Stoltenberg når det gjelder studentboliger. Vi skulle også ønske at vi hadde hatt mer penger til dette. Vi har jobbet med det i forhold til omgrupperingsproposisjonen som vi holder på med, og vi har avgitt innstilling, som man sikkert er kjent med. Der har vi omgruppert innenfor noen poster i forhold til budsjettet, slik at vi har håp om at vi kan greie å få flere studentboliger enn det som opprinnelig ligger i vårt forslag.

Så til noe av det statsråden nevnte, nemlig dette med timelønnsatsene for norskopplæring for minoritetsgrupper. Der ligger det en bevilgning på litt over 700 mill. kr. Det er forslaget. Vi vet at for inneværende år er det et underforbruk på denne posten på ca. 25 mill. kr. Det er det faktiske forhold. Vi er klare på at det ikke skal gjøres endringer i satsen. Det står ingen steder at timelønnsatsen skal endres. Jeg fikk en følelse av at statsråden var inne på å endre timelønnsatsen. Det ligger ikke inne som en forutsetning, og det skulle være helt unødvendig i forhold til den bevilgning som ligger inne og de erfaringene vi har med inneværende års utvikling i forhold til denne posten.

7. desember mottok vi et brev fra departementet om post 2410, hvor man grupperer bevilgningene på de ulike postene. Til det har jeg lyst til å si at vi forutsetter her at departementet foretar nødvendige omposteringer innenfor utgifts- og inntektskapitlet for studiefinanseringen, og melder tilbake i forslag til revidert nasjonalbudsjett.

Vi har fordelt på poster ut fra den kunnskap vi hadde, og så har departementet i ettertid kommet med en presisering. Da er det altså naturlig at de eventuelt melder til-

bake til Stortinget i forbindelse med revidert budsjett om de omfordelinger man har foretatt på disse postene.

Elsa Skarbøvik (KrF): Vær stolt av din arv og din tro, sa Kofi Annan i Nobel-talen i går, og advarte mot religiøs intoleranse. Han pekte på religionenes betydning i verdenssamfunnet og pekte på verdier som toleranse og gjensidig forståelse. Men en forutsetning for dette er jo nettopp at vi da kjenner vår arv og vår tro og overleverer dette til neste generasjon. Det er det dåpsopplæring handler om. Bare den kirke som overleverer, vil overleve. Kirken er et møtested og et fellesskap og har et medansvar for å ivareta Barnekonvensjonens uttrykte rett til åndelig utvikling – ikke nok med kirkebygg, som omtales så fint i innstillingen, den må også ha ressurser til å kunne fylles med innhold.

I 1969 var det slutt på dåpsopplæring i norsk skole, og KRL-evalueringen viser at en hel generasjon barn og ungdom har liten kunnskap om kristen tro og etikk. Kirken har selv formulert det treffende. Vi står overfor reell analfabetisme på dette feltet, sier den.

Kirkerådets leder sier at Bondevik-regjeringens kirkebudsjett retter opp mange av skjevhetene i Stoltenberg-regjeringens. Vi viser til sammenhengen mellom dåpsopplæringsplanen og opptrappingsplanen for kirkelig bemanning, som Kirkerådet har utarbeidet på oppdrag fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og som Stortinget har bedt om, men dette blir det altså nå kuttet i.

I det hele tatt er det mange uoverensstemmelser i innstillingen til KUF-budsjettet. SV skriver i en merknad på side 17 at «å øke timetallet i norskundervisningen ... ikke er løsningen for å bedre undervisningen i grunnskolen», mens det på side 13 står at «økningen av timetallet ... kan være et godt virkemiddel for å styrke elevenes skrive- og leseferdigheter».

I Fremskrittspartiets merknad på side 15 står det at «staten overfører direkte til den norske kirken midler som er tilstrekkelig for å sikre tilfredsstillende bemanning». Men på side 43 er de med på å kutte 14 mill. kr til presteskaper, som gjør at ikke engang forpliktelsene knyttet til fritidsavtalen for prester blir fulgt opp. Videre sier de på side 27 at «skolen er en viktig arena for verdiformidling og verdidebatt», men kutter altså i prosjektet «Verdier i skolehverdagen».

På side 19 understreker Senterpartiet betydningen av landslinjene «og foreslår å opprettholde det øremerkede statstilskuddet ... for å sikre at landslinjene blir opprettholdt» – men er med og stryker 30 mill. kr fra landslinjene likevel.

Fra Arbeiderpartiets side hører vi store ord om opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen, om studentvelferd og om Kirken, men dette skal vi være med på å betale for at studenter skal få utbetalt lånet sitt – økning av lånet med stipend, på 40 pst. – fra 1. november neste år, hvis de da står til eksamen før jul.

Vi står sammen om å øke kostnadsrammen for studentene, men det er tiden for innfasing av konverteringsordningen som vi er uenige om. Det er dette striden altså står om.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Jeg har hatt ordet før i dag og hadde ikke tenkt å ha noe treminuttersinnlegg. Men jeg føler behov for å svare litt på representanten Aarøens harde kritikk mot Senterpartiet, og mot meg sjøl, for å svikte Kirken. Jeg synes faktisk det er en ganske hard og grov påstand. Jeg har sjøl vært betalt medarbeider i Kirken i 20 år og tjener denne kirken fortsatt.

Jeg vet ikke hvordan Aarøen leser Skriften, men jeg håper han leser Skriften bedre enn han leser budsjettinnstillingen. Å lese budsjettinnstillingen på en måte der en tar tingene ut av sin sammenheng, synes jeg faktisk er ganske uheørt, og da kan en komme til veldig mange forskjellige konklusjoner.

Jeg har lyst til å minne om hva flertallet sier i forhold til dåpsopplæring:

«Flertallet mener det er behov for en betydelig bemanningsøkning i forbindelse med innføring av dåpsopplæring i kirken, og viser til at man vil komme tilbake til de økonomiske rammer innen dette feltet i forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen om dåpsopplæring.»

Da er det tid for å sette av midler til dåpsopplæring.

Når det gjelder prestestillingene, er de forskjøvet et halvt år. I tillegg til 30 prestestillinger kommer det 10 diakonstillinger. Så jeg synes faktisk påstanden om at Skjælaaen og Senterpartiet svikter Kirken er temmelig uheørt.

Presidenten: Arne Sortevik har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Arne Sortevik (FrP): Den korte merknaden må være at det svaret som kom fra statsråden, for oss ikke er avklarende. Vi har det inntrykk at vi her foretar en sammenligning mellom epler og pærer – altså ikke mellom helt sammenlignbare forhold – som da gjør det nødvendig å foreta en presisering av hvordan midlene på dette kapitlet skal fordeles totalt sett.

Lena Jensen (SV): Jeg vil fokusere på en sak som er viktig for Norge, og spesielt viktig for Nord-Norge – tannlegeutdanningen, odontologutdanningen.

En enstemmig kirke-, utdannings og forskningskomite har valgt å ha tannlegeutdanningen som et eget kapittel i innstillingen. En enstemmig komite viser til at det er stor mangel på tannleger i den offentlige tannhelsetjenesten. Komiteen viser også til at tannleger, spesielt de med spesialkompetanse, i dag er sterkt geografisk skjevfordelt, med høy dekning i universitetsbyene Oslo og Bergen og dårlig dekning spesielt i Nord-Trøndelag og Nord-Norge.

Det er en forestående krise innenfor den offentlige tannhelsetjenesten i Norge. Denne krisen er alt i dag gjeldende i Nord-Norge og vil forsterke seg kraftig i de kommende årene. En enstemmig komite ber om at det skal komme en plan for revidert nasjonalbudsjett i 2002 over hvordan tannlegedekningen skal bedres. Et mindretall, bestående av SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet, ønsker en tannlegeutdanning så fort som overhodet mulig.

Det haster. Det nytter lite for Nord-Norge at det utdannes tannleger i Oslo og i Bergen. Undersøkelser og erfaringer fra legeutdanningen og farmasiutdanningen i Tromsø viser at tar man utdanningen i Tromsø og Nord-Norge, er det 80 pst. sjanse for at man vil bli værende i landsdelen og dermed bosette seg og jobbe i distriktene. Hvis det motsatte skjer, er det svært liten sjanse for at man kommer til Nord-Norge som lege, som farmasøyt eller som, som dette gjelder, tannlege.

Jeg vil utfordre komiteen til å jobbe videre med saken, slik at man når man får denne planen – før revidert nasjonalbudsjett i 2002 – setter i gang tannlegeutdanning i Tromsø så fort som mulig.

Trond Giske (A): Bare et par kommentarer til noe av det som har dukket opp i debatten:

Det første gjelder prestestillingene. – Nå ser jeg at fagstatsråden for det budsjettet som vi behandler i dag, ikke er til stede, men vi får håpe at andre regjeringsmedlemmer kan overbringe en hilsen. – Det forslaget som regjeringen Stoltenberg la fram om antall prestestillinger i 2002, nemlig forslag om en økning på fem, er det nest høyeste antallet som er foreslått av noen regjering på i hvert fall ti år. Da Kristelig Folkeparti selv satt i regjering, var antallet lavere. Den eneste gangen det har vært høyere, var for inneværende år. Da ble det foreslått 30 prestestillinger. At resultatet i komiteen ble fem, kan umulig være en katastrofe – sammenliknet med det Kristelig Folkeparti selv foreslo da de satt i regjering.

Det andre gjelder spørsmålet om digitale læremidler. De midlene som ble foreslått til læremidler under kap. 223 post 62, nemlig 103,25 mill. kr, hadde den avtroppende regjeringen i stor grad tenkt å bruke til å utvikle flere digitale læremidler, tilgjengelig og gratis for elevene i den videregående skolen. Derfor er det riktig som det ble hevdet tidligere i debatten, at et kutt i denne posten vil ramme utviklingen av digitale læremidler. Vi fikk i høst for første gang digitale læremidler i samfunnsfag i den videregående skolen. Det gjorde at 50 000–60 000 elever over hele landet kunne bruke dette gratis på Internett istedenfor å måtte kjøpe bøker.

Så til stipendene og konverteringsordningen. Det ble av enkelte fra Høyre gjort et stort nummer av at de nærmest har reddet studentene ved å være imot å innføre konverteringsordningen fra høsten 2002. La oss vise ved et regnestykke hva det Høyre har gjort med stipendandelen og konverteringsordningen, vil føre til. Med det forslaget som Regjeringen nå har på bordet, vil en student som tar fire års utdanning, få 96 000 kr i stipend. Med det forslaget som Stortinget nå vil vedta, vil han få 128 000 kr – altså klart mer. Når det gjelder dem som blir forsinket, vil en som tar fire års utdanning og blir forsinket ett år, med Regjeringens opplegg få 120 000 kr i stipend, og med stortingsflertallets opplegg 148 000 kr. Hvordan dette kan bety en forverring for dem som blir forsinket, er helt uforståelig.

Sannheten er at samtlige studenter vil få mer i stipend med flertallets ordning enn med Regjeringens, under én forutsetning, at de tar én eneste eksamen noensinne. Og

det må vel være et rimelig krav! Det er ikke slik at man mister stipendet for all evig framtid dersom man stryker til en eksamen; man får stipendet når man tar eksamen. Alle som gjennomfører en eller annen eksamen – og det synes jeg er et rimelig krav – får mer penger med flertallets opplegg. Hvis Høyre synes at studentene ikke skal ta eksamen, da er vi uenige på det punktet.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg har muligens gjort meg skyldig i en liten misforståelse med hensyn til hva det var ønskelig at jeg oppklarte når det gjelder finansieringen av de private høyskolene.

Jeg har redegjort for hvordan fordelingen av de 18 mill. kr har skjedd, på hvilket grunnlag og hvordan man under tidligere statsråd Giskes ledelse gjennom drøftinger med nettverket på private høyskoler har kommet fram til dette.

La meg bare si: Jeg er på det rene med at dette har gitt noen utslag som kanskje har overrasket noen – inklusive meg selv. Derfor sa jeg tidligere i dag at jeg vil komme tilbake til en gjennomgang av finansieringen av private høyskoler. Det finnes minst to anledninger. Én anledning er når vi får en felles lov for private og statlige høyskoler, en annen er når Regjeringen – det varslet jeg tidligere i dag – kommer med en endring av privathøyskoleloven til våren. Vi ønsker tidligst mulig å få mest mulig likeverdighet mellom private og statlige høyskoler forut for innføringen av kvalitetsreformen. – Nå håper jeg at jeg har gitt et noe tydeligere svar på dette.

Jeg skal ikke føre debatten med Arbeiderpartiet for lenge med hensyn til de digitale læremidlene. Det er klart at man kan tilby digitale læremidler, men midler til *utvikling* av digitale læremidler – som Vidar Bjørnstad interpellerte overfor meg tidligere i dag – ligger altså under kap. 248 Særskilte IKT-tiltak i utdanningen. Det står det om i det budsjettforslaget som regjeringen Stoltenberg la fram, og her har ikke den nåværende regjering foreslått noen reduksjoner. Men så vidt jeg erindrer, ligger det inne forslag til reduksjoner fra flertallets side her i dag.

Arne Lyngstad (KrF): Det som fikk meg til å ta ordet nå på tampen av debatten, var representanten Giskes to innlegg i debatten i dag.

Jeg synes eksstatsråden på to måter beskriver virkeligheten ganske skeivt. Han sier tidligere i dag at det er kuttet i rammene som utdanningskomiteen har fått, som skaper behovet for de tunge omprioriteringene. Det er jo ikke sant. Flertallet har jo hatt valgfrihet med hensyn til om de ville gå inn og omprioritere innenfor disse rammene også. Så når det har blitt tunge omprioriteringer innenfor rammene, er det et valg Arbeiderpartiet har vært med på å ta. Det er ikke rammene som har tvunget fram de tunge omprioriteringene. Arbeiderpartiet har hatt et valg. Arbeiderpartiet har valgt at en skal få en stipendandel med konvertering. Arbeiderpartiet har valgt et lavere ambisjonsnivå på studentboliger enn det som regjeringen Bondevik har lagt opp til. De har valgt å redusere landslinjetilbudet, og de har valgt å gi mindre midler til Kirken.

Når Trond Giske på tampen av debatten også påstår at det er lagt opp til veldig mange prestestillinger – fem stillinger – så er det riktig. Men problemet er jo at eksstatsråden på denne måten har løpt fra sin egen underskrift på fritidsavtalen med Presteforeningen. Det viser bare hva den underskriften var verdt. Det synes jeg er oppsiktsvekkende.

Presidenten: Rolf Reikvam har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Rolf Reikvam (SV): Jeg bad om ordet får å gi en kommentar til statsråd Clemets innlegg som svar til Arne Sortevik.

Når det gjelder støtte til privatskoler, er det vanskelig å si at de tallene som er kommet fram der, er et resultat av bestemte normalkostnader og et visst antall studenter. Det som departementet nå legger opp til med disse 18 mill. kr, er å justere noe som aldri har vært bestemt. En prøver å knytte noen bånd til en normalkostnad som ikke har ligget i bunnen tidligere. Det er det faktiske forhold. Det er ganske tilfeldig hvorledes budsjettallene for de ulike institusjonene har fremkommet. Det har vært debatter i Stortinget, det har vært ulike forhold, og så har vi fått en budsjettramme for de ulike institusjonene.

Det som departementet nå legger opp til, er at en innenfor disse 18 millionene skal justere noen kostnader, og så skal en si at vi innfører dette prinsippet. Det blir galt. Jeg aksepterer fullt ut at en skal innføre et prinsipp og gå igjennom alle institusjonene som får tilskudd, definere normalkostnad og så lage et system, men ikke ved disse tilleggslovingene som vi har fått her. Det blir galt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se nedenfor)

S a k n r . 2

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastensen om å innføre et videreutdanningsår for lærere for å stimulere til kunnskapsvekst og motvirke utbrenthet (Innst. S. nr. 30 (2001-2002), jf. Dokument nr. 8:13 (2001-2002))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 910)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi skulle da være klare til å votere over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram åtte forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Søren Fredrik Voie på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

- forslag nr. 2, fra Karita Bekkemellem Orheim på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslagene nr. 3–7, fra Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen
- forslag nr. 8, fra Rolf Reikvam på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Presidenten vil først la votere over mindretallsforslag utenfor rammeområdet.

Forslag nr. 8, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ved fordeling av det økte tilskuddet til private høyskoler, jf kap. 282 post 70, foreta en prosentvis fordeling i samvar med høyskolenes samlede tilskudd.»

Arbeiderpartiet har varslet at de støtter forslaget. Presidenten er ikke riktig sikker på om Fremskrittspartiet har funnet ut om dette er epler eller pærer. Presidenten åpner for stemmeforklaringer.

Arne Sortevik (FrP): Hvis vi lar fruktfatet ligge, så har vi i alle fall kommet til at vi er tilfreds med det siste svaret fra statsråden. Vi kommer da til å stemme mot forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, og ser dette i en prinsipiell sammenheng, som kommer i god tid før revidert.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Senterpartiet støtter forslaget fra Rolf Reikvam på vegne av Sosialistisk Venstreparti.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til stemmeforklaring, og vi går da til votering.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 55 mot 44 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.48.12)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 3–7, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å sette i gang et prosjekt for å gjennomføre forsøk, spesielt i forhold til komponenten som gjelder studentfinansiering. Forsøket bør innrettes slik at den statlige finansieringen følger studenten. Prosjektet evalueres fortløpende. Norges forskningsråd foretar evalueringen.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en sak om hvordan manglende lese- og skriveferdigheter, i kombinasjon med drop-out fra skolen, påvirker unges mulighet til en kriminell adferd.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Virksomheten til Statens lånekasse for utdanning konkurranseutsettes. Det fremlegges sak om dette til Stortinget.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om en fortløpende evaluering av de konsekvenser omleggingen av kostnadsnormen har for utenlandsstudentene i de ulike land.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen så snart det er innhentet oversikt over konsekvensene ved omleggingen, å legge frem justeringer av kostnadsnormen for de land omleggingen har hatt negative konsekvenser for sammenlignet med studenter i Norge.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen ble med 83 mot 16 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 18.48.53)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprette en fullverdig tannlegeutdanning ved Universitetet i Tromsø der den offentlige tannhelsetjenesten vektlegges spesielt i studieopplegget.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 55 mot 45 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 18.49.19)

Presidenten: Det skal så voteses over rammeområde 17.

Komiteen hadde innstillet:

A. Rammeområde 17 (Kirke, utdanning og forskning)

I

På statsbudsjettet for 2002 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
200		Utdannings- og forskningsdepartementet (jf. kap. 3200)		
	1	Driftsutgifter	139 241 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	2 065 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 257 000	
202		Læringssenteret (jf. kap. 3202)		
	1	Driftsutgifter	68 151 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	7 051 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	33 813 000	
203		Statens utdanningskontorer (jf. kap. 3203)		
	1	Driftsutgifter	101 927 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	1 200 000	
204		Foreldreutvalget for grunnskolen (jf. kap. 3204)		
	1	Driftsutgifter	5 395 000	
206		Samisk utdanningsadministrasjon		
	50	Tilskudd til Sametinget	25 687 000	
221		Grunnskolen (jf. kap. 3221)		
	1	Driftsutgifter	10 046 000	
	60	Tilskudd til virkemiddeltak i Nord-Norge, <i>kan overføres</i>	17 982 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	61	Tilskudd til institusjoner	33 798 000	
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	3 802 000	
	63	Tilskudd til skolefritidsordninger, <i>kan overføres</i>	434 915 000	
	65	Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen	714 609 000	
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	29 790 000	
	67	Tilskudd til kommunale musikk- og kulturskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	88 009 000	
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen	546 864 000	
	70	Tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskolene	7 308 000	
222		Statens grunnskoler og grunnskoleinternat (jf. kap. 3222)		
	1	Driftsutgifter	41 767 000	
223		Videregående opplæring		
	1	Driftsutgifter	6 925 000	
	60	Tilskudd til landlinjer	109 800 000	
	65	Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i videregående opplæring	25 244 000	
	70	Tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger med spesielle behov	6 700 000	
	71	Tilskudd til drift av opplæringsråd	8 039 000	
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram	37 400 000	
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	7 044 000	
	74	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	21 020 000	
224		Fellestiltak i grunnskolen og videregående opplæring		
	1	Driftsutgifter	98 238 000	
	61	Tilskudd til opplæring innenfor kriminalomsorgen	94 702 000	
	62	Tilskudd til seniortiltak i grunnskolen	43 000 000	
	63	Tilskudd til seniortiltak i videregående opplæring	42 000 000	
	64	Tilskudd til opplæring i finsk	7 079 000	
	68	Det samiske utdanningsområdet, <i>kan overføres</i>	30 938 000	
	70	Tilskudd	7 949 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnskolen og videregående opplæring		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	360 268 000	
232		Statlige skoler med opplæring på videregående nivå (jf. kap. 3232)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 60</i>	99 309 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 812 000	
240		Private skoler mv.		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	1 319 194 000	
	75	Tilskudd til privatskoleorganisasjoner	469 000	
243		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 3243)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under postene 21 og 60</i>	672 940 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	38 403 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 379 000	
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, <i>kan overføres</i>	82 600 000	
	75	Til disposisjon for departementet	2 828 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
248		Særskilte IKT-tiltak i utdanningen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70 ..</i>	179 709 000	
	70	Tilskudd til IKT-tiltak, <i>kan nyttes under post 21</i>	2 895 000	
249		Andre tiltak i utdanningen		
	21	Spesielle driftsutgifter	16 626 000	
	61	Tilskudd til Nordland kunst- og filmskole	2 065 000	
	62	Moskvaskolen	1 000 000	
	72	Tilskudd til den franske og den tyske skolen i Oslo	5 000 000	
	73	Tilskudd til internatdriften ved Krokeide yrkesskole	16 402 000	
	75	Særskilt tilskudd til toppidretts gymnas	11 256 000	
253		Folkehøgskoler		
	21	Spesielle driftsutgifter	2 390 000	
	60	Tilskudd til fylkeskommunale folkehøgskoler, <i>kan nyttes under post 70</i>	40 475 000	
	70	Tilskudd til andre folkehøgskoler, <i>kan nyttes under post 60</i>	364 128 000	
254		Tilskudd til voksenopplæring (jf. kap. 3254)		
	60	Tilskudd til norskopplæring for innvandrere	601 835 000	
	62	Tilskudd til grunnskoleopplæring for innvandrere 16-20 år	48 255 000	
	70	Tilskudd til studieforbund	210 485 000	
	71	Tilskudd til fjernundervisning	28 513 000	
	72	Tilskudd til kvinneuniversitetene, Norsk fredssenter og Studiesenteret Finnsnes	5 884 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	8 735 000	
256		VOX – Voksenopplæringsinstituttet (jf. kap. 3256)		
	1	Driftsutgifter	48 906 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	16 354 000	
258		Forskning, utviklingsarbeid og fellestiltak i voksenopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter	80 063 000	
259		Kompetanseutviklingsprogrammet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	100 718 000	
260		Universitetet i Oslo		
	50	Statstilskudd	2 554 665 000	
261		Universitetet i Bergen		
	50	Statstilskudd	1 552 737 000	
262		Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet		
	50	Statstilskudd	2 011 902 000	
263		Universitetet i Tromsø		
	50	Statstilskudd	867 846 000	
264		Norges handelshøgskole		
	50	Statstilskudd	184 254 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
265		Arkitektthøgskolen i Oslo (jf. kap. 3265)		
	1	Driftsutgifter	45 646 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	4 478 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 604 000	
268		Norges idrettshøgskole		
	50	Statstilskudd	82 625 000	
269		Norges musikkhøgskole (jf. kap. 3269)		
	1	Driftsutgifter	94 720 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	1 200 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 322 000	
270		Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter		
	70	Tilskudd til lengre reiser, <i>overslagsbevilgning</i>	42 028 000	
	71	Tilrettelegging av studier i utlandet	7 941 000	
	73	Tilskudd til studentbarnehager	73 494 000	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	54 971 000	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	192 453 000	
273		Statlige kunsthøgskoler (jf. kap. 3273)		
	1	Driftsutgifter	161 900 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	1 407 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	35 497 000	
274		Statlige høyskoler (jf. kap. 3274)		
	1	Driftsutgifter	3 973 255 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	192 629 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	133 056 000	
	50	Statstilskudd	1 805 542 000	
	70	Tilskudd	7 329 000	
278		Norges landbrukshøgskole		
	50	Statstilskudd	339 471 000	
279		Norges veterinærhøgskole (jf. kap. 3279)		
	1	Driftsutgifter	165 438 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	59 099 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 046 000	
281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 3281)		
	1	Driftsutgifter	342 447 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	1 731 000	
	30	Fellesmidler, <i>kan overføres</i>	25 200 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 997 000	
	70	Tilskudd til utgivelse av lærebøker	6 938 000	
	71	Tilskudd til Stiftelsen for helsetjenesteforskning ved Sentralsykehuset i Akershus	4 837 000	
	72	Stipendmidler for etterutdanning av kunstnere	1 951 000	
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	58 500 000	
	75	Tilskudd til UNIK	12 731 000	
	76	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	7 632 000	
	77	Tilskudd til Falstadsenteret	2 060 000	
	78	Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet	6 275 000	
	79	Tilskudd til RiT2000, <i>kan overføres</i>	170 923 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
282	70	Privat høyskoleutdanning Tilskudd	436 021 000	
283		Det norske meteorologiske institutt (jf. kap. 3283)		
	1	Driftsutgifter	231 455 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	65 701 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	9 597 000	
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter, <i>kan overføres</i>	49 129 000	
285		Norges forskningsråd		
	52	Forskningsformål	704 605 000	
	55	Administrasjon	179 808 000	
286	50	Fondet for forskning og nyskaping Overføring til Norges forskningsråd	350 462 000	
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	5 369 000	
	50	NOVA	20 872 000	
	52	Norsk Utenrikspolitisk Institutt	14 931 000	
	54	Forskningsstiftelser	36 984 000	
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	15 325 000	
	72	Til disposisjon for departementet	2 225 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	2 105 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	127 900 000	
310		Tilskudd til trossamfunn m.m. og privateide skole- og kirkebygg		
	70	Tilskudd til tros- og livssynsspørsmål, <i>overslagsbevilgning</i>	94 535 000	
	76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	1 824 000	
340		Kirkelig administrasjon		
	1	Driftsutgifter	97 886 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	3 239 000	
	71	Tilskudd til kirkelige formål	126 863 000	
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	100 000 000	
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000 000	
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000 000	
	79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	750 000	
341		Presteskapet		
	1	Driftsutgifter	529 857 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	2 428 000	
342		Nidaros domkirke m.m.		
	1	Driftsutgifter	31 643 000	
920	50	Norges forskningsråd Tilskudd	799 000 000	
1020		Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020)		
	1	Driftsutgifter	188 200 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	122 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
1021		Drift av forskningsfartøylene (jf. kap. 4021)		
	1	Driftsutgifter	91 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	45 580 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	307 000 000	
1023		Fiskeri-, havbruks- og transporttrettet FoU (jf. kap. 4023)		
	1	Driftsutgifter	26 200 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	8 500 000	
	50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	214 500 000	
	70	Tilskudd Fiskeriforskning i Tromsø, <i>kan overføres</i>	45 000 000	
	71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	32 000 000	
1137		Forskning og utvikling		
	50	Forskningsaktivitet	131 214 000	
	51	Basisbevilgninger til forskningsinstitutter m.m.....	150 523 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 5310)		
	1	Driftsutgifter	255 285 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	4 679 800 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	914 800 000	
	72	Rentestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 482 400 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	474 000 000	
	74	Tap på utlån	464 000 000	
	75	Særskilte tilretteleggingstiltak for utdanning i utlandet	4 528 000	
		Totale utgifter		36 221 472 000
I n n t e k t e r				
3200		Utdannings- og forskningsdepartementet (jf. kap. 200)		
	5	Refusjon utdanningsbistand NORAD o.a.	2 500 000	
3202		Læringscenteret (jf. kap. 202)		
	1	Inntekter ved oppdrag	6 741 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	12 762 000	
3203		Statens utdanningskontorer (jf. kap. 203)		
	1	Inntekter ved oppdrag	1 200 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	3 688 000	
	11	Kursavgifter	6 767 000	
3204		Foreldreutvalget for grunnskolen (jf. kap. 204)		
	2	Salgsinntekter m.v.	212 000	
3221		Grunnskolen (jf. kap. 221)		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	46 388 000	
3222		Statens grunnskoler og grunnskoleinternat (jf. kap. 222)		
	2	Salgsinntekter m.v.	350 000	
3232		Statlige skoler med opplæring på videregående nivå (jf. kap. 232)		
	2	Salgsinntekter m.v.	5 209 000	
	61	Refusjoner fra fylkeskommuner	742 000	
3243		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 243)		
	1	Inntekter ved oppdrag	38 243 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	4 487 000	
	11	Kursavgift ved voksenopplæring og etterutdanning	2 117 000	
	60	Betaling fra kommuner og fylkeskommuner	3 658 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
3254	4	Tilskudd til voksenopplæring (jf. kap. 254) Refusjon av ODA-godkjente utgifter	20 074 000	
3256		VOX – Voksenopplæringsinstituttet (jf. kap. 256)		
	1	Inntekter ved oppdrag	12 531 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	5 657 000	
3265		Arkitektthøgskolen i Oslo (jf. kap. 265)		
	1	Inntekter ved oppdrag	4 500 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	171 000	
3269		Norges musikkhøgskole (jf. kap. 269)		
	1	Inntekter ved oppdrag	1 200 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	300 000	
3273		Statlige kunsthøgskoler (jf. kap. 273)		
	1	Inntekter ved oppdrag	1 430 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	4 362 000	
3274		Statlige høyskoler (jf. kap. 274)		
	1	Inntekter ved oppdrag	198 425 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	127 028 000	
3279		Norges veterinærhøgskole (jf. kap. 279)		
	1	Inntekter ved oppdrag	59 099 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	21 692 000	
	4	Refusjon gebyrstipend	1 208 000	
3281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 281)		
	1	Inntekter ved oppdrag	173 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	1 112 000	
3283		Det norske meteorologiske institutt (jf. kap. 283)		
	1	Inntekter ved oppdrag	65 585 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	11 478 000	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	59 000	
	5	Refusjon for flyværtjenester	70 092 000	
3286	80	Fondet for forskning og nyskaping (jf. kap. 286) Avkastning	525 462 000	
3340		Kirkelig administrasjon		
	1	Ymse inntekter	1 532 000	
	2	Inntekter ved oppdrag	3 239 000	
	3	Refusjoner	2 269 000	
3341		Presteskapet		
	2	Inntekter ved oppdrag	2 428 000	
	4	Leieinntekter m.m.	3 471 000	
3342		Nidaros domkirke m.m.		
	1	Ymse inntekter	6 269 000	
	4	Leieinntekter	2 676 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
4020		Havforskningsinstituttet (jf. kap. 1020)		
	3	Oppdragsinntekter	132 000 000	
4021		Drift av forskningsfartøylene (jf. kap. 1021)		
	1	Oppdragsinntekter	45 580 000	
4023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU (jf. kap. 1023)		
	1	Inntekter Ernæringsinstituttet	8 500 000	
5310		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410)		
	3	Diverse inntekter	54 000	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	9 500 000	
	72	Gebyr	130 000 000	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410)		
	80	Renter	5 377 800 000	
		Totale inntekter		6 992 020 000

II Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utdannings- og forskningsdepartementet i 2002 kan:

1. overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 200 post 1	kap. 3200 post 2
kap. 202 post 1	kap. 3202 post 2
kap. 203 post 1	kap. 3203 postene 2 og 11
kap. 204 post 1	kap. 3204 post 2
kap. 222 post 1	kap. 3222 post 2
kap. 232 post 1	kap. 3232 postene 2 og 61
kap. 243 post 1	kap. 3243 postene 2, 11 og 60
kap. 256 post 1	kap. 3256 post 2
kap. 265 post 1	kap. 3265 postene 2 og 11
kap. 269 post 1	kap. 3269 postene 2, 6 og 11
kap. 270 post 75	kap. 3270 post 49
kap. 273 post 1	kap. 3273 postene 2, 6 og 11
kap. 274 post 1	kap. 3274 postene 2 og 11
kap. 279 post 1	kap. 3279 post 2, 4 og 11
kap. 281 post 1	kap. 3281 post 2
kap. 283 post 1	kap. 3283 postene 2 og 5
kap. 283 post 45	kap. 3283 post 2

2. overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet under postene 21 i 2002 mot tilsvarende merinntekter.
3. nytte inntekter av salg av leilighet i Barlindveien 15 c til kjøp av leilighet tilrettelagt for fysisk funksjonshemmede, jf. kap. 243 Kompetansesentra for spesialundervisning post 1 Driftsutgifter.
4. nytte inntekter av salg av eiendommer ved universitetene og Norges landbrukshøgskole til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved samme institusjon.
5. nytte inntekter ved salg av hybelhus i Schultz' gate til bygging av nye studentboliger, jf. kap. 270 Studium i utlandet og sosiale formål for elever og studenter post 75 Tilskudd til bygging av studentboliger.

III Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utdannings- og forskningsdepartementet i 2002 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
202		Læringscenteret	
	70	Tilskudd til læremiddel o.a.	20,0 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnskolen og videregående opplæring	
	21	Spesielle driftsutgifter	100,0 mill. kroner
248		Særskilte IKT-tiltak i utdanningen	
	21	Spesielle driftsutgifter	15,0 mill. kroner
270		Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	196,0 mill. kroner
285		Norges forskningsråd	
	52	Forskningsformål	37,5 mill. kroner

2. gi tilsagn om tilskudd til opplæring for elever med annet morsmål enn norsk og samisk i grunnskolen for 1. halvår 2003 (2. halvdel av skoleåret 2002-2003) etter de satsene som blir fastsatt for 2. halvår 2002 (1. halvdel av skoleåret 2002-2003), jf. kap. 221 Grunnskolen post 65 Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen.
3. gi tilsagn om tilskudd til kommunale musikk- og kulturskoler for 1. halvår 2003 (2. halvdel av skoleåret 2002-2003) etter de satsene som blir fastsatt for 2. halvår 2002 (1. halvdel av skoleåret 2002-2003), jf. kap. 221 Grunnskolen post 67 Tilskudd til kommunale musikk- og kulturskoler.
4. gi tilsagn om tilskudd til opplæring i finsk som andrespråk i grunnskolen for 1. halvår 2003 (2. halvdel av skoleåret 2002-2003) etter de satsene som blir fastsatt for 2. halvår 2002 (1. halvdel av skoleåret 2002-2003), jf. kap. 224 Fellestiltak i grunnskolen og videregående opplæring post 64 Tilskudd til opplæring i finsk.
5. gi tilsagn om tilskudd til videreutdanning i finsk for lærere i grunnskolen tilsvarende 2 studiepermisjoner for 1. halvår 2003 (2. halvdel av skoleåret 2002-2003) etter gjeldende regler, jf. kap. 224 Fellestiltak i grunnskolen og videregående opplæring post 64 Tilskudd til opplæring i finsk.
6. gi tilsagn om å utbetale støtte for 1. halvår 2003 (2. halvdel av undervisningsåret 2002-2003) etter de satsene som blir fastsatt 2. halvår 2002 (1. halvdel av undervisningsåret 2002-2003), jf. kap. 240 Private skoler m.v. post 70 Tilskudd og kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 70 Utdanningsstipend, post 71 Andre stipend, post 72 Rentestønad og post 90 Lån til Statens lånekasse for utdanning og kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning post 80 Renter.
7. gi tilsagn om å konvertere lån til stipend 1. halvår 2003 (2. halvdel av undervisningsåret 2002-03), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend.
8. gi tilsagn om å utbetale tillegg til utdanningslånet for 2002 med kr 3 575 pr. måned i opptil to måneder for studenter som tar del i undervisning som er omfattet av ordningen med sommerundervisning, jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 72 Rentestønad og post 90 Lån til Statens lånekasse for utdanning og kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning post 80 Renter.

IV

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg til eksamen, og kandidater som melder seg til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale et gebyr pr. prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg til eksamen, skal betale kr 270 dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og kr 550 ved forbedringsprøver.

Kandidater som melder seg til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale kr 550 pr. prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og kr 1 090 ved senere forsøk.

2. Utdannings- og forskningsdepartementet kan organisere innkreving av Kopinoravgift og utgifter til papir/kopier fra studenter ved underliggende institusjoner.
3. institusjoner under lov om universiteter og høyskoler etter nærmere retningslinjer fra Utdannings- og forskningsdepartementet kan gis adgang til å ta egenandeler av kursdeltakere for studier.
4. kap. 264 Norges handelshøgskole, kap. 268 Norges idrettshøgskole, kap. 278 Norges landbrukshøgskole, Høgskolen i Agder, Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Stavanger og Høgskolen i Oslo under kap. 274 Statlige høyskoler gis unntak fra Bevilgningsreglementets § 4.
5. ubrukte bevilgninger for 2001 under kap. 264 Norges handelshøgskole, kap. 268 Norges idrettshøgskole, kap. 278 Norges landbrukshøgskole og Høgskolen i Agder, Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Stavanger og Høgskolen i Oslo under kap. 274 Statlige høyskoler postene 1 Driftsutgifter, 21 Spesielle driftsutgifter og 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres i samsvar med vanlige regler til 2002 til post 50 Statstilskudd under henholdsvis kap. 264 Norges handelshøgskole, kap. 268 Norges idrettshøgskole, kap. 278 Norges landbrukshøgskole og kap. 274 Statlige høyskoler.

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2002 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 340 post 1	kap. 3340 postene 1 og 3
kap. 340 post 21	kap. 3340 postene 2, 60 og 70
kap. 341 post 1	kap. 3341 post 4
kap. 341 post 21	kap. 3341 post 2
kap. 342 post 1	kap. 3342 post 1 og 4

VI

Nettoføring

Stortinget samtykker i at forvaltningsorganet til Opplysningsvesenets fond får unntak fra bevilgningsreglementets § 4.

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2002 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd	107,50 mill. kroner

VIII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeridepartementet i 2002 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1020 postene 1 og 21	kap. 4020 post 3
kap. 1021 postene 1 og 21	kap. 4021 post 1
kap. 1023 postene 1 og 21	kap. 4023 post 1

IX

Fullmakt til å etablere aksjeselskap

Stortinget samtykker i at Havforskningsinstituttet og Ernæringsinstituttet i samarbeid med Universitetet i Bergen får fullmakt til å etablere aksjeselskapet PROTEVS AS.

Presidenten: Til rammeområde 17 foreligger et avvikende forslag, nr. 1, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«I

På statsbudsjettet for 2002 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
200		Utdannings- og forskningsdepartementet (jf. kap. 3200)		
	1	Driftsutgifter	144 241 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	2 065 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 257 000	
202		Læringscenteret (jf. kap. 3202)		
	1	Driftsutgifter	68 151 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	7 051 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	33 813 000	
203		Statens utdanningskontorer (jf. kap. 3203)		
	1	Driftsutgifter	104 927 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	1 200 000	
204		Foreldreutvalget for grunnskolen (jf. kap. 3204)		
	1	Driftsutgifter	5 395 000	
206		Samisk utdanningsadministrasjon		
	50	Tilskudd til Sametinget	25 687 000	
221		Grunnskolen (jf. kap. 3221)		
	1	Driftsutgifter	10 046 000	
	60	Tilskudd til virkemiddeltiltak i Nord-Norge, <i>kan overføres</i>	17 982 000	
	61	Tilskudd til institusjoner	33 798 000	
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	3 802 000	
	63	Tilskudd til skolefritidsordninger, <i>kan overføres</i>	434 915 000	
	65	Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen	727 409 000	
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	29 790 000	
	67	Tilskudd til kommunale musikk- og kulturskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	88 009 000	
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskole-reformen	546 864 000	
	70	Tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskolene	7 308 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
222		Statens grunnskoler og grunnskoleinternat (jf. kap. 3222)		
	1	Driftsutgifter	41 767 000	
223		Videregående opplæring		
	1	Driftsutgifter	6 925 000	
	60	Tilskudd til landslinjer	139 200 000	
	65	Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i videregående opplæring	25 244 000	
	70	Tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger med spesielle behov	6 700 000	
	71	Tilskudd til drift av opplæringsråd	8 039 000	
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram	37 400 000	
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	7 044 000	
	74	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	22 020 000	
224		Fellestiltak i grunnskolen og videregående opplæring		
	1	Driftsutgifter	110 238 000	
	61	Tilskudd til opplæring innenfor kriminalomsorgen	94 702 000	
	62	Tilskudd til seniortiltak i grunnskolen	43 000 000	
	63	Tilskudd til seniortiltak i videregående opplæring	42 000 000	
	64	Tilskudd til opplæring i finsk	7 079 000	
	68	Det samiske utdanningsområdet, <i>kan overføres</i>	30 938 000	
	70	Tilskudd	7 949 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnskolen og videregående opplæring		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	365 268 000	
232		Statlige skoler med opplæring på videregående nivå (jf. kap. 3232)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 60</i>	99 309 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 812 000	
240		Private skoler mv.		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	1 325 694 000	
	75	Tilskudd til privatskoleorganisasjoner	469 000	
243		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 3243)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under postene 21 og 60</i>	672 940 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	38 403 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 379 000	
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, <i>kan overføres</i>	82 600 000	
	75	Til disposisjon for departementet	2 828 000	
248		Særskilte IKT-tiltak i utdanningen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	179 709 000	
	70	Tilskudd til IKT-tiltak, <i>kan nyttes under post 21</i>	2 895 000	
249		Andre tiltak i utdanningen		
	21	Spesielle driftsutgifter	16 626 000	
	61	Tilskudd til Nordland kunst- og filmskole	2 065 000	
	62	Moskvaskolen	1 000 000	
	72	Tilskudd til den franske og den tyske skolen i Oslo	5 000 000	
	73	Tilskudd til internatdriften ved Krokeide yrkesskole	16 402 000	
	75	Særskilt tilskudd til toppidretts gymnas	16 256 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
253		Folkehøgskoler		
	21	Spesielle driftsutgifter	2 390 000	
	60	Tilskudd til fylkeskommunale folkehøgskoler, <i>kan nyttes under post 70</i>	42 475 000	
	70	Tilskudd til andre folkehøgskoler, <i>kan nyttes under post 60</i>	364 128 000	
254		Tilskudd til voksenopplæring (jf. kap. 3254)		
	60	Tilskudd til norskopplæring for innvandrere	601 835 000	
	62	Tilskudd til grunnskoleopplæring for innvandrere 16-20 år	48 255 000	
	70	Tilskudd til studieforbund	210 485 000	
	71	Tilskudd til fjernundervisning	28 513 000	
	72	Tilskudd til kvinneuniversitetene, Norsk fredssenter og Studiesenteret Finnsnes	5 884 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	8 735 000	
256		VOX – Voksenopplæringsinstituttet (jf. kap. 3256)		
	1	Driftsutgifter	48 906 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	16 354 000	
258		Forskning, utviklingsarbeid og fellestiltak i voksenopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter	80 063 000	
259		Kompetanseutviklingsprogrammet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	100 718 000	
260		Universitetet i Oslo		
	50	Statstilskudd	2 554 665 000	
261		Universitetet i Bergen		
	50	Statstilskudd	1 552 737 000	
262		Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet		
	50	Statstilskudd	2 011 902 000	
263		Universitetet i Tromsø		
	50	Statstilskudd	867 846 000	
264		Norges handelshøgskole		
	50	Statstilskudd	184 254 000	
265		Arkitektthøgskolen i Oslo (jf. kap. 3265)		
	1	Driftsutgifter	45 646 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	4 478 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 604 000	
268		Norges idrettshøgskole		
	50	Statstilskudd	82 625 000	
269		Norges musikkhøgskole (jf. kap. 3269)		
	1	Driftsutgifter	94 720 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	1 200 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 322 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
270		Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter		
	70	Tilskudd til lengre reiser, <i>overslagsbevilgning</i>	42 028 000	
	71	Tilrettelegging av studier i utlandet	7 941 000	
	73	Tilskudd til studentbarnehager	79 494 000	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	54 971 000	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	218 453 000	
273		Statlige kunsthøgskoler (jf. kap. 3273)		
	1	Driftsutgifter	161 900 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	1 407 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	35 497 000	
274		Statlige høyskoler (jf. kap. 3274)		
	1	Driftsutgifter	3 973 255 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	192 629 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	133 056 000	
	50	Statstilskudd	1 805 542 000	
	70	Tilskudd	7 329 000	
278		Norges landbrukshøgskole		
	50	Statstilskudd	339 471 000	
279		Norges veterinærhøgskole (jf. kap. 3279)		
	1	Driftsutgifter	165 438 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	59 099 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 046 000	
281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 3281)		
	1	Driftsutgifter	342 447 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	1 731 000	
	30	Fellesmidler, <i>kan overføres</i>	25 200 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 997 000	
	70	Tilskudd til utgivelse av lærebøker	6 938 000	
	71	Tilskudd til Stiftelsen for helsetjenesteforskning ved Sentralsykehuset i Akershus	4 837 000	
	72	Stipendmidler for etterutdanning av kunstnere	1 951 000	
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	58 500 000	
	75	Tilskudd til UNIK	12 731 000	
	76	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	20 632 000	
	77	Tilskudd til Falstadsenteret	2 060 000	
	78	Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet	6 275 000	
	79	Tilskudd til RiT2000, <i>kan overføres</i>	170 923 000	
282		Privat høyskoleutdanning		
	70	Tilskudd	437 021 000	
283		Det norske meteorologiske institutt (jf. kap. 3283)		
	1	Driftsutgifter	231 455 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	65 701 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	14 597 000	
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter, <i>kan overføres</i>	49 129 000	
285		Norges forskningsråd		
	52	Forskningsformål	704 605 000	
	55	Administrasjon	179 808 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
286		Fondet for forskning og nyskaping		
	50	Overføring til Norges forskningsråd	350 462 000	
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	5 369 000	
	50	NOVA	20 872 000	
	52	Norsk Utenrikspolitisk Institutt	14 931 000	
	54	Forskningsstiftelser	36 984 000	
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	16 325 000	
	72	Til disposisjon for departementet	2 225 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	2 105 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	127 900 000	
310		Tilskudd til trossamfunn m.m. og privateide skole- og kirkebygg		
	70	Tilskudd til tros- og livssynsspørsmål, <i>overslagsbevilgning</i>	94 535 000	
	75	Tilskudd til privateide skole- og kirkebygg	7 000 000	
	76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	1 824 000	
340		Kirkelig administrasjon		
	1	Driftsutgifter	99 886 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	3 239 000	
	71	Tilskudd til kirkelige formål	126 863 000	
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	112 300 000	
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000 000	
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000 000	
	79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	750 000	
341		Presteskapet		
	1	Driftsutgifter	543 857 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	2 428 000	
342		Nidaros domkirke m.m.		
	1	Driftsutgifter	31 643 000	
920		Norges forskningsråd		
	50	Tilskudd	799 000 000	
1020		Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020)		
	1	Driftsutgifter	188 200 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	122 000 000	
1021		Drift av forskningsfartøyene (jf. kap. 4021)		
	1	Driftsutgifter	91 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	45 580 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	307 000 000	
1023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU (jf. kap. 4023)		
	1	Driftsutgifter	26 200 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	8 500 000	
	50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	214 500 000	
	70	Tilskudd Fiskeriforskning i Tromsø, <i>kan overføres</i>	45 000 000	
	71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	32 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
1137		Forskning og utvikling		
	50	Forskningsaktivitet	131 214 000	
	51	Basisbevilgninger til forskningsinstitutter m.m.	150 523 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 5310)		
	1	Driftsutgifter	248 285 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	4 480 800 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	928 300 000	
	72	Rentestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 505 400 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	474 000 000	
	74	Tap på utlån	464 000 000	
	75	Særskilte tilretteleggingstiltak for utdanning i utlandet	5 028 000	
		Totale utgifter.....		<u>36 221 472 000</u>
I n n t e k t e r				
3200		Utdannings- og forskningsdepartementet (jf. kap. 200)		
	5	Refusjon utdanningsbistand NORAD o.a.	2 500 000	
3202		Læringssenteret (jf. kap. 202)		
	1	Inntekter ved oppdrag	6 741 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	12 762 000	
3203		Statens utdanningskontorer (jf. kap. 203)		
	1	Inntekter ved oppdrag	1 200 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	3 688 000	
	11	Kursavgifter	6 767 000	
3204		Foreldreutvalget for grunnskolen (jf. kap. 204)		
	2	Salgsinntekter m.v.	212 000	
3221		Grunnskolen (jf. kap. 221)		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	46 388 000	
3222		Statens grunnskoler og grunnskoleinternat (jf. kap. 222)		
	2	Salgsinntekter m.v.	350 000	
3232		Statlige skoler med opplæring på videregående nivå (jf. kap. 232)		
	2	Salgsinntekter m.v.	5 209 000	
	61	Refusjoner fra fylkeskommuner	742 000	
3243		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 243)		
	1	Inntekter ved oppdrag	38 243 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	4 487 000	
	11	Kursavgift ved voksenopplæring og etterutdanning	2 117 000	
	60	Betaling fra kommuner og fylkeskommuner	3 658 000	
3254		Tilskudd til voksenopplæring (jf. kap. 254)		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	20 074 000	
3256		VOX – Voksenopplæringsinstituttet (jf. kap. 256)		
	1	Inntekter ved oppdrag	12 531 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	5 657 000	
3265		Arkitektthøgskolen i Oslo (jf. kap. 265)		
	1	Inntekter ved oppdrag	4 500 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	171 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
3269		Norges musikkhøgskole (jf. kap. 269)		
	1	Inntekter ved oppdrag	1 200 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	300 000	
3273		Statlige kunsthøgskoler (jf. kap. 273)		
	1	Inntekter ved oppdrag	1 430 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	4 362 000	
3274		Statlige høyskoler (jf. kap. 274)		
	1	Inntekter ved oppdrag	198 425 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	127 028 000	
3279		Norges veterinærhøgskole (jf. kap. 279)		
	1	Inntekter ved oppdrag	59 099 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	21 692 000	
	4	Refusjon gebyrstipend	1 208 000	
3281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 281)		
	1	Inntekter ved oppdrag	173 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	1 112 000	
3283		Det norske meteorologiske institutt (jf. kap. 283)		
	1	Inntekter ved oppdrag	65 585 000	
	2	Salgsinntekter m.v.	11 478 000	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	59 000	
	5	Refusjon for flyværtjenester	70 092 000	
3286		Fondet for forskning og nyskaping (jf. kap. 286)		
	80	Avkastning	525 462 000	
3340		Kirkelig administrasjon		
	1	Ymse inntekter	1 532 000	
	2	Inntekter ved oppdrag	3 239 000	
	3	Refusjoner	2 269 000	
3341		Presteskapet		
	2	Inntekter ved oppdrag	2 428 000	
	4	Leieinntekter m.m.	3 471 000	
3342		Nidaros domkirke m.m.		
	1	Ymse inntekter	6 269 000	
	4	Leieinntekter	2 676 000	
4020		Havforskningsinstituttet (jf. kap. 1020)		
	3	Oppdragsinntekter	132 000 000	
4021		Drift av forskningsfartøyene (jf. kap. 1021)		
	1	Oppdragsinntekter	45 580 000	
4023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU (jf. kap. 1023)		
	1	Inntekter Ernæringsinstituttet	8 500 000	
5310		Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410)		
	3	Diverse inntekter	54 000	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	9 500 000	
	72	Gebyr	130 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 2410)		
	80	Renter	5 377 800 000	
		Totale inntekter		6 992 020 000

II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utdannings- og forskningsdepartementet i 2002 kan:

1. overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 200 post 1	kap. 3200 post 2
kap. 202 post 1	kap. 3202 post 2
kap. 203 post 1	kap. 3203 postene 2 og 11
kap. 204 post 1	kap. 3204 post 2
kap. 222 post 1	kap. 3222 post 2
kap. 232 post 1	kap. 3232 postene 2 og 61
kap. 243 post 1	kap. 3243 postene 2, 11 og 60
kap. 256 post 1	kap. 3256 post 2
kap. 265 post 1	kap. 3265 postene 2 og 11
kap. 269 post 1	kap. 3269 postene 2, 6 og 11
kap. 270 post 75	kap. 3270 post 49
kap. 273 post 1	kap. 3273 postene 2, 6 og 11
kap. 274 post 1	kap. 3274 postene 2 og 11
kap. 279 post 1	kap. 3279 post 2, 4 og 11
kap. 281 post 1	kap. 3281 post 2
kap. 283 post 1	kap. 3283 postene 2 og 5
kap. 283 post 45	kap. 3283 post 2

2. overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet under postene 21 i 2002 mot tilsvarende merinntekter.
3. nytte inntekter av salg av leilighet i Barlindveien 15 c til kjøp av leilighet tilrettelagt for fysisk funksjonshemmede, jf. kap. 243 Kompetansesentra for spesialundervisning post 1 Driftsutgifter.
4. nytte inntekter av salg av eiendommer ved universitetene og Norges landbrukshøgskole til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved samme institusjon.
5. nytte inntekter ved salg av hybelhus i Schultz' gate til bygging av nye studentboliger, jf. kap. 270 Studium i utlandet og sosiale formål for elever og studenter post 75 Tilskudd til bygging av studentboliger.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utdannings- og forskningsdepartementet i 2002 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
202		Læringscenteret	
	70	Tilskudd til læremiddel o.a.	20,0 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnskolen og videregående opplæring	
	21	Spesielle driftsutgifter	100,0 mill. kroner
248		Særskilte IKT-tiltak i utdanningen	
	21	Spesielle driftsutgifter	15,0 mill. kroner
270		Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	196,0 mill. kroner
285		Norges forskningsråd	
	52	Forskningsformål	37,5 mill. kroner

2. gi tilsagn om tilskudd til opplæring for elever med annet morsmål enn norsk og samisk i grunnskolen for 1. halvår 2003 (2. halvdel av skoleåret 2002- 2003) etter de satsene som blir fastsatt for 2. halvår 2002 (1. halvdel av skoleåret 2002-2003), jf. kap. 221 Grunnskolen post 65 Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen.
3. gi tilsagn om tilskudd til kommunale musikk- og kulturskoler for 1. halvår 2003 (2. halvdel av skoleåret 2002-2003) etter de satsene som blir fastsatt for

2. halvår 2002 (1. halvdel av skoleåret 2002- 2003), jf. kap. 221 Grunnskolen post 67 Tilskudd til kommunale musikk- og kulturskoler.
4. gi tilsagn om tilskudd til opplæring i finsk som andrespråk i grunnskolen for 1. halvår 2003 (2. halvdel av skoleåret 2002-2003) etter de satsene som blir fastsatt for 2. halvår 2002 (1. halvdel av skoleåret 2002-2003), jf. kap. 224 Fellestiltak i grunnskolen og videregående opplæring post 64 Tilskudd til opplæring i finsk.

5. gi tilsagn om tilskudd til videreutdanning i finsk for lærere i grunnskolen tilsvarende 2 studiepermisjoner for 1. halvår 2003 (2. halvdel av skoleåret 2002-2003) etter gjeldende regler, jf. kap. 224 Fellestilltak i grunnskolen og videregående opplæring post 64 Tilskudd til opplæring i finsk.
6. gi tilsagn om å utbetale støtte for 1. halvår 2003 (2. halvdel av undervisningsåret 2002-2003) etter de satter som blir fastsatt 2. halvår 2002 (1. halvdel av undervisningsåret 2002-2003), jf. kap. 240 Private skoler m.v. post 70 Tilskudd og kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 70 Utdanningsstipend, post 71 Andre stipend, post 72 Rentestønad og post 90 Lån til Statens lånekasse for utdanning og kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning post 80 Renter.
7. gi tilsagn om å utbetale tillegg til utdanningslånet for 2002 med kr 3 575 pr. måned i opptil to måneder for studenter som tar del i undervisning som er omfattet av ordningen med sommerundervisning, jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 72 Rentestønad og post 90 Lån til Statens lånekasse for utdanning og kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning post 80 Renter.

IV

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg til eksamen, og kandidater som melder seg til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale et gebyr pr. prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg til eksamen, skal betale kr 270 dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og kr 550 ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale kr 550 pr. prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og kr 1 090 ved senere forsøk.
2. Utdannings- og forskningsdepartementet kan organisere innkreving av Kopinoravgift og utgifter til papir/kopier fra studenter ved underliggende institusjoner.
3. institusjoner under lov om universiteter og høyskoler etter nærmere retningslinjer fra Utdannings- og forskningsdepartementet kan gis adgang til å ta egenandeler av kursdeltakere for studier.

4. kap. 264 Norges handelshøgskole, kap. 268 Norges idrettshøgskole, kap. 278 Norges landbrukshøgskole, Høgskolen i Agder, Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Stavanger og Høgskolen i Oslo under kap. 274 Statlige høyskoler gis unntak fra Bevilgningsreglementets § 4.
5. ubrukte bevilgninger for 2001 under kap. 264 Norges handelshøgskole, kap. 268 Norges idrettshøgskole, kap. 278 Norges landbrukshøgskole og Høgskolen i Agder, Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Stavanger og Høgskolen i Oslo under kap. 274 Statlige høyskoler postene 1 Driftsutgifter, 21 Spesielle driftsutgifter og 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres i samsvar med vanlige regler til 2002 til post 50 Statstilskudd under henholdsvis kap. 264 Norges handelshøgskole, kap. 268 Norges idrettshøgskole, kap. 278 Norges landbrukshøgskole og kap. 274 Statlige høyskoler.

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirke departementet i 2002 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 340 post 1	kap. 3340 postene 1 og 3
kap. 340 post 21	kap. 3340 postene 2, 60 og 70
kap. 341 post 1	kap. 3341 post 4
kap. 341 post 21	kap. 3341 post 2
kap. 342 post 1	kap. 3342 post 1 og 4

VI

Nettoføring

Stortinget samtykker i at forvaltningsorganet til Opplysningsvesenets fond får unntak fra bevilgningsreglementets § 4.

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2002 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd	107,50 mill. kroner

VIII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeridepartementet i 2002 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1020 postene 1 og 21	kap. 4020 post 3
kap. 1021 postene 1 og 21	kap. 4021 post 1
kap. 1023 postene 1 og 21	kap. 4023 post 1

IX

Fullmakt til å etablere aksjeselskap

Stortinget samtykker i at Havforskningsinstituttet og Ernæringsinstituttet i samarbeid med Universitetet i Bergen får fullmakt til å etablere aksjeselskapet PROTEVS AS.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre bifaltes innstillingen med 60 mot 39 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 18.50.20)

Presidenten: Da gjenstår det å votere over innstillingens forslag til rammeuavhengige vedtak.

Komiteen hadde innstillet:

B. Rammeuavhengige vedtak

I

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om endring av opplæringslova slik at gratisprinsippet i grunnskolen blir reelt.

II

Stortinget ber Regjeringen om at IFI II-bygget nå betraktes som et ordinært statlig byggeprosjekt. Stortinget ber videre Regjeringen i revidert nasjonalbudsjett kom-

me med en avklaring av finansieringsbehovet for IFI II-bygget.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

III

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag slik at grunnkapitalen til Opplysningsvesenets fond inflasjonsjusteres. Regjeringen bes vurdere om regler for fondets grunnkapital bør innarbeides i fondets lover.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre har innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 54 mot 45 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 18.51.23)

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:13 (2001-2002) – forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om å innføre et videreutdanningsår for lærere for å stimulere til kunnskapsvekst og motvirke utbrenthet – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 3

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 18.55.